دیوانی شارەزا

(کەریم مستەفا حەوێزی)

هەولێر - کوردستان

چاپی یەکەم

کوردیکا
@kurdica

دیوانی شارەزا

(کەریم مستەفا حەوێزی)

لەسەر ئەرکی بنەماڵەی کەریم شارەزا چاپ کراوە

چاپی یەکەم ٢٠١٦

هەولێر - کوردستان

کتێب: دیوانی شارەزا (کەریم مستەفا حەوێزی)
هەڵەچنی و سەرپەرشتی چاپ: کامەران کەریم شارەزا
تایپ: رەقیب عوسمان
دیزاین: سۆران عەبدلڕەحمان
مۆتیڤی بەرگ: محەمەد ئیسماعیل
بەرگ: عادل زرار

چاپخانەی شەهاب – هەولێر

چاپی یەکەم: هەولێر ۲۰۱٦
تیراژ: ۱۰۰۰ دانە

ژمارەی سپاردنی بە کتێبخانەی نیشتمانی هەرێمی کوردستان

٤٣٤ ساڵی ۲۰۱٦

مافی چاپکردنەوەی بۆ بنەماڵەکەی پارێزراوە

©2016

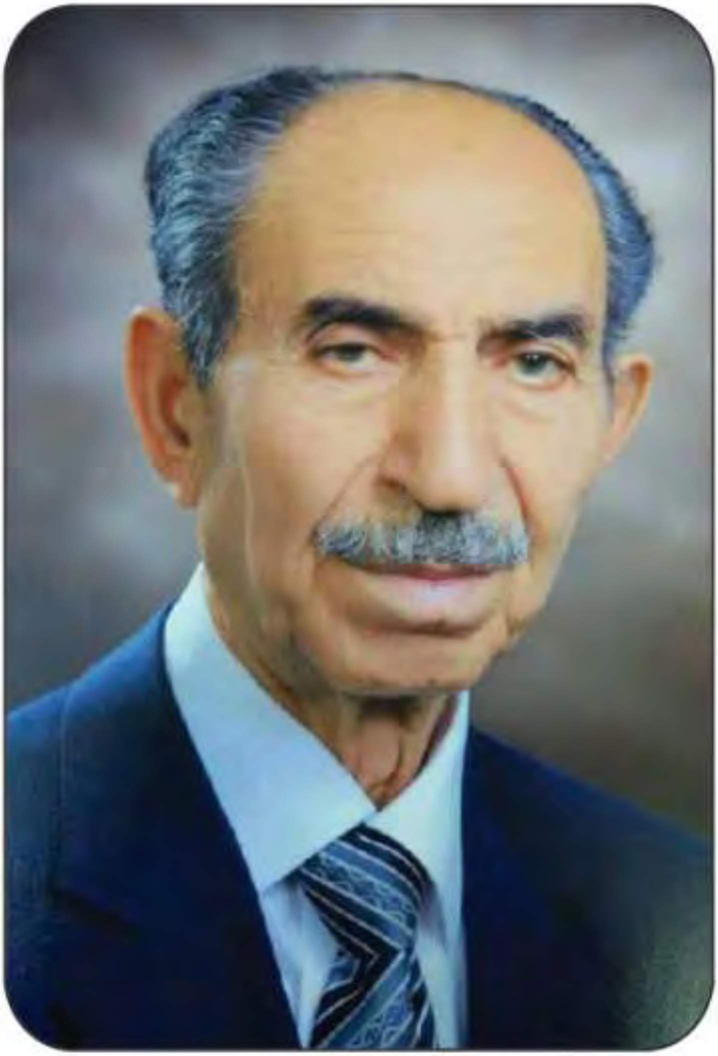

کەریم شارەزا
٢٠١٥/٥/٢٣ - ١٩٢٨/٣/٤

پێشەکی

خوێنەرانی خۆشەویست، ئەوەی لەبەر دەستتان دایە تەواوی بەرهەمە شیعرییەکانی شاعیر و نووسەر کەریم شارەزای باوکمانە کە لە ناوەڕاستی ساڵانی پەنجاکانی سەدەی ڕابردوو دەست پێ دەکات تا ساڵی ٢٠١٣.

ڕاستە شارەزای باوکمان نزیکەی شەست ساڵی تەمەنی تەرخان کردبوو بۆ نووسین و لێکۆڵینەوە و ڕەخنەی ئەدەبی و وەرگێڕان و ساغکردنەوەی ژیان و بەرهەمەکانی نووسەر و شاعیر و ناودارانی کورد و بیانی و چەندین بەرهەمی بە پێزی پێشکەش بە کتێبخانەی کوردی کردووە، و تەنانەت دەستێکی باڵای هەبووە لە دانان و ئامادەکردنی پڕۆگرامی خوێندن بۆ قۆناغەکانی سەرەتایی و ناوەندی و ئامادەیی و بەشداری کردووە لە چەندین خولی زمانی کوردی بۆ مامۆستایان و فەرمانبەران بە مەبەستی ئاشنا بوونیان بە داڕشتنی نووسراوی فەرمی فەرمانگەکان بە زمانی شیرینی کوردی لە ساڵانی هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو، وە ماوەی ساڵێکیش بووە بە وانەبێژ لە بەشی کوردی کۆلێژی ئادابی زانکۆی سەلاحەددین.

@kurdica

سەرقاڵ بوونی شارەزا بەم کارانە وای لێنەکردووە کە لایەنی شیعری فەرامۆش بکات بەڵکو هەر لە سەری بەردەوام بووە.

شارەزای باوك دوو بەرهەمی شیعری بڵاوکردۆتەوە یەکەمیان بەناوی (ئازادی و ژیان) لە ساڵی ١٩٦٠ و دیوانی (ڕێگەی دوور) لە ساڵی ١٩٧١، بەرهەمە شیعرییەکانی تری هەندێکیان لە کۆڕ و کۆبوونەوەکان پێشکەش کراون و هەندێکیانی لە گۆڤار و ڕۆژنامەکان و پرۆگرامی خویندن بڵاوکراونەتەوە و هەندێکیشیان لەلایەن چەند هونەرمەندێکی ناوداری کورد وەك گۆرانی و سروود پێشکەش کراون وە ئەوانی تر وەك دەستنووس لە کتێبخانەکەی پارێزراون، ئێمەش بەباشمانزانی کە هەموو بەرهەمە شیعرییەکانی دوای کۆچی دوایی بۆ بڵاوبکەینەوە وەك ئەرکێکی بچووکی سەرشانمان ووامان بە باش زانی بەناوی (دیوانی شارەزا) بکەوێتە بەر دەستی خوێنەران و ئاشنایانی شیعری کوردی.

بە مەبەستی دەوڵەمەند بوونی دیوانە شیعرییەکە دەستنووسەکەمان خستە بەر دەستی دووکەسایەتی بەڕێز ئەوانیش مامۆستا (مومتاز حەیدەری) کە بەڕاستی ناوی پڕ بە پێستی کەسایەتیەکەیەتی و یەکێکە لە هاوڕێ و هاوخەمە (نایاب)ەکانی باوکمان کە لەکاتی نەخۆشی و پرسەی باوکمان بەردەوام هاوخەممان بوو، هەروەها خستمانە بەر دەست ئامۆزاو شاعیری

هەست ناسك (ئازاد دڵزار) كە سوودێكی زۆرمان لەسەرنج و تێبینییەكانی وەرگرت و ڕێ نیشان دەرمان بوو بۆ بەچاپ گەیاندنی ئەم بەرهەمە.

وە لە پێشەكی دیوانەكە نووسینێكی بە نرخی (ئەحمەد دڵزار)ی مامی گەورەو بەقەدرمان بڵاو دەكەینەوە بەناونیشانی **(كورتەیەك لە بیۆگرافیای كەریم شارەزای برام)**.

لە كۆتایی دا دەڵێین هیچ بەرهەمێك بێ كەم و كوڕی نابێ و دڵنیایین لەوەی گەر باوكمان لە ژیانی خۆی بە چاپی گەیاندبا زۆر لەمە نایاب تر دەردەچوو.

ئیتر چاوەڕوانی سەرنج و تێبینیەكانتانین...

(پشتیوان، كامەران، بارزان، سۆران، شیلان)

كەریم شارەزا

٢٠١٦/٥/٢٤

به بۆنەی تێپەڕبوونی ساڵێک بەسەر کۆچی دوایی کەریم شارەزای نەمردا

بە پێنوسی: ئەحمەد دڵزار

کەریم کوڕی مستەفا ئاغا کوڕی حەمەغای حەوێزیە لە ڕۆژی ١٩٢٨/٣/٤ لە شاری کۆیەی ئەدەب و هونەر و خەباتا، لە بنەماڵەیەکی ناسراو و هۆشیاردا لە دایك بووە زیت و زرنگ بووە.

خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی هەر لە کۆیێ تەواو کردووە، لە پایزی ساڵی ١٩٤٦ دا چوو بۆ بەغدا لە خانەی مامۆستایانی سەرەتایی لە ئەعزەمیە وەرگیراوە و لە سەرەتای هاونی ١٩٥٠ دا خوێندنی تەواو کردووە، هەروەها لە هەمان ساڵیشدا لە قوتابخانەی یەکەمی کۆیە دامەزراوە.

لە ساڵی ١٩٦١ پاش یانزە ساڵ خزمەت لەسەر هەڵوێستی سیاسی بۆ پارێزگاری زیقار (ناسریە) دوورخراوەتەوە و لە گوندێکی نزیك (شەترە) دەکرێتە مامۆستای زمانی عەرەبی و منداڵانی عەرەب فێرە زمانی عەرەبی دەکات، لەمەش زیاتر لە ١٩٦٤/١١/٧ تەنسیب کراوە بۆ دواناوەندی (شەترە) بۆ گووتنەوەی زمانی عەرەبی لە پۆلی سێی ناوەندیدا.

لە پاییزی ساڵی ١٩٦٦ گواسترایەوە بۆ پارێزگای هەولێر، دوو ساڵ لە مەخموور بوو، لە پاییزی ساڵی ١٩٦٨یش گوێزرایەوە بۆ ناو شاری هەولێر، لە قوتابخانەی سەرەتایی نموونەیی هەولێر کرا بە مامۆستای زمانی کوردی و عەرەبی.

دوای بەیاننامەی ١١ی ئاداری ١٩٧٠ کرا بە بەڕێوەبەری قوتابخانەی کۆڕەکی سەرەتایی لە شاری هەولێر و دوای ساڵێك گوازرایەوەو کرا بە بەڕێوەبەری قوتابخانەی هەڵگوردی سەرەتایی کوڕان کە خوێندن تێیدا بە زمانی عەرەبی بوو، لەسەر داوای کەریم و بە فەرمانی بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی هەولێر خوێندنەکەی کرا بە زمانی کوردی... لە ئەنجامیشدا دوای بیست ساڵ مامۆستایی و دوای دوانزە ساڵیش بەڕێوەبەرایەتی لە ساڵی ١٩٨٢ خۆی خانەنشین کردووە.

لە شوباتی ١٩٧٠ لەگەڵ دامەزراندنی یەکێتی نووسەرانی کورد بۆتە ئەندام لە لقی هەولێر و لە دەستەی دامەزرێنەرانی یەکێتی نووسەرانی کورد - لقی هەولێر بووە.

لە کۆنفرانسی یەکێتی نووسەرانی کورد لقی هەولێر بە سکرتێری دەستەی بەڕێوەبەرایەتی هەڵبژێردراوە و لە ساڵی ١٩٧٨ تا ١٩٨٣ دوو جار سەرۆکی لقی هەولێری یەکێتی نووسەران بووە.

لە هەموو کۆنگرەو سیمینار و میهرەجانەکانی یەکێتی نووسەرانی کورد بەشداربووە.

لە پاییزی ساڵی ١٩٧٣ دا بە ئەندامی یاریدەدەری (کۆڕی زانیاری کورد) لە بەغدا هەڵبژێردراوە.

لە ساڵی ١٩٩٧یش دوای دامەزراندنی ئەکادیمیای کوردستان بە ئەندامی یاریدەدەری ئەو ئەکادیمیایە هەڵبژێردراوە.

لە سەرەتای دەستبەکاربوونی پەرلەمانی کوردستانەوە تا کۆتایی ساڵی ٢٠١٣ کاری وەرگێڕانی یاساو بڕیارەکانی پەرلەمانی کوردستانی کردووە.

کەریم شارەزا نووسەرێکی شارەزاو نموونەیی بووە، لە نووسینی کوردی و عەرەبیدا درێژدادڕ نەبووە، هەر نووسینێکی بنووسیبایە بە تێر و پڕی ئەجامی دەدا، هیچ بەڵگەیەکی بەبێ ژێدەری باوەڕپێکراو نەنووسیوە.

ئێستا ١٧ بەرهەمی چاپکراوی هەیە جگە لە چوار بەهەم و کۆمەڵێك لە شیعر کە بۆ چاپکردن ئامادەکراون. کەریم شارەزا لە ٢٠١٥/٥/٢٣ کۆچی دوایی کرد، ٨٧ساڵ ژیا.

تەمەن هەرچەند درێژبێ کورتە بەخوا
وەکو خەونێکە خێرا دێت و دەڕوا

کوردیکا @kurdica

دیاردەی مەرگ و ژین دیاردەییێکی دیاری ڕۆژانەیەو، هەر کەسێ بێتە دنیای ژیانەوە ڕۆژێك دێ لێی دەرچێ ئەمە هەروایەو هەرواش دەبێ، تا ئەم ئەستێرە شینەی ئێمە کە تۆپی زەوییە بە دەوری خۆردا دەخولێتەوە.

حاجی قادری کۆییش راستی فەرمووە:

مەرگ و ژین مسلی سێبەر و تاوە
ئەوەی باقی بمێنێ هەر ناوە

ناوی کەریم شارەزای نەمریش تا زمانی شیرینی کوردی و ئەدەبیاتی کوردی بمێنێ هەر دەمێن ێ هەزاران درووود و سڵاو لە گیانی پاکی کەریم شارەزا.

هەولێر ٢٠١٦/٥/٢١

دڵزار

شارەزای قەڵەم
قوتابخانەیەکی کلتووری هەمەڕەنگ

نووسینی: مومتاز حەیدەری

بەرایی: پێشەکی:

من لە سەرەتای حەفتاکانەوە، هەوڵی ئەوەم داوە، کە مرۆڤە گەورەکان، بە بۆنەی ساڵی لە دایك بوونییانەوە، ڕێزی شایستەیان لێ بگیرێ، جا لەم ڕووەوە جا لەو ساوە، بە پێی توانا، لە بارەی هەندێ ئەو کەڵە مرۆیانەی کوردستان، نووسیەو پێشنیازم، لە پێناو ئەوەی ڕێزی تایبەتییان لێ بگیرێ، بۆ نموونە: (شاعیری نیشتیمان پەروەر ڕەمزی مەلا مارف، پێشنیازەکە جێ بە جێ کرا)، گەورە نووسەری کورد مامۆستای عەلائەددین سجادی، بەداخەوە جێ بە جێ نەکرا، تێکۆشەری ناسراوی کوردستان کاك عەزیز محەمەد، تێکۆشەرو شارعیری گەلەکەمان مامۆستا دڵزار، تێکۆشەری ناوداری کورد کاك کەریم ئەحمەد، جەنابی مام جەلال، پ.د.جەمال نەبەز، هەتا دەگاتە نووسرەو ڕووناکبیری ناسراو مامۆستا کەریم مستەفا شارەزا، کە ڕێکەوتی "٢٠١٥/٥/٢٣" کۆچی دوایی کرد...) جا بە بۆنەی دەرچوونی کۆ بەرهەمی شیعری مامۆستا شارەزا، کە بنەماڵەی کۆچ

کردووی نەمر، داوایان کرد، کە پێشەکییەکەی بۆ ئەم کۆ بەرهەمی شیعرەکانی بنووسم، کە لێرەدا بەگەرمی سوپاسییان دەکەم، ئەو شەرەفەیان بە من بەخشی... بۆیە منیش هەر لێرەدا حەز دەکەم ئەو چەند دێرەی کە لە ژمارەیەکی گۆڤاری K21 لەبارەی ئەو گەورە نووسەر و شاعیر و لێکۆڵەرەوە، کە لە ژیاندا بوو، نووسیبووم، دووبارە، لە بەرای ئەم پیشەکییەدا بڵاوبکرێتەوە:

دەقی نووسینەکە:

٨٠ ساڵەی لە دایك بوونی نووسەر و ڕووناکبیری ناسراو مامۆستا کەریم شارەزا شکۆداربێت.

ڕێکەوتی ٢٠٠٨/٣/٤، مامۆستا کەریم شارەزا، (٨٠) ساڵی خشت لە تەمەنی پڕ کۆشش و چالاکی پەروەردەیی و کلتووری نەتەوەیی پێشکەوتنخواز تەواوی کرد... ئێمەش هەر لێرەوە زۆر بە گەرمی چەپکە گوڵی پیرۆزبایی بە نووسەر و ڕووناکبیری ناسراوی کوردستان، مامۆستا کەریم شارەزا پێشکەش دەکەین، ئومێد دەکەین مامۆستای گەورەمان هەردەم لەش ساغ تەمەن درێژ بێت. ڕەوشی کلتووری نەتەوەیی و هاوچەرخ زیاتر دەوڵەمەندی بکات.

هەر بەم بۆنەیەوە، ژیاننامەی مامۆستا کەریم وەك وەفاو پێزانین پێشکەش بە نەوەی نوێ دەکەین.

هیوامان وایە، وەك سەرچاوەیەكی دەوڵەمەندی باوەڕپێكراو لە مەیدانی نووسینی كلتووریدا سوود بەخش بێت... جارێكی دیكەش پیرۆزبایی و ئومێدی لەش ساغ و تەمەنی درێژی بۆ دەخوازین...

دیارە، نووسین خۆی لە خۆیدا، بە گشتی كارێكی هزری و مرۆڤپەروەریی قورسە، بەتایبەتی بۆ ئەوانەی خاوەنی قەڵەمی نیشتمانی، نەتەوەیی، ڕاستگۆن، لەوەش قورستر، كە بیانەوێ لەبارەی خاوەن قەڵەمێكی گەورە شتێ بنووسن...! بۆیە كە بۆ من زەحمەتێكی گەورەیە، لەم دەرفەتە چەند لاپەڕییەدا، بە بۆینەی چاپ كردنی ئەم كۆبەرهەمە شتێ بنووسم، چونكە مامۆستا كەریم، زیاتر لە (٦٠) ساڵ خەریكی نووسین و شیعر و لێكۆڵینەوەو فەرهەنگی هەمە چەشنی كلتووری بووەو بەسەدان وتار و دەقی شیعر و لێكۆڵینەوەی كلتووری فرە بابەتی: ئەدەبی، هونەری، فۆلكلۆری، مێژوویی، كۆمەڵایەتی، نەتەوەیی، وەرگێڕان...هتد..! بەرهەم هێناوە.

هەڵبەت سەرەڕای ئەو بابەتە هەرە زۆر و هەمەچەشنانە، كە لە ژمارەیەكی زۆری گۆڤار و ڕۆژنامەكانی كوردستان، هەر لە گۆڤاری هەتاوی مامۆستا گیوی موكریانی پەنجاكانی سەدەی ڕابردوو، تا دەگاتە بەر لە كۆچی دوایی ناوەختەكەی، كە هێشتا بەو تەمەنە شكۆدارەی توانای نووسین و گفتوگۆی بەردەوام بوو...

هاوکات خاوەن ئەم قەڵەمە زێڕینە، مامۆستایەکی پەروەردەیی کارامە و بەڕێوەبەرێکی سەرکەوتووی زیاتر لە (٣٠) سی ساڵ بوو.. جا بۆ من، لێرەدازۆر زەحمەتە، لەبارەی گەورەیی ناوەڕۆکی ئەم کۆبەرهەمە شرۆڤە بکرێ و بنووسرێت، لەبەر ئەوەی ئەم کۆبەرهەمەی شیعر، کە لە نۆ بەش، بگرە نۆ دیوان، پێك هاتووە...!؟ جا ئەم کتێبە گەورەیە، بە هیچ جۆرێ لێرەدا ناکرێ، بە پەلەو کورتیش بێت، لەبارەیەوە نانووسرێ، بەڵکو دەبێ پاش دەرچوونی نووسەر و ڕەخنەگرانی ئەدەبی، بەشێوەیەکی زانستی و پشوو درێژی لێکۆڵینەوە، بنووسن، بە نەوەی نوێ پێشکەش بکرێ.. لەلایەکی دیکەوە، شرۆڤە و نووسین لەبارەی شیعرەوە، کارێکی ئاسان نییە، ئەوە پسپۆڕی خۆی گەرەکە، چونکە هەر وەکو دەگوترێ، شیعر ژیانە، گیانی ڕۆمانسیەتی ژیانیش شیعرە، واتە،شیعر بە شێکی ڕۆحی مرۆڤایەتییە بە هەموو ڕەهەندەکانییەوە.

دیارە مامۆستا شارەزاش، یەکەم هەنگاوی بە شیعر دەست پێ دەکا، ئەویش لە پێناو ژیانێکی نوێ، بگرە لە پێناو جوانی ژیان، ئازادیی ژیان، شیعر دەکاتە ئامرازێکی خەبات... هتد.

لە کۆتاییدا، زێدە بەکورتی دەڵێم، چ لەبارەی ئەم کۆبەرهەمە شیعریە، یان، لەبارەی ڕەوسە گەورەکەی شارەزای قەڵەم، کە

کوردیکا @kurdica

لــەماوەی زیــاتر لــە (٦٠) ســاڵ، بــە خـەزنـەیــەکی مــەزنی کلتــووری کوردان دەژمێردرێ، قەڵـەمەکەش دەوەستێ....!؟

بەهـەرحاڵ من داواکارم، لـە بنامەڵـەی کۆچ کردووی نـەمر، هـەوڵ بدەن تێکرایی نووسین و لێکۆلینـەوەکانـی بە کتێبـەکانییەوە، وەکـو پرۆژەیــەکی گــەورەی کلتــووری، هــەر هــەمووی بەســەر یەکــەوە، ئامادەی بکەن، وە بە چاپێکی قەشەنگ چاپ بکرێ... هاوکات پێش ئـەنجامدانی ئـەو کارە کلتوورییە، بە چاپ گەیاندنی، ئـەلقەیـەکی لێکۆڵینـەوەی زانستی لـەبارەی بەرهـەمەکانی مامۆستا شارەزا جێ بەجێ بکرێ... بۆ ئـەوەی لێکۆڵینـەوەکان لـەگـەڵ کۆبـەرهـەمـەکانـی مامۆستا بڵاو بکرێتەوە... ئەوە، بەهـەر دووکییـان، ((کۆ بـەرهـەم + لێکۆڵینــەوەکان)) دەبنــە ســەرچاوەیەکی گــەورەی دەوڵـەمـەنـدی کلتووری، کە کەلێنێکی مەزن لـە کتێبخانـەی کوردی بـەگشتی و لـە سەر ئاستی خوێندنی زانکۆیی بـەتایبـەت دەگرێتـەوە.

بــەهیوای ئــاوات و پێشــنیازەکەم، وەکــو ڕێــز لێنــانێکی کلتــووری، نـەتـەوەیی، بۆ مامۆستا شارەزا جێ بـەجێ بکرێ. سوپاس بۆ هـەموو لایەک

هەولێر- کوردستان

٢٠١٦/٤/١٠

چەند قسەیەک

نووسینی: ئازاد دڵزار

کە بۆ مەبەستی چاپکردنیان ئەو کۆمەڵە شیعرانەیان خستە بەردەستم ماوەیەك دامام و هۆشم فڕی، ئەو ڕۆژەی پاییزی ساڵی ١٩٥٥ی سەدەی ڕابردووم بیر کەوتەوە کە مامم (شارەزا) لە کۆیێ دەستی گرتم و بردمییە مەکتەبی (ئولا)ی سەرەتایی کوڕان لەگەڵ خوا لێخۆشبووان مامۆستا (جەلال حەوێزی) و (مامۆستا تاهیر ئەحمەد حەوێزی) لەبەردەم تەختە ڕەشێدا تاقیان کردمەوە لە بیرمە مامۆستا جەلال حەوێزی کە بەڕێوەبەری مەکتەبێ بوو فەرمووی: بنووسە (٢٣) منیش نووسیم (٢٠) دوایی (٣) واتا نووسیم (٢٠٣) ئەویش لە ژێر عەینەکەکەیەوە بە دوو چاوە گەورەکانییەوە بە ڕوێکی بەسام و بەبێ هیچ ئاسەواری زەردەخەنەیەکەوە لێم ڕامابوو مامۆستا تاهیر ئەحمەد حەوێزیش بە بەژنێکی دامەزراو و پەیکەرێکی بەخۆوەوە ڕاوەستابوو من لە ترسان هەترەشم چوو بوو، هەندێ وشەیان لەسەر تەختەی پێ نووسیم وا دیار بوو بڕیاریان دا کە لە پۆلی دووەم لە خوێندنێ بەردەوام بم، تا پۆلی شەشەمی بەرابیشم تەواوکرد مامۆستا (شارەزا) لەو مەکتەبەیەدا دەرسی پێ گوتوم.

ئەو دەمای کە مامم (شارەزا) پەلی گرتم و منی بردە مەکتەبێ تازە ماڵمان لە کەرکوکێ کەوتبۆ دەستی پۆلیسان و ئاشکرا ببوین چونکە ئێمە لەوێدا بە نهێنی دەژیاین و بابم کاری حیزبایەتی دەکرد، گەڕاینەوە کۆیێ بابم قوتاری ببوو ئێمەش لەگەڵ ماڵی مامدا لە خانوویەکی گەورەو فراواندا کە لە مەڕ باپیرم بوو

بەیەکەوە دەژیایین و هەر لە مەنجەڵێکیشدا دەمانخوارد، ئەو دەمای من ساڵێك پێشتر لە (سولەیمانیێ) بە پێناسی منداڵێکی تر هەندێکم لە مەکتەبێ خوێندبوو ئەو دەمای هەر بە (ڕەزا عەلی) بانگیان دەکردم، تا ساڵی ١٩٦١ کە مامم (شارەزا) بە نەقڵی ئیداری کارەکەی کە مامۆستای بەرایی بوو گوێزرایەوە بۆ قەزای (شطرة) لە پارێزگای (ناصرية)ی باشووری عێراقێ ئیتر لێك جیابووینەوە، لە دوای چەندین ساڵان هەردوو لامان کەوتینە هەولێرێ، کە لە هەولێریش دەمخوێند مام دەستگرۆیی دەکردم.

دواتر کە زاندرا منیش حەزێکی شیعر و ئەدەبیاتم هەیە پتر لەگەڵ مامدا لێك نزیك کەوتینەوە لە هەندێك کۆڕ و کۆبوونەوەی ئەدەبی و کۆمەڵایەتیدا بە یەکەوە دەبیندراین هەندێ برادەر بە تەعلیق پێیان دەگوتین (مام و برازا پیرخەنی)، لە ڕاستی دا خۆشەویستی ئەدەب و خوێندنەوە پتر لێکی نزیك خستبووینەوە.

ئەوەندەی من ئەو پیاوەم لە نزیکەوە ناسی خاوەن زانیارییەکی مەوسوعی فراوان بوو، شارەزاییەکی باشی لە مێژووی نوێ و ئیسلامەتیدا هەبوو، لە زمانی عارەبی و ئەدەبی عەرەبی سەردەمی جاهیلی و ئیسلامدا بەڵەد بوو لێکۆڵەر و ڕەخنەگرێکی وردو بە سەلیقەبوو هەڵپەی خۆ هەڵواسینی نەبوو بەملاو ئەولادا ئەگەر ئەوەی بکردبایە بای ئەوەندەی پێ بوو کورسێکی باشتر بۆ خۆی بگرێ، هەر کارێکی لە دەست هاتبا گەر خەڵك داوایان لێکردبا بۆی دەکردن، خاکە ڕاو بە بەشێکی کەم قایل بوو بە کورتی پیاوێکی (زاهید) بوو.

دەکرێ منیش وەك خەڵکی تر ڕای خۆم هەبێ لەسەر شیعرەکانی ڕەنگبێ ئەو ڕایانە لای خەڵکی تر بە پێچەوانە بکەونەوە بە هەر حاڵ من پێم وایە جوانترین شیعرەکانی مامۆستا (شارەزا) ئەو شیعرانەن کە لە ساڵانی پەنجایەکانی سەدەی

ڕابردوو دا گوتوونی و ڕادەی شاعیرییەتی لە شاعیرانی سەردەمی خۆی کەمتر نییە سۆز و سوتان و ڕیتم و بریسکانەوەی شعیریان بە تەواوەتی تێدا بەرجەستەیە بەتایبەتی ئەو شیعرانەی کە کراونەتە سرود و گۆرانی لە سەردەمی خۆیدا کەلێنێکی گەورەیان پڕ کردۆتەوە.

زۆر بەی ئەو شیعرانەش لە هەردوو کۆمەلە شیعری چاپکراویدا دەبیندرێن:

١ -ئازادی و ژیان (١٩٦٠) چاپخانەی وەفا بەغدا.

٢ -ڕێگەی دوور ١٩٧١ مطبعة النعمان، النجف الاشرف.

بەڵام لە دوای شۆڕشی تەمموزی ١٩٥٨ەوە هەست دەکرێ درەوشانەوەی شیعری لە شیعرەکانیدا دەدەنە کزی. بەڵام هەر لە دوای ئەو مێژوەشەوە چەندین شیعری جوان لە کۆمەڵە شیعری (ئازاد و ژیان) بەرچاو دەکەون وەك: (تۆ ١٩٦٠، هێزی گەل ١٩٥٨، دوو ڕوو ١٩٦٠)، هەروەها لە کۆمەڵە شیعری (ڕێگەی دوور)یشدا لە دوای شۆڕشی تەمموز، چەند شیعری تری جوان دەبیندرێن وەك: (جەژن ١٩٦٢، نامەیەك لە شەطرەوە ١٩٦٢، شیوەن بۆ کەمال ١٩٦٣، بەهارم ڕۆ ١٩٦٩، ڤییەتکۆنگ ١٩٧٠، من و تۆ ١٩٧٠، شیوەنی بیلال ١٩٧٠).

لەکۆمەڵە شیعری (یادگاری کۆن)یشدا هەمان بریسکانەوەی شیعری دەبیندرێ کە ئەو شیعرانەش بە زۆری ئی سالانی پەنجایەکانی سەدەی ڕابردوون، وەك: (سروودی شاری کۆیە ١٩٥٧)، قوڵەی ڕانیە ١٩٥٥)، (یارەکەی شوخ و شەنگم ١٩٥٥)، (کەوی ئازادی ١٩٥٨).

زۆربەی ئەو شیعرانەی کە بۆ سیاسەت نووسراون ڕێنمایی کردن و هەستی دڵسۆزی دەربڕینن بەرامبەر گەل و نیشتمان بەلای منەوە

کارەبای شیعریان کزن، بە کورتی رای من وایە مامۆستا شارەزا لە سالآنی پەنجایەکانی سەدەی ڕابردوودا یەکێك بووە لە شاعیرە لێهاتووەکانی کورد بەم دواییەش ببو بە خاوەن ڕایەکی پیگەیشتوو قەڵەمێکی بە بڕشت و لە توێژینەوە و دیراسەت و ڕەخنەو چوونە پنج و بناوانی ڕووداوە مێژووییەکان و کەسایەتییە نیشتمان پەروەرەکاندا قەڵەمێکی کارامە و کەم هاوتابوو.

ئازاد دڵزار

١ی ئایاری ٢٠١٦ هەولێر

کوردیکا
@kurdica

کەریم شارەزا

ئازادی و ژیان

١٩٦٠

چاپخانەی (الوفاء) بەغدا

پێشەکی

نووسینی عبدالرزاق محمد (**بیمار**)

سوپاس شکستەو پەڕاگەندەی شەو
ڕائەکا لە پێش قشوونی پڕتەو!

***

خۆر شەبەقی دا بە ڕەنگی پاکی
تاریکی بەزاند بەهۆی ڕووناکی!

***

زەردەشت کە لە هەرێمی بەرمی (ورمی) لەسەرتای سەدەی شەشەمی (بەر لە زایین) ئاینی زەردەشتی خستە ناو دڵی خەڵکەوە، لەسەر ئەو باوەڕە کە دنیا هەمووی کێشەو راکێشکێ یە لە نێوان هێزی پاک، یا هێزی ڕووناکی کە خوای هورمز سەرکردەیەتی، لەگەڵ هێزی پیس و بەد کە هێزی تاریکی یەو ئەهریمەن سەرکردەیەتی.

بەر لە ئەو و تا ئیمڕۆش بێگومان لە دەروون و دڵماندا، لە دنیادا، لە ژیاندا هەردوو هێزن کە ڕووناکی و تارکی دورشمیانن کەوتوونەتە ململانێ، هورمز، خوای ڕووناکی، وەکو زەردەشت ئەڵێ:

شەش یاریدەدەر بەردەستییان کردووە، هەر ئەمانە نەبوون و بەس، بەڵکو لە ناو مەردا، لە پاشاو وەزیر و سەرباز و خاوەن بیرو بۆێژ و گوانیبێژ و هونەروەر و هەموو چەشنە چاکە کەری کە بەردەستیان کردوو و لە لەشکرگاهی ڕووناکی... تۆوی چاکەو ڕووناکی و شادی و گوڵاوو تێرییان لەسەر ئەم زەمینەدا بو کردۆتەوە!

هەروەها ئەهریمەنیش خۆی شەش دیڤ، یا دێوەکانی نەبوون بە تەنیا، بەڵکو لەشکرگاهەکەی لە سەرەتای زەمینەوە تاکو ئەمڕۆ پڕ بووە لە وانەی ژەهری خراپەکاری و لێقاوی ڕەشی تاریکی و بیری بەدیان تێکەڵ بە نانی خەڵکەکە کردووەو بەری ڕەنجی زۆربەی تێکۆشەرانیان مژ تووە وەکو مێردەزمە سواری بیرو هۆشیان بوون.

ئەوساش و ئیمڕۆش هەر بەر بەرەکانییە لە نێوان ڕووناکی و تاریکی دا، لە نێوان ئەوانەی حەز ئەکەن (گەرمایی و ڕووناکی تر بدەنە بەر تیشکی ڕۆژ) و وەکو زەردەشت فەرمانی داوە (بیری چاك، کردەوەی چاك و وتەی چاك) لەگەڵ سەربازانی بەرەی ڕووناکی بەکرێکار و جووتیار و ئیشکەران و خوێندەوارانەوە، بەڵکو هەموو خەلك ڕەفتار بکەن... لەگەڵ ئەوانەی حەز ئەکەن تیشکی ڕۆژ و پیت و گەرمبوونەوە لە مەردم قەدەغە بکەن و لە تاریکی نەزانی و خەوتنا بیان کرن..بیان مژن... بیان فرۆشن.

ئێمڕۆ لە هەموو ڕۆژی زیاتر بەر بەرەکانی کەمترە لە نیوان هێزی ڕووناکی کە ئاشتی خواز و داواکەرانی ئازادی هەموو مرۆڤێکن و پشتگیری پێشکەوتن و زانیاریی و دوا ڕۆژی چاکترن، لەگەڵ هێزی تاریکی کە خۆشکەرانی ئاگری شەڕی ئەتۆمی و هیدرۆجینین، دەست پێوە گری وەستان و مانەوەی دیلیەتین.

کەریم شارەزا خۆی و شیعرەکانی وەکو من بیان ناسم کە لەم نامیلکەیەدا بەناوی (ئازادی و ژیان)ەوە پێشکەشی خوێندەوارانی ئەکەم، یەکێکە بە دڵ و بە گیان و کردەوەی دەس و پێنووس و تەباشیری، بە بەری بیرو لێکدانەوەی، یەکێکە لە سەربازانی (ڕووناکی) وتێ ئەکۆشێ کە ئەگەر هەر دەرفەتی چەنگ کەوت گۆرانی بلێ بۆ: ڕووناکی و بەرەی چاکەو پێشکەوتن و ئازادی... لەگەڵ پێگەیاندنی نەوەکانمان لە قوتابخانەدا، وتەی چاکیش بهۆنیتەوە بە شیعر.

ئیتر شیعرەکانی هەموویان لە سەرچاوەی بایەخدان بە ئادەمیزاد و چاکە کاریی یەوە سەر هەڵئەدەن و هەموویان نیشانەی بەرچاو ڕوونی (تفاؤل) و جوانی خوازیی لێوە دیارە، گەلێکیان ئەگەر چی بە دەربڕینێکی سادەو وشەی ئاسایی و وەزنی مەثنەوەی یا دەستکارەوە ڕێکخراون، بەڵام هەموویان لە ڕێگای کۆششی دا ئەڕواننە پێشکەوتن و تەکان دان!

ڕێگە گرتنی شاعیر لە شیعردا، ئەگەر لەساڵی ١٩٥٥ بەو لاوە سەیر بکەین دەبینین جموجۆڵێکی بەگیان کەوتووەو پێشخستنی شیعرەکانی و تازە کردنەوەی و دەس بەردان لە شێوەیکۆن، هەوڵی داوە ماناو دەربڕینی تازە بخاتە ناو تان و پۆی جوانی و سروشتەوە لە هۆنراوەکانیا وەکو هۆنراوەی (شەو ١٩٥٥) و(جوانی)و (بەهار) و (ڕۆژ هەڵاتن) و ...تاد، ئەوەی لەم هۆنراوانەدا بەدی ئەکرێ بۆتە سروشتی تایبەتی شاعیر.. وێنەی ساکار و خنجیلانەی بێ گەورە کردن و زۆر وتن و رەنگ تیا هەڵسوونە، وەکو لەم وێنە جوانەدا دەر ئەکەوێ:

تیپـــی حـاجیلـــە و (گوڵـــووکی) ڕەنگـــین،
بوویتـــە نیگـــاری (قـــاڵی) ڕووی زەمـــین!

کە لای من قاڵیچەیەکی دەستکردی کوردەواریی جوانکیلە بێت و بە گوڵی حاجیلە و گوڵی کێویلکە نەخشاندراو بێت، نەك مافوورێکی کاشانی ڕەنگاو رەنگ، بەهەموو جۆرە گوڵی کە هەر ناویشمان نەبیستووە و نەمان دیوە.

هەروەها لەم دیمەنەی خوارەوەدا لە وەسفی کاتی ڕۆژهەڵاتن ئەکا، دیسان لە سروشتی خۆی، ڕەنگ و بۆیەی لەوحە ڕەسمەکەی بە هێمنی و ساکارییەوە تێکەڵ کردووە:

لێـواری زەریـای ئاسـمانی زیـوین،
ماچ ئەکا کوڵمی ئاسۆگەی خوێنین
سـەر پۆشـی کێـوان
بـە پرشـنگی جـوان
پەمـەیی تـەرزە،
لـەم جێگـە بـەرزە!

ئەم ڕێگەیە دیسان لە هۆنراوەی کۆرپەی فرێدراودا هەستی پێ ئەکرێ کە لەگەڵ هەستێکی مرۆڤایەتی پڕ لە بەزەیی یەوە بە تەعبیرێکی بێ گرێ و قۆرت و ڕوونەوە کارەساتی منداڵێکی بێ دایك و باوکی فڕیدراومان بۆ ئەگێڕێتەوە.

پاش ئەم ماوەیە لە ساڵی ١٩٥٨ بەولاوە کە دێتە سەر هۆنینەوەی بابەتە سیاسییەکان، هەر چەندە هەوڵ ئەدا هەر لەسەر هەمان ڕێگەی شیعر هۆنیینەوە بمێنێتەوە، بەڵام بەلای منەوە ئەم ئامانجەی نەهاتۆتەدی، هەر چەندە ڕەنگە ویستبێتی شیعرەکانی ئەوەندە سووك و ئاسان بکات کە کرێکار و جووتیارێکیش تێی بگا، بەڵام من بۆ ئەم مەبەستە پاکەش بێت لە نزمی ڕادەی هونەرمەندیی شیعر چاو ناپۆشم.

ئینجا بۆ ئەوەی خوێندەواری بەڕێز بە پشوویەکی هێمنەوە شیعرەکانی (ئازادی و ژیان) بخوێنێتەوە و سەرنجی خۆی نیشان بدات و ڕێ لە ڕەخنەگران نەگرم کە ئەوانیش بەناو خەرمانی (کەم و بە پیتی) هۆنراوەکانی شاعیرا بکەون و ڕای خۆیان دیار بخەن، من بێ دەنگ دەبم لە چەند وشەو دەربڕینێك، ئەگەر ڕاست بن، ڕەنگ بێ بەلای منەوە لە جێی خۆیان نەبن.

عبدالرزاق محمد (بیمار)

بەغدا، زانستگای وێژە

١٩٦٠/١١/٧.

شـــــەو[1]

کۆیە: ١٩٥٥/١٢/١٤

پرشـــــنگی ڕۆژی بـــــە شـــــەوقی زێـــــڕین
نـــــەما لـــــە کێـــــو و بـــــەرزایی زەمـــــین
گونـــــــد و شـــــــارەکان
بـــــــاخ و گوڵســـــــــتان
گشـــتیان بـــە جـــارێ وا ڕەش داگـــەران!

**

تـــاریکی داهـــات بەســـەر دەشـــت و شـــار
مەترســـی و ئـــازار لـــە هـــەر چـــوار کنـــار
دەخشـــــن وەکـــــو مـــــار
دەدەن پـــــــــــــەلامار
هـــــەر وەك دڕنـــــدەی خـــــوێنڕێژی زۆردار

**

پـــووش و دڕك و داڵ لەگـــەڵ گـــوڵی ســـوور
هـــەر وەکـــو یـــەکن لـــە شـــەوی دەیجـــوور!

---

(١) کاتێ کە شارەزای باوك هەڵسا بە دووبارە داڕشتنەوەی هۆنراوەکانی هەردوو کۆمەڵە شیعری (ئازادی و ژیان) و (ڕێگەی دوور) شوێنی شیعرەکانی بەپێی بەروار داڕشتنیانی گۆڕی، هەروەها دەسکاری هەندێ ڕستەو دەستەواژەکانی کردووە. (ك. ك. شارەزا).

جوانی نامێنێ
لە هیچ جێ و شوێنێ
سەختی بە جارێ پەرە دەستێنێ!

**

پەردەی تاریکی هەرگیز ناتوانێ
بپۆشێ بۆنی گوڵ و ڕەیحانێ
باخ و گوڵزاران
کاتی بەهاران
پێت ناکرێ مەنعی هاژەی ڕووباران!

**

مانگی پڕشنگدار بە بێ چەند و چوون
لەگەڵ ئەستێرەی بەشەوقی گەردوون
شەو ئەدەن ئینزار
بۆ وەستانی کار
سەر ناگرێ تاسەر تاریکی خەمبار!

**

شەو چەند درێژ بێ ڕۆژ هەر دێتەوە
ڕووناکی دنیا دا دەگرێتەوە!!

@kurdica

کـــــــــاتی کەســـــــــادی

دەبێتـــــــــە شـــــــــادی

دەڕوا نـــــــــامێنێ دەوری بــــــــێ دادی!

**

یـــەقین بـــە هەڵـــدێ ڕۆژی سەربەســـتی

ڕا دەدا تـــــەمی تـــاری ژێـــــر دەســـــتی

گـــــــەلانی جیهـــــــان

ڕووخـــــــۆش و خەنــــــدان

دەژیـــــن ئـــــازاد و شـــــاد و کامـــــەران

جـــوانی

کۆیه: ١٩٥٦/١/٣

جـــــوانی! ئـــــەی گـــــۆرانی ژیـــــان
جـــــوانی! ئـــــەی بـــــەهاری گیـــــان
گـــــوڵ و لالـــــەی گوڵســـــتان
چیمـــــەنی عـــــەتر و ڕەیحـــــان
نـــــاز و لەنجـــــەی عاشـــــقان
وەی شـــــۆخی ئـــــەرز و ئاســـــمان

جـــــوانی ! ئـــــەی مایـــــە خۆشـــــی
تـــــۆ بزوێنـــــەری هۆشـــــی

**

ئـــــەی نەشـــــئەی بـــــاخ و گـــــوڵزار
ئـــــەی پڕشـــــنگی نیگـــــای یـــــار
ڕاکێشـــــی بیـــــری دڵـــــدار
بـــــۆ یـــــادی شـــــۆخی نـــــازدار!
بـــــۆ تـــــۆ پەروانـــــەی هـــــەژار
خـــــۆی بـــــۆت ئـــــەکا فیـــــداکار!

جـــــوانی! ئـــــەی هـــــەوێنی ژیـــــن
تـــــاجی دڵـــــداری زێـــــڕین!

**

تـــــــــۆ شـــــــوعلەی کائینـــــــــاتی
تـــــــــۆ ڕەونـــــــــەقی حـــــــــەیاتی
بـــــــــۆ لاوچاکـــــــان خـــــــــەڵاتی
بـــــــــۆ دوڵبـــــــــەران ئـــــــــاواتی
شـــــــــیرینتر لـــــــــە نـــــــــەباتی
نرخـــــــــداری گشـــــــــت کـــــــــاتی

تـــــــــۆ ڕەمـــــــــزی شـــــــــادمانی
ســـــــــەرچاوەی کامـــــــــەرانی

**

تـــــــــۆ ئیلهـــــــــامی هونـــــــــەروەر
بـــــــۆ فـــــــەن و زانـــــــین جەوســـــــەر
بـــــــەهادارتر لـــــــە گەوهـــــــەر!
عاتیفـــــــە و عـــــــەقڵی بەشـــــــەر
دێنیـــــــە جووڵـــــــەو جـــــــۆش و گـــــــەڕ

تـــــــــۆ نیشـــــــانەی دڵشـــــــادی
تـــــــــۆ دروشـــــــمی ئـــــــازادی

**

جوانی ڕەنگ و جوانی خوو
جوانی بیری پێشکەوتوو
جوانی چاو و کوڵم و ڕوو
جوانی کرداری بازوو،
جوانی نامووس و ئابڕوو،
بە نرخن تێکڕا هەموو!!

جوانی ئەی ماکی بەرزی
تۆ ڕەوا دار و تەرزی

ڕۆژهەڵاتن

چنارۆك: ئابی ١٩٥٦

لێواری زەریای ئاسمانی زێوین
ماچ ئەکا کوڵمی ئاسۆگەی خوێنین
سەرپۆشی کێوان
بە پرشنگی جوان
چەشنی ئەرخەوان
پەمەیی تەرزە، جوان و دڵگیرە
لەم جێگە بەرزە، ڕاکێشی بیرە!

**

وردە شەپۆلی گولاو و ڕووبار
ئەدرەوشێنەوە بەرامبەر گوڵزار
لە گەرووی مەلان
لە شمشاڵی شوان
ئاوازی جوان جوان
بەرز ئەبێتەوە بەسەر گردو پاڵ
ئەلەرێتەوە بە شنەی شەماڵ!

**

سوپای شکستەو و پەڕاگەندەی شەو
ڕائەکا لە پێش تشوونی پڕ تەو

@kurdica

گوڵوکی ئاودار

گەڵاو پۆپی دار

لە باخ و گوڵزار

بە نەسیمی پاك ئەکەن شایی ژین

بۆ ڕۆژی ڕووناك دێنە پێکەنین

**

شکوفەی ناسك بەشەونم مەستە

بولبولی شەیدا شاد و سەرمەستە

سەراپا زەمین

نەخشاوە چین چین

بە گوڵی ڕەنگین

بۆ بووکی ئاسمان، بۆ ڕۆژی زێڕین

کە هەڵدێ بۆمان لە لووتکەی بەفرین

کۆرپەی فڕێدراو

کۆیە: ئابی ١٩٥٦

فرشتەی پیرۆزی پاکە
یاخود ئەستێرەی ڕووناکە

پەروانەی لالەی ژیانە
یا پەپوولەی بێ تاوانە؟

لەمانە زۆر بەرز ترە!!
هێژا تر و تەرز ترە!

ڕۆڵەی باوکێکی فەوتاوە،
جەرگی دایکێکی بێ ناوە!

دایکی کلۆڵی بێ کەسی
کەسێ نەبووە فریاد ڕەسی

لە سامناکی و برسیەتی جەنگ
دنیای لێ بوو بە شەوە زەنگ

لە ژێر تەمی خەمی ژیان
لێی ون بوو عاتیفە و ویژدان

بە دەستی زەردی بێ تینی
فڕێیدا کۆپەی شیرینی

تا مرۆڤێکی بیر ڕووناك
خاوەن هەستێکی بەرزی پاك

خزمەتی کرد بە ماڵ و سەر
هەر وەك ڕۆڵەی خۆی بێ و جگەر

شیری پڕ شادی پێ نۆش کرد
ڕێی سەختی ژینی بۆ خۆش کرد

تا بووە منداڵێکی چالاك
تەندروست و ئازا و دڵپاك

ئەمڕۆ نەمامی وەتەنە
هیوای دوا ڕۆژی ڕەوشەنە

بۆ بەرزیەتی گەل و هۆزی
بۆ نیشتمانی پیرۆزی

ئەمڕۆ، بچووکە بێ توانا
سبەی دەبتە گەورەی دانا

یا دەبێتە زاناو بوێژ
یا سەرۆکی خاوەن ڕاوێژ

یا پیتۆڵێکی بێ هاوتا
یا پسپۆڕێکی شارەزا !!!

کێ بن بزانن پێی بڵێن
دایک و باوکی لە کوێن و کێن؟

مەردوون، فەوتاون، ماون؟
دنیا چی بەسەر هێناون؟

گوناهبار دایکی خەمبارە
یا ڕۆژگار تاوانبارە؟

لە دنیادا هەرچی زاوە،
بۆ تاڵی و ترشی خوڵقاوە؟

یا بۆ شۆخی و لار و لەنجە
یا بۆ ئازار و ئەشکەنجە؟

یا بۆ شادی و کامەرانی؟
یا بۆ یارمەتی ئینسانی؟

@kurdica

گـۆرانی نــەورۆز و بــەهــار

کۆیـە: نـەورۆزی ١٩٥٧

بژی کژی خۆشی بەهار
جەژنـی دڵدار
کاتـی بووژانـەوەی گوڵزار
گوڕەی گوشادی من و یار!!
**

وەرە ئەی یار
یاری شۆخ و شەنگ و نازدار
مژدەبێ نـەورۆزەو بەهار
با ڕووبکەینە باخ و نزار
با ڕاکەین لـەگـەڵ جۆیە بار
بچریکێنین لـەگـەڵ هوزار
لـەگـەڵ قومری
لـەگـەڵ کـەوی بـەلـەنجەو لار
لـەگـەڵ خوڕە و هـاژەی ڕووبار
تێکڕا بڵێین: بژی نـەورۆز
بژی کژی خۆشی بەهار
جەژنـی دڵدار
کاتـی بووژانـەوەی گوڵزار
گوڕەی گوشادی من و یار
**

لەگەڵ لەرەی پڕشنگی جوان
لەگەڵ سروەی پاکی بەیان
لەگەڵ بزەی غونچەی گوڵان
لەگەڵ بۆنی خۆشی کنێر
لەگەڵ شلێر
لەگەڵ ورشەی گیای میرغوزار
لەگەڵ لالە لەلالە زار
بە چیە بێ یا بە هاوار
تێکڕا بڵێین:
بژی نەورۆز
بژی کژی خۆشی بەهار
جەژنی دڵدار
کاتی بووژانەوەی گوڵزار،
گوڕەی گوشادی من و یار!!

ســروودی لـەخـەو ڕاپـەڕە

کۆیە: ١٩٥٦/٨/٥

لـــە خـــەو ڕاپـــەڕە، هەســـتە بەیانـــە.
کـــاتی هوشـــیاریی و هـــەوڵی ژیانـــە!!

**

خـــۆر شـــەبەقی دا بـــە ڕەنگـــی پـــاکی
تـــاریکی بەزانـــد بـــەهۆی ڕوونـــاکی
بـــە تـــۆپی شـــادی ڕمـــا خـــەمناکی
تەمبـــەڵی و سســـتی کەوتنـــە هیلاکـــی

لەخـــەو ڕاپـــەڕە هەســـتە بەیانـــە
کـــاتی هوشـــیاریی و هـــەوڵی ژیانـــە

**

تـــەیری بەنـــدکراو بـــە تـــاریکی شـــەو
ڕزگـــارن لـــە چنـگ کـــۆتی ســـەختی خـــەو
پـــەرتی ئاســـمان و زەمیـــنن بـــەڕەو
بـــۆ ئـــەوەی بـــژین ژیـــانێکی نـــەو

لـــە خـــەو ڕاپـــەڕە، هەســـتە بەیانـــە
کـــاتی هوشـــیاریی و هـــەوڵی ژیانـــە!

**

هاتـــــــەوە ڕۆژی ڕوونـــــــی هۆشـــــــیاریی
ڕەتانـــــــدنی شــــــەوی تـــــاری زۆرداری
دەوری شـــادی هـــات نـــەما خـــەمباری
پـــەرتو بـــڵاو بـــوو ســـوپای بـــەدکاریی

لەخـــــەو ڕاپـــــەڕە هەســــــتە بەیانـــــە،
کـــاتی هوشـــیاریی و هـــــەوڵی ژیانــــە!

**

هەســــــتە وا ڕۆژی ڕزگـــــاریی داهـــــات
ڕۆشـــن بـــوو ڕێگـــەی تـــاریکی حـــەیات
قـــەفی زنجیـــری کووکـــەو کارەســـات
بشـــکێنە خێـــرا بـــە بـــازووی خـــەبات

لـــە خـــەو ڕاپـــەڕە هەســـتە بەیانـــە
کـــاتی هوشـــیاریی و هـــەوڵی ژیانــــە!!

**

ڕاپەڕە واهات کاتی ڕاپەڕین
بڕۆ بە ڕێگەی بەرزی تێکۆشین
بە هەنگاوی زڵ، بە بیری پڕ تین
بۆ بنیاتنانی کامەرانیی ژین

لە خەو ڕاپەڕە هەستە بەیانە
کاتی هوشیاریی و هەوڵی ژیانە!

@kurdica

ئـەی شـیعر(*)

کۆیە: ١٩٥٧

ئــــــەی شـــــیعر تـــــۆ هـــــاواری
گیــــــانی پەســــــت و بێـــــزاری
دەنگدانــــــــەوەی ئـــــــــازاری
دڵـــــــــــی زاری دڵـــــــــداری

**

تــــــۆ چــــــۆراوەی خوێنـــــاوی
زامــــــــی دنیــــــای دێرینــــــی
فرمێســــــــــکی قەتیســــــــماوی
نـــــاو پێڵـــــووی چـــاوی ژینـــی

**

پوختـــــــەی واتـــــــەی فرشـــــــتەی
هەناســــــەو ئـــــاهی غونچـــــەی
گرینـــــــــەری زەمانـــــــــەی
ئـــــاوازی خەمبەخشــــــی نــــــەی

**

(*) پارچــە شــیعرێکی (ئەبولقاسـم ئەلشـابی)یــە بــە نــاوی (یاشــعر) بــە دەسکارییەوە کردوومەتە کوردی...شارەزا.

نەغمەی شەپۆڵی جوانی
ئەفسوونی بەحری قووڵی
شادمانی دڵانی
خۆشیی پەست و مەلوولی

**

ورشەی ئەگریجەی خاوی
یاری خەندە بە لێوی
تاسەو شعووری لاوی
جووڵەی ساوای بزێوی

**

گۆرانی خۆشی گوڵی
چریکەی بولبولانی،
سرووشی مێشک و دڵی
ڕابەری عاشقانی!!

**

جـــــوانیی پڕشــــــنگی ســـــــووری
ســـــــــاتی ڕۆژ ئـــــــــــاوابوونی،
لـــــــەرەی پڕشــــــنگی نـــــــووری،
کـــــاتی تاریـــــــك و ڕوونـــــــــی!!

**

بلـــــــوێری خـــــــەونی یـــــــاری
دەنگــــــــی کـــــــەمانی گیـــــانی
زمـــــــــانی ڕۆژگـــــــــــــاری،
بـــــــزەی لێـــــــوی ژیـــــــانی!!

شیرین

کۆیە: ١٩٥٧/١١/٢٩

شیرین گیانی شیرینم
شکۆفەی شادیی ژینم

گوڵی گەشی دڵداریم
هەوێنی بەختیاریم!

ڕووناکی ڕێی حەیاتم
هیوای بەرز و ئاواتم!

فرشتەی عەشق و جوانیم
ماك و هۆی کامەرانیم

دولبەری پەری ڕەنگم،
نازداری شۆخ و شەنگم!

تووبی ئەگریجەی خاوت
پڕشنگی سیحری چاوت

تـــــووبی مۆســـــــیقای لەنجـــــــەت
ناســــــکی دەســــــت و پەنجـــــــەت

تــــوو مــــــەمکی ســــێوی کاڵــــــت
گوڵاڵـــــــــەی کــــــوڵمی ئاڵــــــت!!

بـــــا بـــــەس بـــــێ چـــــاوەڕوانی
ڤینۆســــــــی خــــــوای جـــــــوانی

بـــــەس ڕۆژی ڕوونــــــم ڕەش کـــــە
ژیـــــنم پـــــڕ ئـــــێش و خـــــەش کـــە

وەرە بـــــا پێکـــــــی شـــــــادی
پێکـــــــی عەشـــــــق و ئـــــــازادی

هـــــەردوو پێکـــــەوە خـــــۆش کـــــەین
خامۆشـــــــی فـــــەرامۆش کـــــەین!!

@kurdica

ئـەی دڵـەی زامـدار

کۆیە: ١٩٥٧

ئـــەی دڵـــەی زامـــدار، ئـــەی دڵـــەی زامـــدار
ئارامـــت ببـــێ، بـــەس بـــێ گریـــەو زار!

بــــەس هەڵبکێشـــــە ئـــــاهی ئـــــاگرین
بــــەس هـــــەڵبڕێژە فرمێســـکی خـــوێنین

چونکـــــە بـــێ ســــوودە نـــاڵین و هـــاوار
بەرامبـــــەر یاســـــا و هێـــــزی کردگـــــار

بــــە ئــــاخ و ئــــۆف و حـــاڵ پەرێشـــانی
نادۆزیتـــــــەوە ڕێـــــــی کامـــــــەرانی

تـــاهێزت نـــەبێ قـــەت نـــابێ ڕزگـــار
لـــە جـــەورو جـــەفای چـــەرخی ڕۆژگـــار

فرمێسکی خەم و پەژارە بسڕە
بەرگی ئازار و مەینەتی بدڕە

زام و برینت بە مەرهەمی ژین
تیمارکە و دەس کە بە هەوڵ و کۆشین

بە هێز و ڕەنج و تینی تێکۆشان
نامێنێ کەند و کۆسپی ڕێی ژیان

بچووك و گەورە و بێ دەس و دەسدار
ئەژین پێکەوە شاد و بەختیار

نــەورۆز

کۆیە: نەورۆزی ١٩٥٨

نــــەورۆزە مەســـتم بـــە نەغمـــەی بولبـــول
مەســـتم بـــە عـــەتری بنەوشـــەو ســـومبول

شـــادم بـــە هـــاژەی ڕووبـــاری بـــەفرین
ســـوورم بـــە شـــڵپەی شـــەپۆلی زیـــوین

کێـــو و گـــرد و دۆڵ، بـــاخ دەشـــت و دەر
جـــوان و خـــەمڵیون تێکـــڕا سەرانســـەر!

گـــوڵی گـــوڵزار و درەختـــی دەم پـــاڵ
هەڵپەڕکێیانـــە بـــە شـــنەی شـــەماڵ

تیپـــی حاجیلـــەو گولـــووکی ڕەنگـــین
بووینـــە نیگـــاری قـــاڵیی ڕووی زەمـــین

خـــۆری پرشـــنگدار لـــە ئاســـمانی شـــین
پـــێ دەکـــەنێ بـــۆ چیمـــەن و نەســـرین

پــۆلـی پەپوولــەی نەخشــینی جــوان
هـــاتو چۆیانـــە بەســـەر ڕووی گـــوڵان

ئـــاوازی هـــەنگی زێڕینـــی ســـەر گـــوڵ
سرووشـــی خۆشـــی ئەخاتـــە نـــاو دڵ!

شمشـــاڵی شـــوان و بـــاڕەی کـــارژۆڵان
جریـــوە و جوکـــەی بـــە ســـۆزی مـــەلان

بــەرەو گوێچکــەی دڵ دێـن لــە دۆڵ و دەشـت
خــۆش وەك ئـاوازی مۆسـیقای بــە هەشـت

لـــە هـــەر لا ئـــەمڕۆ مەســـتە بـــە شـــادی
مەســـتە بـــە خۆشـــیی ڕۆژی ئـــازادی

ڕۆژی پچڕانـــــی زنجیـــــری ژیـــــان،
جـــەژنی نـــەورۆزی کـــورد و کوردســـتان!!

هێزی گەل

کۆیە: ١٩٥٨/٧/١٨

هێزی گەل، هێزی خەبات و ڕاپەڕین
هەر وەکو بورکانی گەرمی ئاگرین

کەوتە کلّپە داری ژینی دوژمنی
کرد بە زوخاڵ هەر لە پۆپەی تابنی

کەوتە گڕ سووتاندنی گیانی خوێنمژی
بۆ ئەوەی میللەت بەسەربەستی بژی

مەشخەڵی ئازادی هەڵکرد بۆ جیهان
بۆ گەلان ڕۆشن بێ تاکو ڕێی ژیان

قەفقەفی کۆت و کەلەپچەی ڕۆڵەکەی
تێکشکاند، بۆی سەند لە زۆردار تۆڵەکەی

عەرشی دامەزراوی سەر لاشەی بەشەر
هەڵتەکێنرا، زوو کرا ژێرەو زەبەر!

ڕەو ڕەوەی مێژوو بەرەو پێش بێ گومان
هەر ئەسووڕی، هەر ئەسووڕێ بێ وچان

@kurdica

ئــەی داگیــرکـەر

کۆیە: ١٩٥٨/٧/٢٥

ئـــەی داگیـــر کـــەر، ئـــەی داگیـــر کـــەر
ئیمپریـــــــالیزمی جانـــــــــــەوەر!

تـــا دوێنـــێ ژێـــر دەســـتی تـــۆ بـــووم
بـــــە کـــــردارت ڕەنجـــــەڕۆ بـــــووم

بـــە غـــەدر و زۆرداریـــت دیـــل بـــووم
وەك بەنـــــدکراوی باســـــتیل بـــــووم

بـــــەڵام ئـــــەمڕۆ مـــــن سەربەســـــتم
بـــــە مـــــەی ڕزگـــــاری سەرمەســـــتم!

کـــە تـــۆم دەرکـــرد لـــە ئـــەم خاکـــە
دەژیـــــم چـــــۆن بـــــزانم چاکـــــە

چـــی تـــر پـــێم نـــاڵێی تـــۆ بـــەدی،
ئامـــــانجی پـــــیس دەهێنیـــــە دی

کۆمۆنیستی، ڕووخێنەری
گێرەشێوێنی تێکدەری

تاوانم هەق پەرستی بوو
داوای نان و سەربەستی بوو

پاداشتم بەندیی و زنجیر بوو
ئازار دانی جەستەو بیر بوو

هەڵخستنی سێدارە بوو
بۆردومانی تەیارە بوو

وەك ئازاد خواهانی ماوماو
جەزایری زۆر لێ کراو

وەك قولەکانی ئەمریکا
پێشمەرگەکانی ئەیۆکا!

ئەی داگیر کەر، ئەی داگیر کەر
ئیمپریالیزمی جانەوەر!

گوڵی ئامانجی من گەشە
دادی تۆ نادا هەڕەشە

بە کەشتی گەل، بۆ مبای ئەتۆم
هەڵناکەنرێم لە جێگەی خۆم

وەك هەورامان، کێوی کاروخ
دەوەستم بەرامبەر سارووخ

چونکە بەهێزە باوەڕم
بەرامبەرت شێری نەڕم

کوردستان وڵاتی منە،
نەك جێی پیلانی دوژمنە

منـــــی ڕۆڵـــــەی دڵســـــۆزی کـــــورد
ڕۆڵـــــەی نەتـــــەوەی کـــــاوەی گـــــورد

ســـــەردا نـــــانوێنم بـــــۆ زۆر دار
بـــــۆ نۆکـــــەرانی ئیســـــتیعمار!!

جانـــــــەوەرنیم ئـــــــــادەمزادم،
خـــــاوەن بیرێکـــــی ئـــــازادم،

دەتکـــــوژم پـــــێش وەی بمکـــــوژی
نایـــــەڵم لـــــە خاکمـــــا بـــــژی

دەســـــتی خیانـــــەتمان بـــــڕی
ئازادیمـــــان بـــــە خـــــوین کـــــڕی

ئامانجمـــــان ڕێکـــــی و ڕاســـــتییە
ئاواتمـــــان شـــــادی و ئاشـــــتییە

ئازادیخوای گەل پەرستین
سەربازی ڕێگەی سەربەستین

لات ڕووناك بێ، ئەی داگیر کەر
ئەی زەرووی خوێنمژی بەشەر

سەرکەوتن بۆ هەق پەرستە
مردن بۆ ئیمپریالیستە!!

@kurdica

یەکێتی خەبات

کۆیە: ١٩٥٩/٢/٢٨

سڵاوی گەرمی گەلی کورد
بۆ میللەتی عارەبی گورد

سڵاوێکی برایەتی
سڵاوی دڵسۆزایەتی

سڵاوی یەکێتی خەبات
بۆ ئازادی گەل و وڵات

هەر لە خاکی بارزانەوە
تا بەسرە بێ بڕانەوە،

کاروانی گەل لە ڕێگایە
لەگەڵ دوژمن لە جەنگایە

بۆ دەستخستنی سەربەستی
بۆ ڕزگاری لە ژێر دەستی

لەسەر ڕێ و پەیڕەوی شۆڕش
بە بێ وچان دەکەن کۆشش

لاوانی هەردوو میللەتان
عارەب و کوردی قارەمان

بە باوەڕێکی ئاسنین،
بە هیمەتێکی پڕ لە تین!

کۆماری گەل دەچەسپێنین
ڕیشەی ئیستیعمار دەردێنین!

نیشتمانێکی سەرفیراز،
جەماوەرێکی ئاشتیخواز،

ژیانێکی پڕ ئازادی
پڕ بەختیاری و دڵشادی

بـــــۆ هــــــەردوو گـــــەل دەهێنــــــەدی
نـــــــاهێڵن نـــــــاکۆکی و بـــــــەدی

ئەوســـــا میللـــــەتی کــــــورد زمـــــان
لـــــەناو چـــوار چێـــــوەی کوردســــــتان

لـــــــە دەوڵـــــــــەتێکی هاوبەشـــــــــی
بەســــــــەر بــــــەخۆیی و ڕووگەشـــــــی

دەژی وەك گـــــــــــەلانی ئـــــــــــــازاد
ســـــــەر بــــــەرز و کامـــــەران و شـــــاد

دروشمی سوپاس

بەغدا: ١٩٥٩/٣/١

لە گوڵزاری پاکی دڵان
دەبەستین چەپکێکی جوان

لە گولغونچەی خۆشەویستی
پاراوی خوێنی سەربەستی

ئاودار و ناسك و عەترین
گەش و گوڵ بە شەونمی ژین

بۆ پیشەوای تاقانەمان
عەبدولکەریمی قارەمان

هەڵکەری مەشخەڵی خەبات
فریاد ڕەسی گەل و وڵات

ڕووخێنی ئیمپریالیزم
قرکەری هێزی فاشیزم

تێکدەری عەرەشی بەندەگی
لەناو بەری دەرەبەگی

دروشمی سوپاسی گەل بێ
ڕەمزی پاداشتی کۆمەڵ بێ

بۆ پاڵەوانی شۆڕشمان
بۆ پەیامبەری کۆششمان

کۆششمان لە ڕێی ژیانا
لە پێناوی نیشتمانا،

بۆ دیموکراسی و سەربەستی
بۆ کامەرانی و بۆ ئاشتی!

@kurdica

یــادی شــۆڕشی تــەمووز

کۆیە: تەموزی ١٩٥٩

زەنگـــــی کـــاروانی ڕێــــی ژیـــان
بڵێســـــــەی گـــــڕی تێکۆشـــــان

بەرزەوەنـــــــدی بـــــــەرزی وڵات
خـــــەبات لــــە پێنـــاوی ئـــاوات

دەهێننـــــە جـــۆش هـــۆش و هەســـتم
هـــان دەدەن خامـــەی سەربەســـتم

بـــــۆ دانــــــانی شـــــیعری تـــازە
خۆشـــــتر لـــــە دەنگـــــی ئـــاوازە

ناســـــکتر لـــــە خونچـــــەی بـــــەهار
جـــــوانتر لـــــە نەشـــئەی لالـــــەزار

لـــــە یـــــادی ڕۆژێکـــــی پیـــــرۆز
جاویـــــدان وەك جـــــەژنی نـــــەورۆز

جــــــەژنی تـــــەمووزی ئـــــازادی
ڕۆژی نـــــــــەمانی بـــــــێ دادی

ئـــــەو ڕۆژەی کـــــە ســــوپای دلێـــــر
ڕاپـــــەڕی چەشــــــنی بەچکەشـــــێر

لــــە نـــاو چەرگـــەی بەغـــدای شـــیرین
چاوگــــــەی خــــــەبات و ڕاپــــــەڕین

زنجیـــــــری دیلییـــــــەتی پســـــــاند
کۆشـــــــکی پاشـــــــایەتی ڕمانـــــــد

بـــــە پشـــــتگیری میللـــــەتی مـــــەرد
دلێرانـــــــــــی ڕۆژی نەبـــــــــــەرد

بـــــە ســـــەرکردەی عەبدولکـــــەریم
بنیاتنـــــەری جـــــوانترین ڕژیـــــم

ڕژێمـــــــی بــــــەرزی کۆمــــــاری
دیموکراســـــــــی و بــــــــەختیاری

لــــــەو ڕۆژە لاشـــــەی خائینـــــان
وك لاشـــــەی ســـــەگ ڕاکێشـــــران

ئـــــەوەی دوژمنـــــی میللــــــەت بــــوو
هــەر بــە دەسـتی ئــەو لــەت لــەت بــوو

ئیســـــــتیعمار و کۆنــــــە پەرســـــت
دەســـــــتەی زۆردارانـــــــی فاشســـــت

کۆســـــتیان کـــــەوت، پشـــــتیان شـــــکا
بــــــە شۆڕشـــــی گــــــەل و ســــــوپا

تـــــــاجی شـــــــایەتی نـــــــا ڕەوا
تــــــەخت و بــــــەختی عەبــــــدولئیلا

حــــوکمی نــــووری ســــەعیدی پــــیس
لـەگــــــەڵ ئیســــــتیعماری نگــــــریس

تێهەڵــــــــــــدران و تیـــــــــك دران
هـــــەتا هەتایـــــە گـــــۆڕ کــــــران!!

تۆ[1]

کۆیە: ١٩٦٠/٦/١٤

ئـــای لـــە شـــۆخی ئـــەم بـــەژن و ئـــەم بالآیـــە!
وای لـــە ســـیحری ئـــەم چـــاو و ئـــەم نیگایـــە!
هـــەی هـــەی لـــە ســـووری ئـــەم لێـــو و گۆنایـــە
لـــە بـــێ گـــەردیی ئـــەم گەردنـــە مینایـــە!!!

**

چەنـد نـازداری؟ چـەن شـیرینی؟ چەنـدجوانی؟
وەكـــو پـــەری شـــۆخ و شـــەنگی ئاســـمانی!

خۆشـــــی وەكـــــو گـــــۆرانی وەك ئـــــاوازە،
وەك شـــــەوانی پـــــڕ خـــــەوبینینی تـــــازە!

شـــــیرینی وەك گـــــۆرانی و خۆشەویســـــتی
وەك ئـــــازادی و ئاســـــایش و سەربەســـــتی!!

**

(١) هەڵبەستەكەی (صلوات في هیكل الحب)ی ابو القاسم الشابي بووە بەسەرچاوەی ئیلهامی ئەم هەڵبەستە.

كوردیكا @kurdica

بۆ پێم ناڵێی تۆ تۆچی؟ تۆ ئینسانی؟
یا فریشتەی بەهەشتی جاویدانی؟

یا پەیکەری ڤینۆسی خوای جوانی؟
تۆ کام وێنەی؟ دەسکاری کام فەننانی؟
یا کام نیگای بەهاداری ژیانی؟!

**

تۆ تۆ گیانی پڕ جۆشی زیندەگانی!
تۆ تۆ ژیانی پڕ خۆشی و کامەرانی!!

دوو ڕوو

شەقڵاوە: ئابی ١٩٦٠

کـــــــاکی دوو ڕوو تـــــــــازووە زوو
بالێــــك ئاشـــــکرابین هـــــەر دوو

بەســیە چـــی تـــر تـــەفرەم مـــەدە
بــــەو کـــــردارە پــــیس و بــــەدە

بـــۆت دەرکـــــەوت خـــوو ڕەوشـــــتم
منــــــیش زۆر چـــــاك تێتگەیشـــــتم

ئـــــەم لا ڕووەت لەگــــــەڵ منــــــە
لاکـــــــەی تـــــــری لای دوژمنـــــــە

هـــــەر ڕۆژە ســـــازی لــــێ ئـــــەدەی
بـــــۆ مەبەســــــتێك هەڵپەئەکـــــەی

ڕۆژێ بنتانەری شادی
ڕۆژێ تێکدەری ئازادی

دەمێ لایەنگیری ئاشتی،
خەباتکەری ڕێگەی ڕاستی!

ڕۆژێ جەنگاوەری شەڕی
بۆ ناحەزم هەڵدەپەڕی

ئەمڕۆکە لەگەڵ یارانی،
سبەی لای تاوانبارانی!

لەگەڵ گورگا لە سەیرانی
بۆ مەڕیش چاو بە گریانی

بەزار دوژمنی دوژمنی
بەکردار دوژمنی منی

واتە و ڕاوێژ و گوفتارت
زۆر دوورن لەگەڵ کردارت

بەڵام من بڕیار و کارم
یەکن لەگەڵ قسەی زارم

ئەوەی دوو ڕووبێ ڕوو ڕەشە
لە ئینسانیەت بێ بەشە!

تا دەمهاوێنە ناو گۆڕم
یەك ڕوومە باوەڕ ناگۆڕم

سەر و گیان و ماڵ بەخت ئەکەم
بۆ نیشتمان و گەکەم!!

کەریم شارەزا

ڕێگەی دوور

١٩٧١

مطبعة النعمان – النجف الاشرف

٧٥
@kurdica

پێشەکی

با ئەم هەڵبەستانە بخوێنینەوە

نووسینی: عبدالرزاق بیمار بەغدا/١٩٧٠

ئەم هەڵبەستانەی کە لەم بەرگەدا کۆکراونەتەوە هەڵبەستی کەریم شارەزا نە، کە لە ساڵی ١٩٦٠ دا کۆمەڵە هەڵبەستێکی تری بە ناوی (ئازادی و ژیان)ەوە بە چاپ گەیاندووە و گەلێ هەڵبەستی لە گۆڤار و ڕۆژنامەکانیشدا بڵاوکردۆتەوە، شارەزا یەکێکە لەو نووسەرانەی ئەیانەوێ هەستی دەروون و ژیانی کۆمەڵایەتیمان لە چوارچێوەی هەڵبەستدا وێنە بکێشن، نەك بەناوی (پەلاماردانەوە) سارتەر گوتەنی، بەڵکو بۆ بە جێهێنانی پێویستیەکی سەر شانیان بەرامبەر ژیان و کۆمەڵ.

واتە هەڵبەست بووەتە بانگەواز و وتەی ڕاپەڕینی ڕێڕەوی کاروانی ڕەنجبەرانی گەلی کورد کە هەردەم بەرەو پێشکەوتن و ئازادی مل ئەنێ، ڕۆیشتنێك کە:

قارەمانانە، بە تەرزێ

کێو لە بەرمانا بلەرزێ

بڕۆین بەرەو ئامانجی دوور

ئازا و جەسوور

تاکو یەك یەك ئەم کۆتانە

کۆتی دیلیی ئەم ژیانە

ئەپچڕێنین!!

ئـــەم هەڵبەســتانە كـــە هەنــدێ لای شۆڕشـــی كوردســـتان و بەسەرهاتی میللەتیكورد و خوین و فرمێسك و هیواو ئاواتی خەڵكی كوردستان وێنە ئەكێشن، ڕەنگە بڵێن هەڵبەستی شۆڕش نین، چونكە شاعیر، لەناو ئاگری مەیدانی شۆڕشدا نەیهۆنیوەتەوە! منیش وەكو ڕەخنەگرێك كە سەیر ئەكەم، لە هەموو پشوو و هەناسەیەكی هەڵبەستەكاندا ڕاستگۆیی و دەنگی دڵێكی بە كوڵ و زەنگی بیرێكی پێشكەوتوو ئەبینم و ئەبیەم، كە ئەمانە هەمووی پیشەی مرۆڤێكی ڕاستگۆی بەهەستەو دۆست و پاڵپشتی ڕاستەقینەی شۆڕشە.. ئەگەر -گریمان- شۆڕشگێڕیش نەبێت بە تایبەتی لەو سەردەمەدا كە هەموو وڵات كراوە بە زیندانیك و تینی گەرمایی و گڕی شۆڕش گیانی سەرما بردووی هەموو دڵسۆزێكیان گەرم ئەكردەوە و لەو بڕوایەشدام ئەوەی بە چرپەیەك، بە نیشانەو هێمایەك لێرەدا جێی كراوەتەوە گەلێ بە كاكڵ و زیندووترە لە خۆ سوور كردنەوە و دانەدەم و هەڵوێستی دروست كراو، بۆیە شارەزا لەناو كرۆكی ژیانەوە، لە سەرخۆ و بە تێبنییەوە بە گوێی ڕۆڵە برسی و زراو رژاوەكەیدا ئەچرپێنێ:

ڕۆڵەی بەرخم

هەرچەندە ئێستا دەروونمان

دۆزەخە، كوورەی ئاگرە

دنیامان تاریك و تەنگە

شەوە زەنگە

بەڵام سبەی

خەباتی خوێنینی دەستەی
دڵسۆزەکانی نیشتمان
بۆ هەموومان
ئەبێتە شەفەقی گەشی
سپێدەی سیحراویی بەیان!!

کە لێرەدا دەستنیشانی (دەستەی دڵسۆزەکانی نیشتمان)ی کردووە، ئەوانەی (خوێنەکەیان ڕەنگی شەفەقی بەر بەیانمان بۆگەش و ڕووناك ئەکەنەوە)

زانیویەتی چی ئەڵێ و لە چ سووچێکەوە هونەری بۆ شۆڕش تەرخان ئەکا! و تا چ ڕادەیەك ڕاستیی دەربڕین دیاریی ئەکات.

بەڕاستی هەڵبەستی سیاسی وەك بابەت زۆر ناسکەو دوور نییە لە دەس زۆر کەسدا ئەگەر نەشکێش درز بهێنێ چونکە وریایی و بەهرەیەکی قاڵ و پاڵاوتەی ئەوێ و بۆ ئەوەی نەبێتە مەیدانی گێڕانەوەی کارەساتی ڕووت، یا ڕووتێکردن و وتار خوێندنەوە، یا تێ ئاخنینی دروشم و ئاڵای زەق و بۆ ئەوەی ڕووناکی هەست و سۆز و خەیاڵی تیا کز نەبێت، پێویستە لە تووشهات و پەیچووڕێکی ژیان و کردەوە هەڵقوڵابێت.

ئیتر شارەزای شاعیر، لەبەر تیشکی ئەو سەرنجانەی کە هەر دیارمان خستن و لێمان نەکۆڵینەوە جۆرەها هەڵبەستی ڕەنگینی – بەهیواو بەرچاو ڕوونییەوە - لەم دیوانەدا پێشکەش کردوون.. کە بانگی هەموو خوێندەوارێك ئەکەم بۆ خوێندنەوەیان...فەرموون با بیان خوێنینەوە و سەرنجی خۆمان نیشان بدەین.

سپێدە

کۆیە: ١٩٥٥/٧/١٤

لادرا پەردەی شەوی تاریك و ڕەش،
دەرکەوت ڕووناکی ئاسۆی سوور و گەش!

دەست و پەندەی بای شەماڵی سارد و تەڕ
سڕیەوە پەلکی گوڵانی دەشت و دەر

شەونمی ساف و سپی چەشنی بلوور
ینشتە سەر بەرگی گوڵ و لالە و چنوور

شەو نەما دەردو خەم و زیللەت بڕا
بانگی ڕووناکی حەقیقەت جاڕ درا!!

میللەتانی مەستی نووستن ڕاپەڕین
تا بە سەربەستی و بە سەر بەرزیی بژین!!

@kurdica

خۆزگە

کۆیە: ١٩٥٦

خۆزگە بولبول هەر وکو تۆ
بەسەربەستی لە دەشت و کۆ

ئەفڕیم بە سەر پاڵ و نزار
بەناو باخ و گوڵ و گوڵزار.

بە ئاوازی نەرمی شادی
ئەم وت گۆرانی ئازادی

سرووشی خۆشی بەهارم
ئەچپاند بە گوێچکەی گوڵزارم

بە مەی پاکی دەمی غونچەم
دڵشاد و مەست ئەبووم هەردەم

دەژیام ژینی بەختیاری
ڕزگار دەبووم لە زۆر داری

بـــــێ بەنـــــدكردن و پـــــەل بەســـــتن
لەســـــەر یـــــەك دوو وشـــــە وتـــــن

بـــــەری ڕەنجـــــم ئەهاتـــــە دەس
نـــــە ئەبوومـــــە ژێردەســـــتی كـــــەس

زۆر شـــــاد ئـــــەبوو دڵـــــەی مـــــاتم
ئەگەیمـــــە هیـــــواو ئـــــاواتم!!

دڵسۆزی

کۆیە: ١٩٥٧

دڵســـــــۆزم بــــــە گیــــــان و بــــــە دڵ
وەك دڵســـــــۆزیی بولبــــــول بۆگـــــــوڵ

بــــــۆ نـــــــازدارە قەشـــــــەنگەکەم،
بــــــۆ یــــــارە شــــۆخ و شـــــەنگەکەم!

بــــــۆ ســــــیحری مەســــــتی چاوەکـــــەی
پێچـــــــی پەرچەمــــــە خاوەکـــــــە

بــــــۆ نــــــەرمیی دەســــــت و پەنجەکـــــەی
ئـــــــــاوازەی لار و لەنجەکـــــــــەی

بــــــەژن و بـــــــالاو کراســــــــەکەی
ســــــــرووەی عــــــەتری هەناســــــەکەی

بــــــۆ دڵــــــە پـــــڕ لــــــە جۆشــــــەکەی
بــــــۆ خۆشـــــیی نــــــاوە خۆشــــــەکەی!

ئەی نازەنینم

کۆیە: ١٩٥٧

تۆی نازەنینم، گیانی شیرینم
ڤینۆسی گەشی ئاسمانی ژینم!
سروەی شەماڵی چلەی هاوینم
جوانی شەفەقی ئاسۆی خوێنیم
تۆی تەنیا هەرتۆی ئەی نازەنینم

**

شەوقی ڕووناکی شەوی دەیجوورم
لە رەی پڕشنگی بڵێسەی نوورم
نزیکەرەوەی ڕێی سەختی دوورم
هۆی لێکدانەوەو هەست و شعوورم
تۆی تەنیا هەر تۆی ئەی گوڵی سوورم

**

شاگوڵی گەشی باخی بەهارم
نەشئەی شکوفەی جوانی گوڵزارم
مەرهەمی زوامی دڵەی زامدارم
شیفا و دەرمانی جەستەی بیمارم
تۆی تەنیا هەر تۆی ئەی تاقە یارم

**

مایەو قازانج و سوود و سامانم
هیواو ئامانجی ڕۆژ و شەوانم
هۆی حەسانەوەی ڕێگەی ژیانم
تین و تەوژمی خوێن و ئێسقانم
تۆی تەنیا هەر تۆی ئەی گوڵی جوانم

**

هێزی بزوێنی تواناو تینم
مایەی خۆش بەختی دڵەی غەمگینم
فریشتەی شۆخی سەر ڕووی زەمینم!
سەرچاوەی عەشق و ئایین و دینم،
تۆی تەنیا هەر تۆی گیانی شرینیم

@kurdica

دەچم

کۆیە: ١٩٥٧

بچم یا نەچم!
بۆچی من بچم؟!
بچم بۆ کۆڕێ هەوڵ و تێکۆشان؟
بۆ ڕێگەی سەختی
کاروانی ژیان؟
تا کێشەیەکی میللەتم مابێ
دەبێ ئەو بارە
لە ئەستۆمابێ!
کارم خەتەربێ و بار تەلەزگە بێ
دەرچوونم لێیان
بەسەد خۆزگە بێ
**
بۆچی بێ بەربم
وەك داری زڕبم
بۆ پەرێشان و شیپرزە و شڕبم؟!
بۆ تەنیا هەر من
ڕۆڵەی میللەتم

بۆچی هەر من بۆی
مردەی مەینەتم؟!
**
بچم یا نەچم؟
بۆچی من نەچم
بۆجەرگەی خەبات
بۆ شادیی گەل و ئازادیی وڵات؟
ڕۆڵەی دڵسۆزی
خاك و میللەت بم
پێویستە بۆیان
جگەر لەت لەت بم!
ئەگەر من نەچم
ئەگەر تۆ نەچی
کێ لێمان لادا دژواری و کەچی؟!
بۆچی سەرسام و
بۆچی دوو دڵ بم؟
دەبێ یان دڕك

یا نەخۆ گوڵ بم
من گولێ گەشی باخی ژیانم
چرۆی درەختی هیوای دڵانم!
دەروونم پاکە
مەبەستم چاکە
لە تێکۆشانا ڕێگەم ڕووناکە
بۆچی دوو دڵ بم با یەکسەر بچم
بێتو گەر نەچم
مات و مل کەچم
وا دەچم دەچم!!

هەڵپەرست

کۆیە ١٩٦١/٣/٧

دۆست بووی و لێم بووی بە دوژمن
ئەی هەڵپەرست
هەی درۆزن
تا دوێنی خۆشەویستت بووم
پێویستت بووم
دڵسۆزت بووم
خزمەتگوزواری هۆزت بووم
بە بەرگی خۆم
بە نانی خۆم
بە هێزی بازوو و شانی خۆم
پشتم گرتی
لە ڕۆژی ڕەش
لە تەنگانە
کاتی پیلانی بێگانە
کەچی هاویشتمتە باوەش

ناحەزانی دڵ پڕ لە غەش
بە ناچاری
جگە لە مەش
ئەمڕۆ لای تۆ بەدکردارم
تاوانبارم
یا نۆکەرم بۆ بێگانە
بۆ ئەوەی پیشەی تاوانە!!
**
ئەی هەلپەرست
هەی بۆ ڕێگەی هەق بەرهەڵست
تۆچی ئەبی فەرموو ببە
بەڵام ئەمن خاوەن هەستم
هەق پەروەرێکی سەربەستم
بێ تاوانم
هەرگیز من وەك تۆ ناتوانم
هەر ڕۆژە ڕەنگێ بڕێژم

@kurdica

جۆرە گوفتارێ ببێژم
هەردەم بە کردار و هۆشم
بۆ بەرژەوەندیی میللەتم
تێدەکۆشم
تاکو مردن سەر دانا نوینم بۆ دوژمن
گەر دەرێنن هەردوو چاوم
ناگۆڕێم و نەگۆڕاوم
چی بووبم هەر ئەوە دەبم
هەتا هەبم!!

کارگەر و جووتیار

کۆیە ١٩٦١/٣/١٤

ئەی کاکی خۆم
کاکی فەلاحی ڕەنجەڕۆم
منیش هەژاری وەکو تۆم
کارگەرێکی ڕەنج خوراوم
لە کاروانی کامەرانی
بە جێماوم
بە زنجیر و داوی ژیان
بە گۆتی سەختی گوزەران
هەردوو بەندین
هاو بیرو هاو بەرژەوەندین
**
پاکێتی چاوگەی بڕوامان
ڕووناکی ئاسۆی هیوامان
نرکەی چەوسانەوەی هەژار
زرمەی قەمچی دەستی زۆردار
لەسەر پشتی هەق خوراوان
لەگەڵ ناڵەی
لێ قەوماوان

هانمان دەدەن بۆ تێکۆشان
بۆ خۆشی و ئازادی ژیان
هاوار دەکەن: تاکەی سستی؟
تاکەی نووستن؟
لە خەوی شوومی غەفڵەتا
هەستن هەستن!
بۆ سەرکەوتن
بۆ ڕزگاریی گەل و وڵات
ڕۆژی هەوڵەو ڕۆژی خەبات!!
**

ئەی کاکی خۆم
کاکی فەلاحی ڕەنجەڕۆم
هەردەم لە ڕێگەی خەباتا
من لەگەڵ تۆم
لەم ڕێگایە
پڕ هیوایە
نابێ گوێ بدەین بە گرتن
یا گوللە باران و کوشتن
قارەمانانە بە تەرزێ

کێو لە بەرمانا بلەرزێ!
بڕۆین بەرەو ئامانجی دوور
ئازا و جەسوور
تاکو یەك یەك ئەم کۆتانە
کۆتی دیلیی ئەم ژیانە
ئەپچڕێنین
پەردەی تاریکی ئەدڕێنین
ڕۆژێکی تازە دا دێنین
لەگەڵ ژیانێکی نوێ
ژیانێکی کامەرانی
پڕ لە خۆش و شادمانی
بۆ ئەم گەلە
چاوە نواڕە
بۆ ئەم میللەتە هەژارە!!

جەژن

شەترە ١٩٦٢/٥/٢

جـــــەژن لای هەنــــدێ گۆشــــت و پـــلاوە
خەنـــــە و خامــــەك و شـــایی و شــــەكراوە!

دوڕ و مــــــــــــــرواری و زێــــــــــــڕ و دراوە،
بــــــەڵام ئەوانــــــە خـــــــەیاڵیان خـــــاوە

جـــــــەژن، ئــــــازادی بیــــــرو بـــــــاوەڕە!
جــــــەژن ئاشـــــتییە و نــــــەمانی شــــــەڕە!!!

كوردیكا
@kurdica

نامەیەک لە شەترەوە

شەترە ١٩٦٢/٢/٢٥

هـــەر چەنـــدە ئێـــرەش خـــاکی دۆســـتانە
جەرگـــەی خـــەبات و جێـــی سەربەســـتانە

بـــەڵام خـــۆم لێـــرەو گیـــانم لـــــەلاتان
دەســـــوورێتەوە وەك مـــــەلێکی جـــــوان

بەســـــەر قەنـــــدیل و هەیبەســـــولتانت
بـــە نـــاو دیمـــەنی بـــاخ و ڕەزانـــت

دەمـــــژێ پاکیـــــەتی لا لـــــەزارانت
بـــۆن دەکـــات بـــۆنی گـــوڵ و ڕەیحانـــت

تـــا تێـــر تێـــر دەبـــێ لـــە گوڵزارانـــت
لـــە ســـروەی نـــەرمی نـــاو نیزارانـــت!

شـــاد و مەســـت ئـــەبێ بـــە خۆشـــی خاکـــت
بەمـــەی ئـــاونگی گولشـــەنی پاکـــت

زوو زوو بۆی ئەکا گەشتێ لە ناکاو
خێرا لە ماوەی جووڵەی نیگای چاو

وەك گەشتەکانی یووری گەگارین
جێرمان تیتۆف و کۆڵۆنێل گلین!

شیوەنی کەمال(*)

شەترە ١٩٦٣

مـــن ئـــەو ڕۆژە ناخۆشـــەم لـــە بیـــر نـــاچێ
مـن ئـەو غەمـەم هـەرگیز لـە دڵ دەرنـاچێ

کـە دیم کـەمال، هـەردوو دەستی زنجیـر بـوو
ئـــەم لاو ئـــەولای پاســـەوان و سەشـــتیر بـــوو

دەورو پشـــتی پـــڕ تـــرس و پـــڕ گومـــان بـــوو
دڵـــی میللـــەت، لـــە پەســـتی دا زینـــدان بـــوو

بیـــری بـــەرزی، تێـــر و مەســـتی بـــڕوا بـــوو
دلێرێکـــــی چـــــاو نـــــەتـــــرس و پـــــۆڵا بـــــوو،

چنـــگ لەسەرشـــان ڕایـــان کێشـــا بـــۆ کوشـــتن
بـــۆ نـــاو دەریـــای مـــەرگ و نـــەمانی بـــێ بـــن!

(*) کـەمال ڕەشید حـەوێزی دۆستی گیـانی بـە گیـانیم بوو بـە دەستی ڕەشی خوێنڕێژانی حرس قومی لە ١٩٦٣/٧/١٧ شەهید کرا.

هەندێ وەستان هەندێ کەوتنە چۆکدادان
میشك و جەرگی بوون بە سێرەی جەللادان

دۆستی گیانی و خۆشەویستی شارەزا
لەگەڵ تەقە گیانی لە لەش ترازا

**

خاکی سووری ناو ئۆردوگای هێزی ڕەش
لاشەی کەمال تێر تێر بگرە لە باوەش

هەر ئەمڕۆیە، هەر ئەمڕۆیە لێت میوان
سبەی دەچێ بۆ بەهەشتی شەهیدان

لە ئەشکەوتێدا

شەترە ١٩٦٤

لە شەوێکی تاریك و تەنگی زستانا
لە ئەشکەوتێکی بێ دەنگی
کوردستانا
لە خێزانێکی هەژاری
ڕووت و ڕەجاڵ
هەموو عەمەلمەندە و منداڵ!!
دەهاتە گوێم
دەنگی منداڵێکی برسی
کە دەیپرسی
لە دایك و باوکی کڵۆڵی
ئێستا ئێمە بۆ بچێژین
سەرما و سۆڵی
ئەم ئەشکەوتە تەنگو تارە
نا هەموارە!
چۆن توونا کەین
برسیەتیمان
بە دەست و برد

کوردیکا @kurdica

دایکی کڵۆڵ بۆی تەواو کرد:
چۆن دەتوانین
جێ بە جێ کەین پێویستیان؟
لە بەرچی لێمان حەرامە؟
بچینەوە
شار و دێی باب و باپیرمان
بێتەوە کار
کوڵنگ و هەو جار و نییرمان؟!
**
زۆر بە نەرمی
لەسەرەخۆ
بە دڵێکی پڕ لە ندۆ[١]
باوکی وەڵامی دایەوە:
((کوڕی شیرینی بەنرخم
ڕۆڵەی بەرخم!
خۆت ڕاگرە

(١) ئەندۆ، ئەندۆهـ: غەم. (وشەیەکی فارسییە).

هەر چەندە ئێستا دەروونمان
دۆزەخە، کوورەی ئاگرە
دنیامان تاریك و تەنگە
شەوە زەنگە
برسینە، ڕووت و ڕەجاڵین
بێ ڕێ و جێ و ماڵ و حاڵین
بەڵام سبەی
خەباتی خوێنینی دەستەی
دڵسۆزەکانی نیشتمان
بۆ هەموومان
دەبێتە شەفەقی گەشی
سپێدەی سیحراوی بەیان!!
ڕۆژی ڕووناکی نەورۆزی
میللەتی کورد
ڕۆشن دەکاتەوە دڵی
درشت و ورد
ئەوسا هەموو دەچینەوە

شار و دێی باب و باپیرانمان
دێتەوە کار
کوڵنگ و هەوجار و نیریمان
بۆ گوزەران
دەکەینەوە
ڕووپەڕێکی تازەی ژیان
بە سەر بەستی و بە ئارەزوو
لەگەڵ هەموو
دۆست و خزمان
دەبینەوە بەیەك خێزان
دەیکەین بە ئاهەنگ و سەیران
لەبەر دەکەین پۆشاکی جوان
خۆشترین نان
دێتە دەستمان
بە ئاسانی
تێکرا دەژین
بە ئازادی و کامەرانی!!

پەنجەی دێوی شەڕ

شەتره ١٩٦٦

ئەمجارەش پەنجەی دێوی شەڕ
لە ناوماندا
کەتەوە گەڕ
بۆ هاڕینی دەستەو سەر و
مێشك و جگەر
بۆ فەوتانی
میللەتی کوردی تێکۆشەر
ڕاناوەستێ لە تێکدانی
کێڵگەو باخ و ئاوەدانی
خوێنی هەزاران شۆخ و شەنگ
هەزاران نازداری قەشەنگ
تێکەڵ ئەکا بە خاك و خۆڵ
لە شار و دێ
لە دەشت و دۆڵ
دەیکا بە نەخش و نیگاری
تابلۆی مەرگ و وێرانکاریی
**

گریان و زیڕە و هاواری
دایکی کڵۆڵ و غەمباری
ڕۆڵەی ساوای باوك كوژراو
لەگەڵ لرفەی گڕی گەرمی
دار و پەردووی شاری سووتاو
لەگەڵ تەقەو گرمەی چەکی
پێشمەرگەکان
لە گشت لایەکی نیشتمان
تێکەڵ دەبن
لەگەڵ بانگی
یا ئازادی یا نەمردن!!
ئەم دەنگانە
لای خۆمان و لای بێگانە
بۆ میللەتمان
دەبن بە ئاوازی تاری
سیمفۆنیای فیداکاریی
گوێی ئەرز و ئاسمان پڕ دەکەن
لەکاری پیسی ئەهریمەن
تا ئاهوورە مەزدای مەزن

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

خوداوەندی چاکە کاریی
پشتیوانی تێکۆشانی
ئۆردووگای هێزی ڕزگاریی
لە ئەهریمەن و کرداری
نالەباری
دێتە وەڵام
دڵی بەجارێ پڕ دەکا
لە ترس و سام
تا دان بنێ بە ناچاری
بە مافی کورد
لە ژینێکی سەرفیرازی و
بەختیاری
لە کوشتار و وێرانکردن
واز بهێنێ
کۆتری سپی بۆکوردستان
ئاوازی ئاشتی بخوێنێ!!

وەڵامی دۆستێک

١٩٦٨/١٠/٢٧ هەولێر

پــێم دەڵێــی: ((بــۆچی ناچیــەوە کۆیــە؟
خــۆ شــاری کۆیــە، هــەوار گــەی تۆیــە!

جێــی هــەزار ســاڵەی بــاب و باپیرتــە
ســەرچاوەی هــۆش و بــاوەڕ و بیرتــە

بێشــکەی منــداڵی و دنیــای شــادیتە،
جەرگــەی خــەباتی ڕێــی ئازادیتــە

بەهەشــتی ژینــی کامەرانییتــە،
ســەیرانگای تــافی نەوجەوانییتــە!

ڕووبکــە بــاواجی و هەیبــە ســوڵتانت
مەســت بــە بەخۆشــی بــاخ و ڕەزانــت!))

**

برا کوا جوانیی هەیبە سوڵتانم؟
خۆشیی سەیرانگای ئۆمەر خووچانم؟

کوا کەندەکۆخ و باخی ئاشانم؟
شایی و هەڵپەڕکێی کانی بسکانم؟

کوا سەیر و سەفای میرگوزارنم؟
کۆڕەوی دەستەی چاو خومارانم؟

کوا کەیف و شادیی جاری جارانم؟
بەزم و ئاهەنگی کۆڕی یارانم؟

کۆیە بە جارێ باری گۆڕاوە
کاڵاو بەرگێکی ڕەشی پۆشاوە!

شاری هونەر و شیعر و جوانی
کەوتۆتە گێژی پاشاگەردانی!

کێ ئاشتیخواز بوو، ئەمڕۆ شەر خوازە
بۆ برا کوشتن وا سەر فیرازە!!

هەر هێز لە کارەو هەق باسی پەشمە
خەباتی باوەڕ هەر کەشمە کەشمە

من لەم کۆڕەدا چەکم خامە بێ
بیری ڕووناکم بڕوا نامە بێ.

چۆن باوی دەبێ واتەو گوفتارم؟
جوان پەیڕەو دەکرێ کارو کردارم؟!

ڕۆژ ڕۆژی چەکەو چەکبازیی باوە،
هەر بگرە بگرەو هەر ڕاوە ڕاوە!!

لە جێی گەردانەو مەدالیای زێڕین
ڕشتەی گوللەیە و قەوارەی برین

تێکۆشەرانی نەوجەوان و پیر
بوینە خۆراکی هاوەن و شەستییر!

زۆر بەی دۆستانم لە تازەو کۆنە
نیشتە جێی گۆڕی گردی کە کۆنە(*)!!

لە جیاتی خەندە، زاری و گرینە،
لە جێگەی بەزمی شەوارە شینە!!

خەرمانی خەمی شارەکەی کۆیە
ئەمڕۆ بە جارێ لە دڵما کۆیە

چی لە ناو شار و شاخ و چەمدایە،
لە نێو خەڵتانی خوین و خەمدایە!

ئەم کارو بارو دەزگا و دیمەنە،
تا بلۆی خوێناوی دەست ئەهریمەنە!!

**

(*) کەکۆن: گۆڕستانێکی کۆن و ناودارە لەکۆیە.

@kurdica

بەڵام لام ڕوونە ئەم تۆف و تەمە
ئەم کارەسات و ئەم خوێن و خەمە

بەیانی بۆمان پڕشنگی نوورن
مزگێنی هێنی شەفەقی سوورن!

شەوقی ڕووناکی ڕێگەی ژیانن
ڕۆشنکەرەوەی ڕێی تێکۆشانن

خەباتی خۆم و دەستەی دۆستانم
کاتێ هاتە بەر بۆ کوردستانم!!

کۆتری ئاسایش خوێندی بە شادی
گۆرانی خۆشی ئاشتی و ئازادی

بەرگی مەینەتی لە بەرما دەدڕم
گەردی ماتەمی لە دڵما دەسڕم

دەچمەوە شاری شیعر و جوانی،
دەژیم بە خۆشی و بە کامەرانی!!

بەهارم(*)ڕۆ

هەولێر ١٩٦٩/٧/٦

شکوفەی تازە پشکووتووی گوڵی سووری بەهارم ڕۆ
دووچاوی نێزگزی سیحراوی پڕ نووری بەهارم ڕۆ!

گوڵاڵەی ناسك و پاراوی گوڵزاری بەهارم ڕۆ
کچی نەورۆزی شۆخ و شەنگ و نازداری بەهارم ڕۆ

رەوانی بێ گوناهی بولبولی زاری بەهارم ڕۆ
بەهاری خۆشەویستی باوکی غەمباری بەهارم ڕۆ!

(*) بەهار: کچی تاقانەم بوو لە ١٩٦٩/٧/٤ دا بە کارەساتی ئۆتۆمبێل گیانی لە دەست دا.

هەر بۆ شیوەنی بەهار

هەولێر تەمووزی/١٩٦٩

پەپوولەی پاکی گوڵزارانم ڕۆ
ئەستێرەی بەختی دڵدارانم ڕۆ

خونچەی پاراوی سەر چڵانم ڕۆ
جگەر گۆشەکەی ناو دڵانم ڕۆ

بولبولی شەیدای گوڵستانم ڕۆ
کۆتری بەهەشتی نیشتمانم ڕۆ

پرچی زێڕین و چاوی جوانم ڕۆ
لێو و ڕوومەتی ئەرخەوانم ڕۆ

ئاوازەی شادیی غەمبارانم ڕۆ
تانەی سەرچاوی نەیارانم ڕۆ

لابـــــەری دەرد و ئـــــێش و ژانـــــم ڕۆ
ســــــەرچاوەی شـــــیعری بــــــوێژانم ڕۆ

خــــەیاڵی خۆشـــــی ســــەر مەســـتانم ڕۆ
خەمڕەوێنـــــــــەوەی دڵ پەســـــــتانم ڕۆ

گــــــوڵی ســـــــۆران و بادینـــــــام ڕۆ
(بــــــەهار)ی کــــــورد و کوردســـــتانم ڕۆ

دوێنی و... ئەمڕۆ

هەولێر ١٩٧٠/١/١٧

ئەو ڕۆژە سەر بەرز و شادبووم
کە ئازاد بووم
خۆم سەرداری باری خۆم بووم
مشوور گێڕی
کاری خۆم بووم
فەرمانڕەوا کار بەدەست بووم
من میللەتێکی سەربەست بووم
بە خۆشەویستیی وڵاتم
شاد و مەست بووم!!
خاوەنی ڕۆڵەی هێژابووم
پشت ئەستوور و دڵنیا بووم
سەلاحەددینم پاشا بوو
تۆقێنەری خاچیەکانی
ئەورووپا بوو
سەرداری دین و دنیا بوو
مەستی شانازیی ژیان بووم

کوردیکا
@kurdica

شادمان بووم
خاوەنی موڵکی بابان بووم
خاوەنی ئەوڕەحمان پاشاو
کەریم خان بووم
من خاوەنی کۆر پاشای
میری سۆران بووم
خاوەنی قازی نەمر و
شێخ مەحموودی قارەمان بووم
من خاوەنی تەخت و بەخت بووم
خاوەنی ئاڵاو نیشان بووم!!
**
بەڵام ئەمڕۆ ڕۆڵەکانم
زادەی جەرگ و دڵ و گیانم
ئەی دلێرانی نەبەردی
کوردستانم
هەر چەند دوێنێ
ئێمە وابووین

خاوەنی ڕۆڵەی بەجەرگ و
شارەزابووین
نابێ بڵێین:
((وا بووین وابووین
خاوەنی سەلاحەددین و
کۆر پاشا بووین
خاوەنی ئافرەتانی وەك
قەدەم خێر و
خانزادی میری سۆران بووین
خاوەنی دوکتۆر فوئاد و
شۆڕشگێری
وەك شێخ سەعیدی پیران بووین!))
دەبێ بڵێین: ((وابین وابین
خاوەنی ڕۆڵەی دانابین
هەموو یەك دڵ وەك برابین
یەك مەبەست و یەك هیوا بین
بە دڵسۆزی

سەربازی ڕێی تێکۆشان بین
کۆکەرەوەی پارچەکانی
کوردستان بین
لە کاروانی پێشکەوتنی میللەتاندا
شان بە شان بین
بولبولی ئازادی باخی
نیشتمان بین
لە ناو بەهەشتی ژیاندا
شادمان بین
کامەران بین!!

وتەی هەژارێک

هەولێر ١٩٧٠/١/١٩

بۆ گشت فەرمانێك
من گەردن کەچم
لە هەرکارێکدا
من تێ هەڵدەچم
بۆ بنێینەوە پیلان و گێچەڵ
بۆ کوڕ و کچم؟!
بۆ پیشێل بکرێم
بە ندبێ دەست و پێم
بە کۆت و زنجیر؟
پشتم بۆ قەمچی دەستی زۆرداران
ببێ بە نێچیر؟!
خەڵکی تر بۆچی نان و ژیانی
هەر شاهانەبێ
(نان ئەو نانە)ی من
هەر نانە وشکی بەندیخانەبێ؟
خەڵکی تر جێگەی
ناو کۆشك و سەراو
بەهەشت و باخ بێ!

بۆچی جێگەی من دەبێ ئەشکەوت و
ناو شاخ و داخ بێ؟
پۆشاکی خەڵکی
خوری و ئاوریشم و
مەرەز و شاڵ بێ
بۆچی پۆشاکم
کۆنە فەرەنجی و پەڕۆ و پاتاڵ بێ
**
خەڵکی تر هەرچەند مایە و قازانجیان
پارەو سامان بێ
مەرج بێ مایەی من هەر فیداکاریی و
هەر تێکۆشان بێ
تاکو مافی خۆم دەهێنمە دەستم
لە ڕێی خەباتداهەرگیزاو هەرگیز
من ڕانەوەستم!!

@kurdica

ڤیەتکۆنگ

پێشکەشە بە شۆڕشگێڕەکانی ڤیەتکۆنگ لە وڵاتی ڤیەتنام دا

هەولێر ١٩٧٠/٢/١٠

بپرسن لێم
لە تێکۆشان و باوەڕم
لە ڕێ و جێم
بزانن کێم؟
من شاگردی بیری بەرزی
سەرەك (هۆ)مە
قارەمانی قەڵای سەختی
(بیان فۆ) مە
شوورای قورقوشم و پۆڵامە
لە پێش ئۆردووی هێزی دوژمن
من پڵنگم، ئەژدەهامە
ئیزرائیلی چڵکاو خۆرانی
سایگۆنی ئاڵقە لە گوێی
کۆڵۆنیالی ڕۆژئاوامە
لە دانانگ و لە گشت لایە
سەرکەوتوومە دڵنیامە
**

دەتانەوێ بزانن کێم؟
بپرسن لێم
لە تێکۆشان و کوشتارم
لە ڕێ و جێم
من دۆستی ڕاستی گەڵانم
پشتیوانی تێکۆشانی
میللەتانم
دۆستەکانم
تێکۆشەری قارەمانن
هاو پەرژەوەندی خەباتی
ڕێی ژیانن
لە گشت لایەکی جیهانن
لەسەر لووتکەی چیاکانی
کوردستانن
لە ناو خاکی فەلەستینا
چەك بەشانن!!
**

دۆستەکانم گەلی ڕەقن
وەك پۆڵانە
لە گشت لایەکی دنیانە
لەناو دارستانەکانی
ئەفریقانە
لە ئەمریکا
لە ناو کارگەو کێڵگەکانا
شاگردی ڕاست و دڵسۆزی
گیڤارانە!!
**
بپرسنب لێم
بزانن کێم؟
من سەربازی
سەرك (هۆ)مە
بۆ سەرکەوتن هێز و هۆمە
بۆ دوژمنان
بۆمبای مەرگ و ترس و سامم
من هێزی ڕزگاریی خوازی

ڤیەتنامم!!
زادەی باوەڕی ڕووناکی
کۆنگرەی بەرزی باندۆنگم
((ڤیەتکۆنگ))م

زەنگی ئاشتی

هەولێر ١٩٧٠/٣/١١

برای هاوڕێم
گوێ بگرە لێم
هەر چەند ئەمڕۆ
لای من و تۆ
جەژنە! سەیران و ئاهەنگە
جەژنی خۆشیی
چەوساوەی پەست و دڵتەنگە
دنیا بە جارێ خەملّیوە
ڕەنگاو ڕەنگە
دوژمنی ڕوو ڕەش لە داخا
گەردن کەچە، زمان لەنگە
لە هەر لاوە بانگی شادی و
دەنگی زەنگە!!
دەنگی زەنگی ئاسایشە
وڵات هەمووی
ڕازانەوە و ئارایشە
ڕۆژی جەژنی ئۆتۆنۆمی

گەلی کوردە
جەژنی هەموو ئینسانێکی
ڕۆشنبیری ئازاو مەردە!!
**
بەڵام هاوڕێم
هاوڕێی بەرزی بەڕی و جێم
ئینسانی پیاو
تێۆکشەری خوین گەرمی لاو
نابێ بڵێ: ((ڕیگام بڕی
فرمانی سەرشانم تەواو!!))
ئێستا گەلێ
ڕێگەی دوورمان ماوە ببڕین
پەردەی تاری براکوژی
لەسەر شانۆی دڵمان بدڕین
فرمێسکی سووری ماتەممان
بۆ شەهیدانی کوردستان
بسڕێن! بسڕین!!

با زووی ڕەنج و هێزی زانین
بەکاربێنین
دامەزرێنین!
بنکەی زۆر قایم و سەختی
قەڵاو تەلاری خۆش بەختی
هەر وەك گەلانی کامەران
لەناو باخی شادیی ژیان
وەك بولبولی
شەیدای گوڵان
بە باڵ بفڕین
دەس لە مل غونچەی هیوا کەین
گۆرانی ئازادی بچڕین!!

دەساڵی خوێناوی

١٩٧٠/٣/١٤

ماوەی دە ساڵی خوێناوی
دە ساڵی شەڕ
دە ساڵی پڕ کارەساتی ئاگراوی
لە پێناوی
خاکی کوردستان و ناوی
لە گوڕەی بەهاری تەمەن
لێمان وەری غونچەی لاوی!!
لە دە ساڵی سەخت و دژا
خوێنی ڕۆڵەی کوردی نەبەز
گەلێك ڕژا
گەلێ نازداری شۆخ و شەنگ
بە گوللەی شەستیر و تفەنگ
مێشکی پژا!!
میللەت بە جارێ شڵەژا
**
دە ساڵی پڕ لە کوستن و بڕانەوە
لە شانۆی کوردستانەوە

زنجیرەی ئەم کارەساتە و
ئەم کوشتارە
بۆمان دەکراوە دووبارە
تاکو دوێنی کۆڕی نەبەرد
کێو و هەردی کوردستان بوو
دۆزەخی بۆمبا و ئاگری
بێ ئەمان بوو
پێ شێلگەی ڕەورەو شڕەی
ئۆدوگای هێزی شەیتان بوو
کوردستانم
بۆ خۆمان و بۆ دوژمنان
گۆڕستان بوو!!
**
دەساڵی تاریك و نووتەك
دە ساڵی شەو
ئێمەی چەك بە شانی نەبەرد
ئێمەی پێشڕەو
نە دەسرەوتین

چاوی گەشمان نەدەچووە خەو
نەمان دەدی
لە هیچ کەلێ
لێمان هەڵێ
ڕۆژێکی نەو!!
تاکو لە یانزدەی ئادارا
وەك سەردەمی کاوەی کارا
بە ئارەزووی هەموو دڵێ
بە هەوەسی گشت بولبول و
غوچە گوڵێ
لە هەندرێن و هەڵگوردەوە
لە بەندەنی وڵاتەوە
زۆر بەگەشی هەتاوی کورد
هەڵاتەوە !!
تیشکی زێڕینی پەخشان بوو
کوردستان ڕۆژی هاتەوە
شەوی ژینی تەنگ و تارمان لێ بەسەر چوو
بوو بە نەورۆزی پیرۆزی
پڕ ئاوت و پڕ ئارەزوو

کوردیکا
@kurdica

نەورۆزی مرۆڤایەتی
جەژنی ئاشتی و برایەتی
باهووی چەك و دەستی كوشتن
بوون بە بازووی
دەس لە ملان و ڕوو ماچ كردن
ئالآی ئاشتی بەسەرمانا
شەكایەوە
دۆستایەتی كورد و عەرەب
ژیایەوە!
ئەم ڕووداوە
وەكو زەنگی سەرفیرازی
لە گشت لایەكی جیهانا
زایەڵەی دەنگی دایەوە!!

من و تۆ

هەولێر ١٩٧٠/٣/٢٣

من و تۆ هەردوو
پێشمەرگەی خاکی
کوردستانێك بین

هەردوو سەربازی
ڕاست و دڵپاکی
قارەمانێك بین

ڕۆڵەی دلێری
کۆڕی نەبەردی
نیشتمانێك بین

خاوەنی مێژووی
گەشی بێ گەردی
تێکۆشانێك بین

زۆر نەنگە بۆمان
ئەمڕۆ سەرخۆشی
مەی سەرکەوتن بین

یەك لەگەڵ یەكدا
وا بە ناخۆشی
دەستەو گەردن بین

دڵ خۆشكەرەوەی
دڵـی پڕ داخـی
دەستەی دوژمن بین

پێویستە تا سەر
لە تێكۆشانا...
هەر شان بە شان بین

لەسەر ڕێبازی
سەختی ژیانا..
ئالا و نیشان بین!

دەتانەویست

هەولێر ١٩٧٠/٣/٢٥

ئەی دەستەی کۆنەپەرستان
ئەی دوژمنانی کوردستان
ئێوەی بەد خوو
ماوەی دە ساڵی ڕابوردوو
لێمان بوو بوون
بەگورگی بیرو بڕوامان
بە کرمی ناو جەرگ و دڵی
پڕ هیوامان
ئێوەی زەروو
خێرو خۆشی کوردستانتان
خستە گەروو
لێتان مژین
خوێنی گەش و گوڵاوی ژین!!
لەسەرەتای شۆڕشەوە
تاکو ئەمڕۆ
دەتانەویست هەر بە درۆ
بە فیشاڵ و وتەی زل زل

لەسەر لووتکەی خەباتەوە
هەڵمان دێرێنن تەپا و تل!!
دەمی تیغی بەدکاریمان
بخەنە مل
دەتانەویست تا هەتایێ
بەند کراو بن دەست و پێمان
دەنگی بولبولی ئازادی
هەرگیز نەگاتە بەر گوێمان
هەواڵی سەربەستی گەلان
نەگا پێمان!
واتان دانابوو لە مێشك و
بیری خۆتان
لەناو فەرهەنگی درۆتان
بەشمان دەبێ
هەر بەندیخانەو زیندان بێ
هەر ئەشکەنجەو
چەرمە سەرێ و تێهەڵدان بێ
**

@kurdica

دەتانەویست پاشی دە ساڵ
دە ساڵی پڕ دەربەدەری و
ماڵوێرانی
نەچێژین تامی ئازادی و شادمانی
کۆڕی شایی و زەمانەندمان
پێ بە تاڵ کەن
جەژنی شادی و کامەرانیمان
لێ تاڵ کەن
کۆرپەی نازی هیوامان
زیندە بە چاڵ کەن
دەتانەویست
لێمان ون کەن ڕاستەڕێمان
تێکدەن لێمان
ڕێکو پێك تێکۆشان و
ڕێ و جێمان
بەڵام ئێمەی
دیتەی هەزاران کارەسات
قاڵ بووەوەی ناو بۆتەی خەبات

ئێمەی گەلی کوردی هەژاری چەوساوە
بەرامبەر بە جووڵەی دوژمن
هەموو لەشمان
گوێ و چاوە!!
هەنگاوێکی زلمان ناوە
پێمان لە خاکی خەباتا
داکوتاوە
هەڵوێستمان ڕاست و تەواوە
هاتووینە پێش
هەرگیز ناچینەوە دواوە!
گەیشتووینە یەکەم مەبەست
ئۆتۆنۆمی کوردستانمان
خستۆتە دەست!!

شەهیدی کورد

هەولێر ١٩٧٠/٣/٣٠

من لە ڕۆژانی گرمەو هارژنی
شۆڕشی میللەت
خوێنم ڕژاوە!
لە ژێر بەیداغی کوشتار و هەڵمەت
مێشکم پژاوە!!
بە بۆمبای دوژمن!
گەییوتە قوڕگم
پەنجەو نینۆکی چەپۆکی مردن
سووتاوە وەك مۆم
لەش و لارەکەم
بە گڕی دارو پەردووی شارەکەم
کوتراوە کەلەم،
ئەندامی لەشم
لەبن ڕەوڕەوی تانك و زرێدار
بۆتە پێشێڵگەی
دوژمنی خوێنخوار!!
**

شەهیدی کوردم
هەرگیز نامرێ ناو ونیشانم
هەروەك دڵنیام
باز رەقەی تیژی
خوێنە سوورەکەی خۆم و دۆستانم
لەسەر بەندەنی
ڕێی تێکۆشانم
دەبێ بە تیشکی
سپێدەی گەشی
ڕۆژێکی جوانم
بۆ کوردستانم!!

شیوەنی بیلال(*)

کۆیە ١٩٧٠/٥/٢٥

ئەمجارەش کارمان لە کار ترازا
بوو بە شیوەنی کاك و برازا

هەرچەندە مانگمان بەختە بارانە(١)
کەچی بەختمان هەر لە گریانە!

لەهەر لا شینەو گریە و فیغانە
ڕۆ ڕۆی یارانە، فرمێسك بارانە

دنیامان دنیای لێك دابڕانە
بۆ پیاوی ئازا مردن ژیانە!

کۆستی کەوتوومان کۆستی دڵانە
کارەساتێکی گەورەو گرانە!

(*)مامۆستا بیلال بەهائەدین تەیب، دۆستێکی گیانیم بوو، لە ١٩٧٠/٥/٢٣ دا پاشی تێکۆشانێکی دوور و درێژ بە نەخۆشی شێرپەنجەی گورچیلە کۆچی دوایی کرد.

(١) خوا لێ خۆش بوو لە مانگی بەختە باران (جۆزەردان) کۆچی دوایی کردووە.

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

کـــــۆچی یـــــەکجاری کاکـــــە بیلالـــــە
ئـــــەو تێکۆشـــــەرەی وەك گـــــڕی لالـــــە

بـــۆ خـــۆی دەســووتا و شـــەوقی دەبەخشـــی
ناخۆشـــی بـــۆ خـــۆی بـــۆ میللـــەت خۆشـــی

مامۆســـــتای ڕاســـــتی درشـــــت و وردبـــــوو
ڕێ نیشـــاندەری نـــەوەی نـــوێی کـــورد بـــوو

ئـــــازادیخواز و ئاشـــــتی پـــــەروەر بـــــوو
لـــــە تێکۆشـــــانا ڕاســـــت و ڕابـــــەر بـــــوو

بـــاوەڕی تیـــژی تییـــر و خەنجـــەر بـــوو
بـــۆ چـــاوی دوژمـــن نێـــزە و نەشـــتەر بـــوو

تـــەرمی بیلالـــی مـــەرد و ڕەوشـــت چـــاك
هەرچەنـــدە ئـــەمڕۆ دەخرێتـــە ژێـــر خـــاك

بـــــەڵام پڕشـــــنگی بـــــاوەڕی پـــــاکی
هـــــەر دەمێنێـــــت و دەدا ڕوونـــــاکی!!

لـــــه ژێـــــر ســـــێبەری ئاشـــــتیا
مەســـــتی شـــــەربەتی شـــــادیمە
لـــــە ســـــایەی خۆشەویســـــتیا
سەرخۆشـــــی مـــــەی ئازادیمـــــە(*)

(*) ئەم چوارینەیە لە کۆمەڵە شیعری ڕێگەی دوور کە لە دوا لاپەڕەدا بڵاوکرایتەوە نە ناونیشانی بۆ دانراوە و نە بەرواری لەسەر نووسراوە ئێمە بەباشمان زانی وەك خۆی چاپی بکەینەوە (ك. ك. شارەزا).

له ئاسۆی ئادارەوە

شۆڕشگێڕێک

هەولێر: ١٩٧١/٢/٢٠

زەردەشتێکە
ڕێبەری ڕێی بەهەشتێکە
پەیامبەری
ڕاستگۆی ئاهوورە مەزدایە
بیرو بڕوای
بەندەکانی ئاوێستایە!
کاوەیەکی قارەمانە
پیاو چاکێکە
ڕووخێنەری تەخت و بەختی
دە ئاکێکە!!
دەست و بازوو بەهێزێکە
دڵسۆزێکە
کۆنە ڕووخێن
داهێنەری نەورۆزێکە!
سپارتا کۆسە
قارەمانی کۆیلەکانی

@kurdica

بەدبەختی شاری ڕۆمایە
لەبەر چاوی دوژمنانی
کێوی بەرزی هیمالایە
خەباتگێڕێکی دلێر و
سەرفیرازە
شەڕ کەرێکی ئاشتیخوازە
عیساییێکە
ڕزگارکەری دنیاییێکە!
هەق پەرستە
بۆ بەرژەوەندیی زۆرداران
بەرهەڵستە
هەللاجێکە
هەژێنی تەخت و تاجێکە!!
**
بۆ کوردستان کرۆموێلە
ڕۆبسپیری فەڕەنسایە
هۆشی منەو جیڤارایە

شۆڕشگێڕێکی بەسام و
تا بڵێی بەرز و باڵایە!
لە ڕێی ئازادی میللەتا
زۆر بە جەرگ و شارەزایە
دژی دیلی و ژێر دەستییە
ڕۆڵەی میللەتێکی تێنووی
سەربەستییە
شەڕکەرێکی مەچەك پۆڵای
ئاگری داغە
خاوەن ماڵێکی وێران و
نشتمانێکی بەر بادە!!
تارمایی دکتۆرفوئادە
گیانی یاخی
شێخ سەعیدی جاویدانە
سەربازێکی ئاو بارێك و
شەڕی دەربەندی بازیانە
جێ نشینی

شێخ مەحموودی قارەمانە
پێشمەرگەیەکی هەندرێن و
کوڕەك و هەیبە سوڵتانە
هاوڕێی قازیی نەمرمانە
تۆڵەسێنی شەهیدانی
مەهاباد و حوزەیرانە
بارزانی یە مەزنترین قارەمانە
هیواو ئاواتی
دوا ڕۆژێکی یەگجار گەشی
کوردستانە!!

تابلۆی هەڵبەستم

هەولێر ١٩٧١/٧/٦

سەرچاوەی ئیلهامی شیعرم
هەتا دەژیم هەتا دەمرم
خوێنی سووری شەهیدانی
ڕێگەی دووری تێکۆشانە
لوولەی تفەنگی پیشمەرگەی
ڕێی ئازادیی کوردستانە
چەکی دەستی فیداکاری
ڤیەتنام و فەلەستینە
تێکۆشانی
میللەتانی
ڕووی زەمینە!
خامەی گۆرکی و
ئاوازەی شیعر لۆرکایە
پەتی سێدارەی تانیایە
گیانی پاکی شەهیدانی
حوزەیران و چوار چرایە
شۆڕشگێڕیەتی
خەباتی گیڤارایە

تێکۆشانی لۆسەر گینگ و

ئەنجیلایە!!

**

لەم هەموو سەرچاوانەدا

بۆ هەوێن و مورکی شیعرم

هێز و ئیلهام وەردەگرم

لە چوارچێوەی

دنیای ئەندێشەی سەربەستم

ئەم دەنگانە

ئەم ڕەنگانە

دەڕنم، دەچنم

دەتوێنمەوە

لە ناو بۆتەی هۆش و هەستم

تا ئەیکەمە

زەیتی سەر فرچەی بەردەستم

بە وەستایی پێی دەکێشم

تابلۆی هەڵبەستی مەبەستم

@kurdica

تابلۆیەك بێ
لە جوانی دا وەك گڵووكی
لاجان و دەشتی هاموون بێ
لە ورشەدا
ئەستێرەكانی گەردوون بێ
لە ناسكی
نێرگز و لالە و چنوور بێ
مانای بەرزی
شەپۆڵی دەریای ڕووناكی
بێ سنوور بێ
یەكگرتوو بێ بەندەكانی
ڕێكو جوانی
وەك كوردستانی پاشە ڕۆژ
لێی بباریٚ كامەرانی
پەرستگا بێ
بۆ ئەندێشە و بیرو هەستم
سیحراوی بێ
وەكو نیگای چاوی مەستی
خۆشەویستم

زۆرانبازیی

هەولێر ١٩٧٠/١٢/٣٠

دوژمنەکەم
بە کردار و واتەی درۆت
وا مەزانە باوەڕ دەکەم!
**
لە فەرهەنگی
بیرو بڕوای ناهەموارت
لەبەر نیگای
چاوی چەوتی خێڵ و خوارت
تاکەی ڕاستی سەرەو بن بێ
سپی ڕەش و
دۆست دوژمن بێ
سەرەتامان کۆتایی بێ
ئەنجامی هەوڵ کۆششمان
ڕیسوایی بێ!؟
شەڕمان خێر بێ
ناکۆکیمان تەبایی بێ
ڕەنجی شانمان
بێ هوودە بێ

ماندوو بوونمان خۆڕاییی بێ!
دوژمنەکەم
بە کردار و واتەی درۆت
وا مەزانە باوەڕ دەکەم!
**
دوژمنەکەم
تاکەی لە ژێر باڵی ڕەشی
فەرمانی تۆ
لە ناو شوورای زیندانی تۆ
ڕۆژمان شەوی تەنگو تار بێ
سەرەداوی چارەنوسمان
ئاڵووزاوی و نادیار بێ!
ڕێگامان پڕ مەترسی بێ
زارمان وشك و
زگمان گوشراو و برسی بێ
گوێمان کەڕ
زمانمان لاڵ بێ!
وشەی نێو دەمی گیراومان
کرچ و کاڵ بێ!

دەروونمان تێنووی شادی بێ
بیرو باوەڕی برسیمان
هەر تامەزرۆیی ئازادی بێ
دوژمنەکەم
بە کردار و واتەی درۆت
وامەزانە باوەڕ دەکەم!
**
دوژمنەکەم
تاکەی تاکەی
ئاوەدانیمان خاپوور کەی ؟!
گیانمان قڕکەی
تاکەی خوێنی گەشمان فڕکەی
گەنجینەت لە زێڕ و زیو و
دۆلار پڕکەی؟!
سەرمان کاس کەی
بیرمان سڕکەی؟
دوژمنەکەم

بەکردار و واتەی درۆت
وامەزانە باوەڕ دەکەم
*
دوژمنەکەم
من ڕابوردوو پەرست نیمە
بە پاشە ڕۆژ باوەڕ دەکەم
گوێ ڕایەڵ نیم بۆ فەرمانت
یاخیمە لێت
نام ترسێنن پۆستاڵی پێت
زڕەی زنجیری زیندانت!!
بە چەکی بیرو باوەڕم
بە دڵ بە گیان
تێدەکۆشم
ڕێی تێکۆشان
ڕێگەی خوێن و وقوربانییە
ڕێی سەرکەوتن
ڕێی ژینی کامەرانییە

@kurdica

مێژووی خەبات
بە دەنگێکی زوڵاڵی پڕ لە شانازیی
پێمان دەڵێ:
ئەنجامەکەی زۆرانبازیی
بۆ تۆ مردن
بۆ من شەڕابی سەرکەوتن
دوژمنەکەم
ئەمن تەنیا بەم ئەنجامە
باوەڕ دەکەم

کچی نەورۆز

هەولێر ١٩٧٢/٣/٢

کچی نەورۆز
ئەی سەرچاوەی
بیرو ئەندێشەی سەربەستم
چاوگەی پاکی
هۆش و هەستم
بێ تۆ گیانە
لەم بەهەشتەی کوردستانە
ژینم ئەشکەنجە و ئازار بوو
ڕۆژی ڕوونم
شەوی پەستیی تەنگوتار بوو
وەرزی عومرم
هەر زستان بوو
گەرداو و تۆف
کڕێوە و بەفر و باران بوو
دڵم دۆزەخ
دنیای ئاواتم زیندان بوو
**

بەڵام ئەمڕۆ
ئەی پەری پاك و پیرۆزم
کچی شۆخ و نازداری
بابە نەورۆزم
کە تۆ هاتی
نەما دەرد و قڕ و قاتی
بوو بە نەورۆز
بوو بە جەژنی خۆشی و هاتی
چاوگەی ژینم ژیایەوە
بەفری غەمی دڵی سڕم
توایەوە
گوڵی هیوام گەشایەوە!
بە پێکەنینی سیحراویت
بولبول خوێندی
خونچە دەمی کرایەوە
بە تریفەی کوڵمی گەشت
بە ڕەنگی پەرچەمی ڕەشت
دنیای سروشت ڕازایەوە

لە جوانی ڕووت
نەرگز پشکووت
لە ترپەی پێت
تەلیَ کەمان کەوتە لەرزین
بوو بە ئاهەنگ و هەڵپەڕین!
**
لێوی ئاڵت
بوو بە گوڵاڵەی دەشت و کێو
بوو بە ڕەنگی ڕوومەتی سێو
چاوی کاڵت
بوو بە چاوی شەهێن و باز
بوو بە سەرچاوەی سیحر و ناز
پرچی خاوت
بوو بە ڕیشوەی گیابەند و خاو!
**
کچی نەورۆز
گیانی شیرین
زەریا، زەمین

ئاسمانی شین
هەرچی هەیە و کە دەیبینین
هەمووی زادەی
جیلوەی سیحری جوانی تۆنە
ئەی نازەنین!
ئەی سەرچاوەی بەهرە و جوانی
تا دەتوانی
داباریێنە بەسەرماندا
خێر و خۆشی و کامەرانی
بۆمان بینە بەدەست و برد
مژدەی ئازادیی
گەلی کورد !!
**
نازدارەکەم
لام ڕووناکە هەرچی بکەم
ناگەم بە تۆ
تۆ فریشتەی جاویدانی

کوردیکا
@kurdica

پڕشنگی ڕوناکی و جوانی
سیحری بەهرەو
هێزی گیانی
من گۆشت و خوێن ئیسقانم
من ئینسانم
ڕێبوارێکم دێم و دەڕۆم
لەم دنیایەدا میوانم
ئەندامی کاروانی ڕێگەی
تێکۆشان و بەر خودانم
تێشووی ڕێمە
خۆشەویستی ی کوردستانم
لەسەر دەستمە
دڵ و گیانم
لە پێناوی کامەرانی و
سەرفیرازی نیشتمانم!!

وامانزانی

هەولێر ١٩٧٩

وامان زانی
داگیرکەرمان لە ناو دەرچێ
ئازاد دەبین
وامان زانی
پاشایەتی بڕووخێنین
سەرفیراز و دڵشاد دەبین
وامان زانی
دەرەبەگ و سەرمایەدار
لەناو بەرین
دوور دەبین لە چەوسانەوەو
ئێشو ئازار
دەکەوینە
دنیایەکی پڕ هێمنی
دەژین ژینێکی بەختیار!!
**

نەمان زانی
ئەوەی دوێنێ
خۆی کردبوو بە برامان
بەهێز و پشت و پەنامان
بە هەڤاڵی
بەرەی خەباتی هاوبەشمان
بۆ گەیشتن
بە هیواو ئاواتی گەشمان
لێمان دەبێ بە داگیر کەر
بە خوێن مژ و بە چەوسێنەر!
دەبێت بە گورگێکی برسی
بە دوژمنێکی چنگ بە خوێن
ژن و منداڵ
گەورەو بچووك هیچ ناپرسی
هەرچی بکەوێتە چنگی
بە بێ دەنگی
وەك ئەژدەهاك

مێشك و كەللەی هەڵدەلووشێ
خوێنی دەكاتە كاسەوە
بە خۆشی و و شادی دەینۆشێ
**
بۆیە ئێمە
تا داگیركەری ناوخۆمان
لەناو نەبەین
ئازاد نابین
تاكو شای تازە
گۆڕ نەكەین
سەرفیراز و گوشاد نابین!!!

دایک

مایەی شادیی ژیانم
دایکی دڵ میهرەبانم

خۆشەویستی دڵانم
پارێزەری گیانم!

پاسەوانی شەوانم،
مایەی ژیان و مانم

تۆی فرشتەی ئاسمانم،
دایەی شیرین و جوانم!

@kurdica

باوەڕ ناکەم

هەولێر ١٩٧٢

ئەگەر بڵێن
باوەڕ دەکەی ئینسانی کورد
ڕۆژێك دابێ و دروست بکا
مانگی دەسکرد
لە نێوانی ئەستێرەکانی ئاسمانا
بێ و بچێ و بنیات بنێ
شەقام و پرد
بفڕێ بەناو
گوڵزارەکانی گەردوونا
بچنێ بۆمان
غونچەی هەزاران بیری ورد
دەڵێم: ڕاستە باوەڕ دەکەم
کورد زیندووە و باوەڕم کرد
بەڵام هەرگیز
باوەڕ ناکەم
ئەگەر بڵێن خۆشەویستیی
کوردستانت
لە دڵدا مرد !!

ئەگەر بڵێن(*)

هەولێر ١٩٧٩/٢/٢٠

ئەگەر بڵێن باوەڕ دەکەی؟
لە نەورۆز و نەو بەهارا
لەو کاتەی کە بەفری کەژان
دەتوێتەوە
سەهۆڵبەندان دەکرێتەوە
هەموو شتێ سەوز دەبێ و
دەژییێتەوە !!
ئەگەر بڵێن لەو کاتەدا
چیتر نێرگز
لە باوەشی نێرگزە جار
هەڵناهێنێ چاوی زەردی
مەست و خۆمار
چرۆ دەمی ناکاتەوە
گوڵاڵە سوورە ناڕوێ
شکوفەی گوڵ پێ ناکەنێ
وە نەوشەی مەست ناپشکوێ

(*) ئەم هۆنراوەیە لە میهرەجانی دووەمی شیعری کوردی لە سلێمانی لە ڕۆژی ١٩٧٩/٣/٢٩ دا خوێنرایەوە و لە ژمارە (٥)ی خولی دووەمی ساڵی ١٩٨٠ی گۆڤاری نووسەری کورد دا بڵاوکراوەتەوە.

دەڵێم ڕاستە
باوەڕ دەکەم!!
**
ئەگەر بڵێن باوەڕ دەکەی؟
ڕۆژێك دابێ
هەوری بەهار نەگرمێنێ
چیتر لووتکەی چیاکانمان
نەگرێتە خۆ
ڕێژنەی سەوزی زیندەگانی
بەسەر دەشت و کێڵگەکاندا
نەبارێنێ!!
دەست و پەنجەی سروەی شەماڵ
چڵی چنار و شۆڕە بی
بە ناسکی نە هەژێنێ!
هاژەی بە فراوانی کوێستان
دڵی کەس دانە خورپێنێ
شەونم بەرگی گوڵ تەڕ نەکا

بولبول بۆ غونچە نەخوێنێ
دەڵێم ڕاستە
باوەڕ دەکەم!!
**
ئەگەر بڵێن: باوەڕ دەکەی؟
مەل هێلانەی خۆی تێك بدا
بێچووەکانی بفەوتێنێ
دایك کۆرپە تاقانەکەی
بە دەستی خۆی بخنکێنێ!!
پێوانەی چاکەو خراپە
بە یەکجاری لە ناو بچێ
ڕاسگۆ ڕاستی بدۆڕێنێ
دەڵێم ڕاستە باوەڕ دەکەم!
**
ئەگەر بڵێن: باوەڕ دەکەی
پەپوولە باڵ ڕەنگینەکان
لە گەرمەی وەرزی بەهارا

چیتر بە ناو گوڵزاری جوان
هەڵنافڕن
پڕ بە دەم و بەکامی دڵ
چی تر سەر گۆنای پەڕەی گوڵ
ماچ ناکەن و هەڵنامژن
دەڵێم ڕاستە: باوەڕ دەکەم!!
**
ئەگەر بڵێن: باوەڕ دەکەی؟
هەنگ لە شانەی خۆی بتۆرێ
گوزەر نەکا
بەناو بەیبوون و گوڵاڵان
مان بگرێت و
چیتر هەنگوین دروست نەکا
نەمژێ تام و بۆی هەڵاڵان
دەڵێم: ڕاستە باوەڕ دەکەم!!
**
ئەگەر بڵێن: باوەڕ دەکەی

@kurdica

کۆرپەی ساوا
لە کۆش و باوەشی گەرم و
لە مەمکی دایکی بتۆرێ؟
مەم لە زین ڕوو وەربگێڕێ
فەرهاد شیرینی ئەوێت و
سیامەند لە خەج دڵ بگۆڕێ!
باوك ڕۆڵەی خۆی بە کوشت دا
دایك شایی بۆ بگێڕێ!!
دەڵێم: ڕاستە، باوەڕ دەکەم!
**
ئەگەر بڵێن: باوەڕ دەکەی؟
ڕۆژێك دابێ ئەستێرەکان
لە نێو زەریای پیرۆزەیی
ئاسمان جوان
بتوێنەوە
چی تر پڕشنگی فێنکیان
بۆمان نەیێ و نەجریوێنن

لە خولگەی خۆیان لابدەن
هاتو چۆیان بوەستێنن!!
دەڵێم ڕاستە
باوەڕ دەکەم!
**
لەم گەردوونە سەر سوڕمێنە
فراوانە
لە ناو بۆتەی ئەم جیهانە
هەرچی هەیە
کە دەیبنین، کە دەیبیستین
هەموو شتێ لە گۆڕانە
بەڵام ئەوەی
باوەڕ ناکەم بگۆڕێت و بتوێتەوە
لە نەخشەی جیهانی دڵما
بسڕێتەوە
خاکێکی تێنووی ژیانە
قاڵ بووی خەباتێکی سەخت و
تێکۆشانە!!

یادگاری کۆن

سروودی شاری کۆیە

کۆیە ١٩٥٧

شاری کۆیە خاکی پاکی خۆش هەوار
تۆی بەڕاستی جەننەتی پەروەردگار
چەند جوانە دیمەنی باخ و ڕەزت
یاخۆ چاو ئەندازی میرگ و میرغواز

**

نەشئەی بەخشە دەیمەنی نەسرینی تۆ
دیمەنی لالەو وە نەوشەی چاو خومار
چەندە خۆشە باخ و سەیرانگاهی تۆ
ناوچەیی شادینە جێی گەشت و گوزار

**

کێوی قەشقەی جوانی قەد ڕەنگینی تۆ
هەیبە سوڵتانت بڵندەو سازگار
خۆشە سەرچاوەی حەمامۆك و چەمی
باخەکەی ئۆمەرخوچانی خۆش نیزار

**

لانەیی ڕۆڵانی کاوەی گوردی تۆ
نیشتمانی نەڕە شێرانی شکار
خۆشترین کوێستانە باواجی بەرز
خۆ چنارۆکە بەهەشتی کردگار!!

گۆرانی بەهار

بەخێر بێی بەخێر ، بەخێر بێ ی بەهار
دنیا بەهۆی تۆ ، پڕە لە گوڵزار!
**
چەشنی بەهەشتە دەشت و دەرو شار
چەن جوان و سەوزن مێرگ و مێرغوزار
بنەوشەو لالە بەیبوون و گوڵنار
وا بووژانەوە کەوتنە لەنجەو لار
بۆ هەر لا دەچی وەرزیرو جوتیار
گۆرانی دەڵێن هەموو بەیەکجار
(بەخێر بێی بەخێر، بەخێر بێی بەهار
دنیا بەهۆی تۆ پڕە لە گوڵزار)

کۆترو کوناچەو بولبولی مەدهۆش
ئەمڕۆ دەخوێنن بە سۆز و لە جۆش
بەرانبەر گوڵی پاراوو تەڕپۆش
لەجیاتی بادە بە شەونم سەرخۆش
ئەوانیش دەڵێن بە دەنگێکی خۆش
(بەخێر بێی بەخێر، بەخێر بێی بەهار
دنیا بەهۆی تۆ پڕە لە گوڵزار)

مـــرۆڤ لـــه خۆشـــی بـــەهاری ڕەنگـــین
شـــادو سەرمەســـته ، دەم بـــه پێکـــەنین
بـــۆ هـــەرلا دەڕۆی بەزمـــەو هەڵپـــەڕین
دڵ پـــاك بۆتـــەوە لـــه ڕق و لـــه کـــین!
نـــەماوە هـــیچ دامـــاو و غـــەمگین
پێکـــەوە دەچـــڕن دەســـتەی شـــادیی ژیـــن
(بـــەخێر بێـــی بـــەخێر، بـــەخێر بێـــی بـــەهار
دنیـــا بـــەهۆی تـــۆ پـــڕە لـــە گـــوڵزار)!!

له یادی حاجی قادری کۆیی دا

کۆیه هاوێنی ١٩٧٢

ده حـــــاجی هـــــه‌ڵبڕه چـــــاوێ
بـــــه‌ره‌و شـــــاری شـــــه‌هیدانت

وه‌ره بـــــۆ خـــــاتری خـــــوێنی
گـــــه‌ڵاوێژ و حوزه‌یرانـــــت

ســـــه‌یرکه بـــــاغی ســـــووتاو و،
هـــــه‌زاران مـــــاڵی وێرانـــــت

بوه‌ســـــته تـــــۆ لـــــه نێـــــوانی
کـــــه کـــــۆن و هه‌یبه‌ســـــوڵتانت

ده‌بینـــــی هـــــه‌ر لـــــه بـــــاواجی و
زرێبـــــار و لـــــه ئاشـــــانت!

لـــــه قوشـــــخانه و قـــــه‌ڵات و بـــــا...
یزاغـــــا، تـــــا هـــــه‌واوانت

هـــــه‌مووی ڕه‌نگـــــین بـــــووه ئـــــه‌مڕۆ
بـــــه‌خوێنی ســـــووری لاوانـــــت!

قوڵەی ڕانیە(*)

ڕانیە هاوینی ١٩٥٥

کەوسەرە ئاوی قولەی شیرین و سارد و سازگار
یا نەخۆ ئاوی حەیاتەو موعجیزەی پەروەردگار!

هێزی بزوێنی شعوور و بیرە بۆ پیر و جەوان
یا شەرابی پاکی فیردەوسەو خەڵاتی کردگار

چەند جوانە دیمەنی زیخ و چەو و بەردی بنی
کاتێ دەردرەوشێنەوە وەك زێڕی نێو نەخش و نیگار!

هێندە ساف و پاك و ڕوونە چەشنی ئاوێنەو بلوور
بڵقی زیوینی لە ناخی دێتە دەر زۆر نەشئەدار!!

چەندە خۆشە دیمەنی دامێنی ئێوارەو بەیان
وەك بەهەشتە پڕ لە حۆری شۆخ و شەنگ و چاو خومار

خۆشترین جێگەی زەمینە یانەیی سەر ڕۆخەکەی
فێنکە ئاو و هەواکەی دایما عەینی بەهار

قەدر و نرخی چەشنی ئاوی ژینی زۆر پیرۆز و پاك
قەت تەواو نابێ هەتا ئاخیر دەوامی ڕۆژگار!!

(*) قولە: سەرچاوەی ئاوێکی سازگارە لە ڕانیە، بە هاوینان یانەی فەرمانبەرانی لەسەر دەکرێتەوە.

لە نێو باخی بەختیاریی

کۆیە: بەهاری ١٩٥٧

یاری شۆخ و شەنگ و نازدار
پەری ڕوخسار
لێو و گۆنا یا قووتی ئاڵ
گەردن شمشاڵ
سینە بلووری ساف و لووس
مەم سێوی کاڵ
بالاّ نەمامی شل و مل
پرچ سومبول
چاو گەلاوێژی ڕوون و گەش
گیانی شیرین
تۆ وەرە با تاوێ بژین
لە ژێر سایەی گوڵزاری ژین
وەك بولبول و غونچە گوڵ بین
دەست لە مل بین
لە ناو بەهەشتی دڵداری
مەستی چریکەی سیحراوی

@kurdica

بولبولی کامەرانی بین

سەرسامی نەغمەو ئاوازی

شالووری شادمانی بین

سەر خۆشی پێکی خۆشی بین

دوور لە خەم و خامۆشی بین

بۆ خەوشەویستی خوڵقاوین،

لەنێو باخی بەختیاریی

بە شادی بژین تاماوین!!

فلـــس

کۆیە ١٩٥٦

ئــەی فلــس هــەر تــۆی لـەســەد پـیلان و تــەگبیر چـاتری
کــاتـی تـەنگانـــە لـــەتـانك و تــۆپ و شەســتیر چـــاتری
لـــەم دەم و ســـاتـە لـــە وریــا و عـاقــڵ و ژیــر چـــاتری

((ئــەی فلــس وەڵــڵا لــە داك و بــاب و بـاپیر چـاتری
تۆ لـە دوو سەد خزم و خۆێش و شێخ و دەسگیر چاتری))

**

ئـەیکە یـە بیستان و باخچـە، کێوی وشك و عـەردی دێم
ئـەیکـەیـە کۆشك و تـەلاری بـەرزی جـەنـنـەت مـاڵ و جـێم
حـەز بکـەی سـەد گـەنجی شاهی تـۆ دەخـەیتـە ژێری پـێم

((وازبــانم بـــێ ئـــەدەب نـــابم ئەگـــەر ئـــەمڕۆ بڵــێم
تـــۆ لوقمـــان و ئـەرەســـتۆ عـــالیم و دانـــا تـــری!))

**

من بە گوێی خۆم بسیتووە ئاشووب و فیتنەت کردە خێر
تەخت و بەختیشت گەلێ جار وەرگیراوە سەر وە ژێر،
هەندێ جاریش زۆر هەژاری ڕووت و برسیت کردووە تێر

((من بە چاوی خۆم دەبینم کەمتیارت کر بە شێر
بەینی بەینەڵڵا لە خواجە و فەیلەسووف وریاتری))

**

کەر سواری ترسنۆکت بردە ڕیزی شاسوار،
گەنجی زاناو لاوی دانات کردە پیاوی لار و خوار
زۆر کەسی بێ مێشك و گێژت کردە زاناو هۆشیار

((کلکی کەر بەرز کەیتەوە ئەیکەی بە پێشەنگی قەتار
ئافەرین بۆ تۆ فلس بێ شك لە من دانا تری!))(*)

**

(*) مەبەست لە دانان و پێنج خشتەکی کردنی ئەم هەڵبەستەی قانیع هاندان نییە بۆ پارە پەرستی، بەڵکو مەبەست ئەویە کە فلس (پارە) ئەمرۆکە لەلای هەندێ کەس بووەتە هەموو شتێك لە ژیاندا!!

پور سەعید

کۆیە: پاییزی ١٩٥٦

ئـاگری بورکـانی داگیـر سـاوی شـەڕ دەکوژێتـەوە
دەست و پێی زنجیر کراوی هەق پەرست دەکرێتەوە
بـەفری غـەمباری لـە سـەر کێـوی دڵان دەتوێتـەوە
مـژدە بـێ ئـەی پور سـەعیدی سـەر بڵـندی قارەمـان
وا سوپاکەی شوومی تاریکی و ستەم دەکشێتەوە!!(*)

(*) بە بۆنەی کشانەوەی سوپای داگیر کەرانی تاوانە سێ قۆڵییەکەی ساڵی ١٩٥٦ی بەریتانیا و فەرەنسا ئیسرائیل بۆ سەر میسر گوتراوە.

له ژێر پەیداخی ئازادی

کۆیە ١٩٥٩/٢/١٢

دەوەستین گشت قوتابی و خوێندەوار و کارگەر و جوتیار
لە ژێر بەیداخی ئازادی بەیەك دەنگ و بەیەك بڕیار

دەبینە شوورەیی پۆلا لە دەوری حوکمی کۆماری
دەبینە جانفیدای کوردی نەبەردی جەنگ و جەوهەردار

دەنووسین ناوی سەربەستی بە ڕووناکی گڕی شۆڕش
لەسەر لەوحەی خەباتی میللەتی تێکۆشەری هۆشیار

دەبا دوژمن بزانێ و دڵنیابێ هەر وەکو جەختە
نە دیگۆڵ و نە مەکمیلان، نە ئەیزنهاوەری بەدکار

زەفەرمان پێ دەبەن بۆ هەڵوەشانەوەی حوکمی کۆماری
ئەگەر سەد هەندە خەرجی کەن فرەنك و پاوەن و دۆلار

ئەبەد پیلانی پیلانگێڕەکان سەرناگرێ، هەردەم
هەموو میللەت دەجەنگێین یەك دڵ و یەك ڕەنگ و یەك ڕەفتار

دەبینە قۆچی قوربانی لە پێناوی وڵات و گەل
بەسەر بازو قوتابی و خوێندەوار و کارگەر و جووتیار

@kurdica

سروودی نەورۆز

کۆیە: نەورۆز ١٩٥٦

بــە خێــر بێــی نــەورۆز، نــەو بــووکی بــەهار
دنیــا بـــەهۆی تــۆ، پــڕە لـــە گـــوڵزار
**

چەشـــنی بەهەشـــتە، دەشــت و دەرو شـــار
چــەن جــوان و ســەوزن، میــرگ و میــڕ غــوزار
بنـەوشـــەو لالـــە و بـــەیبوون و گوڵنـــار
وا بووژانـــەوەو کەوتنـــە لەنجـــەو لار
بـــۆ هـــەر لا دەچـــی وەرزیـــر و جووتیـــار،
گـــۆرانی دەڵـــێن، هـــەموو بەیـــەك جـــار

بــە خێــر بێــی نــەورۆز، نــەو بــووکی بــەهار
دنیــا بـــەهۆی تــۆ، پــڕە لـــە گـــوڵزار!!
**

کـــۆتر و کەناچـــەو بولبـــولی مـــەدهۆش
ئـــەمڕۆ دەخـــوێنن بـــە ســـۆز بـــە جـــۆش
بەرانبـــەر گـــوڵی پـــاراوو تـــەڕ پـــۆش
خۆشـــاوی پـــاکی شـــادی دەکـــەن نـــۆش
لــە جیـاتی شــەڕاب بــە شــەونم ســەرخۆش
ئـــەوانیش دەڵـــێن بـــە دەنگێکـــی خـــۆش

بـــەخێر بێـــی نـــەورۆز، نـــەوبووکی بـــەهار
دنیـــا بـــەهۆی تـــۆ پـــڕە لـــە گـــوڵزار!!

**

مـــرۆڤ لـــە خۆشـــی نـــەورۆزی ڕەنگـــین
شـــاد و سەرمەســـتە دەم بـــە پێکـــەنین
بـــۆ هـــەر لا دەڕۆی بەزمـــەو هەڵپـــەڕین
دڵ پـــاك بۆتـــەوە لـــە ڕق و لـــە قـــین
نـــەماوە هـــیچ کـــەس دامـــاو و غـــەمگین
پێکـــەوە دەچـــڕن بەســـتەی شـــادی ژیـــن

بـــە خێـــر بێـــی نـــەورۆز، نـــەو بـــووکی بـــەهار
دنیـــا بـــەهۆی تـــۆ پـــڕە لـــە گـــوڵزار!!

گۆرانی

کیژۆڵە دڵنەرمەکە

ئەی کیژۆڵە دڵنەرمەکە
ئەی ناسکە خوێن گەرمەکە

تازە خونچەی گوڵی ژیان
هیوای دوارۆژی کوردستان

هەچەند ژینت خوێن و خەمە
ئاسۆی شادیت تارو تەمە

دەبێ بەرامبەر کارەسات
ورە بەرزو خۆڕاگربی

بۆ گیانی ناپاکی دوژمن
هالاوی گڕی ئاگر بی

بە باوەڕێکی زۆر بەتین
دەبێ ڕێگەی خەبات بگری

لەبەر كۆسپی ڕێی تێكۆشان
فرمێسك هەڵنەڕێژی، نەگری

گریانت تاریكی شەوی
پڕ كارەستی ژیانە!

خەندەو قاقای پێكەنینت
ڕووناكی ڕێی تێكۆشانە!!

کچی کورد

ئەی دلارامی گیانم، دڵ لەبۆت قوربانییە
چاوی کاڵت بۆم شیفایە، چارەیی یەزدانییە

ڕەوتی سیحراویت لەلای من سازترین ئاوازەیە
دەنگ و دووی پڕ سۆزو نازت خۆشترین گۆرانییە!

بەژن و باڵای نەونەمامت شلك و بەرز و ناسكە
دەست پەنجەی نەرم و نۆڵت ڕاست نموونەی جوانییە

ماچی دوو لێوت لەبۆ من، ئاوی ژین و مانمە،
بۆ ژیانی جاویدانی لێوەکانت کانییە!!

تۆ نموونەی شای جوانی، یا فرشتەی یا پەری؟
هەر یەکێ بیگرێ لەمانە، قەت لە ئاست تۆدا نییە

تۆ کچی کوردی دلێری، مەردو ئازاو شۆخ و شەنگ
گەر بلێن: جوانتر لەتۆ هەن، من دەڵێم: قەت وانییە!!

@kurdica

سروودی نەتەوەی کاوە

کۆیە ١٩٥٦

ئـــەی نـەتـــەوەی کـــەی ئـەخســـەر و کـــاوەی دلێـــر
تێکۆشــــەران! جـــەنگاوەرانـی نــــەڕە شـــێر
بـەسـەر بـەرزیی هـەموو میللـەت دەست لـە نـاو دەست
خـەبـات بکـەن، بـۆ یـەك ئـامـانج و یـەك مـەبـەست!

**

تێکـــڕا هـەوڵـــدەن بـــۆ ڕمـــانی دوژمنـــان
بـــۆ هـــەڵبڕینی بـەنـــدی جـــەرگی خائینـــان
بـەسـەر بـەرزی هـەموو میللـەت دەست لـە نـاو دەست
خـەبـات بکـەن بـۆ یـەك ئـامـانج و یـەك مـەبـەست

**

هـــــەموو بڵـــێن: بڕووخـــێ ئیمریـــالیزم،
بمـــرێ دوژمـــن، بڕووخـــێ دەزگـــای فاشـــیزم
بـەسـەر بـەرزی هـەموو میللـەت دەست لـە نـاو دەست
خـەبـات بکـەن بـۆ یـەك ئـامـانج و یـەك مـەبـەست!

کەوی ئازادی

تشرینی یەکەمی ١٩٥٨

کـەوی ئـازادی بخوێنـە لەسـەر لووتکـەی چیـای بـارزان
بڵـێ: مزگێنی میللـەت، جەژنە، جەژنی کورد و کوردستان

سـەرۆکی قارەمانــت هاتــەوە بــۆ خــاکی پیــرۆزی
بـە شـانازی بکـەن پێشـوازی ئـەم سـەردارە ئـەی لاوان

دلێــر و پیشــڕەوی ئــازادیخوازانی گــەلی کــوردە
پڵنـگ و پاڵــەوانی کـوردە جەنــەڕاڵ مستـەفای بـارزان

لــە پێنـاوی وڵاتــی بــوو بەرامبــەر دوژمنــی نگــریس
وەکـو شـێری نەبـەرد وەسـتا بـە هێـزی بـاوەڕ و ئیمـان

لـە ئـەنجاما بـەرەو سـۆڤیەت خشـی بـۆ خـاکی ئـازادی
بە ناو چەرگی سوپای دوژمن لـە بـەینی تورکیا و ئێران

گوڵی هیوای گەلی کوردی نەبەز سیس بوو بەڵام ئەمڕۆ
بە خوێنی شۆڕشی تەمووز، گەشە، پاراو شلك و جوان

بە سروەی وەشتی دلشادی، بە مەی ئاونگی ئازادی
لە هەڵپەڕکێ و سەمادایە بەڕوو سوورە، بەدەم خەندان

دلێڕ و قارەمانی دوورخراوەی خۆشەویستی کورد
بەرە خاکی وڵاتی هاتەوە بۆ هەوڵ و تێکۆشان

لە بۆ تێکدانی پاشماوەی تەلاری حوکمی خونکاران
لە بۆ هەڵکەندنی ڕیشەی درەختی حوکمی زۆرداران

کەوی ئازادی بخوێنە لەسەر لووتکەی چیای بارزان،(*)
بڵێ مزگێنی میللەت جەژنە، جەژنی کورد و کوردستان

(*) بە بۆنەی گەڕانەوەی بارزانی لە یەکێتی سۆڤیەت بۆ وڵاتەکەی گوتراوە.

شۆڕشی ١٤ی تەمووز

تەمموزی ١٩٥٨ کۆیە

تەوژمی جەور و ئەشکەنجەی بەدو بەدکار و زۆرداران
رق و قاڕی گەلی واخستە کلۆپە هەر وەکو بورکان!

لە چواردەی مانگی تەمووزدا، تەقی هاڕژن و شاڵاوی
زراوی خائینانی بردو کەوتنە گێژەوی ڕوحدان!

بە زەبری هێزی بازووی گەنجی سەربازی سوپای سەربەست
تەلاری زوڵم و زۆر و تاج و تەختی شایەتی ڕووخان

سەرۆك عەبدولکەریم یاسا و نەریتی بەرزی کۆماری
لە بۆ میللەت لە سەر بنچینەیی پۆڵایی دامەزران

هەموو ئازادی خوازانی وڵات و دوورخراوانی
ڕەهاکردن لە داوی کۆتی بەندیی و نەفی تێهەڵدان!!

گوڵە باخ

کۆیە ١٩٥٦

ئەی چرای گەشی چیمەن،
فرشتەی سووری گوڵشەن
ڕەونەقی ژینی ڕەوشەن
تۆ نەو بەرەی بەهاری
تۆ شاگوڵی گوڵزاری!

**

چەند نەشئەدار و گەشی؟
چەندە ساغ و بێ خەشی؟
ناز و عیشوە دەبەخشی!
وەك نەخشی ناو نیگاری
دەست چێنی دەستی یاری!!

**

@kurdica

چەنـــد جـــوان و شـــۆخ و شـــەنگی
چەنـــد نـــازدار و قەشـــەنگی
گوشـــادکەری دڵتـــەنگی!!
تـــۆ نیشـــانەی سەربەســـتی
بزوێنـــی بیـــرو هەســـتی!

بولبـــولی مەســـت و مـــەدهۆش
بەرامبـــەر خونچـــەی تـــەڕپۆش
دەخـــوێنێ بـــە ســـۆز و جـــۆش
ئـــاوی شـــەونم دەنۆشـــێ
گـــەڵای ســـەوزی دەپۆشـــێ!

**

لـــە نـــاو گوڵشـــەن ســـەر بـــەرزی،
چەنـــد ناســـك و شـــلك و تـــەرزی؟
جـــوانترین گـــوڵی ســـەر ئـــەرزی!
تـــۆ ڕەمـــزی شـــادمانی!
تـــۆ مایـــەی کامـــەرانی!!

گۆرانی

یارەکەی شۆخ و شەنگم

کۆیە ١٩٥٥

یارەکـــــەی شـــــۆخ و شـــــەنگم گیانەکـــــەم فـــــاتم،
هـــەر تـــۆی مایـــەو هـــۆی شـــادی گشـــت ســـات و کـــاتم
هەرچەنـــدە مـــن لێـــت دوروبـــم، بـــە دڵ لـــەلاتم
بەنـــد و ئەســـیری تۆمـــە، زوو بـــدە نـــەجاتم
یارەکـــــەی شـــــۆخ و شـــــەنگم، گیانەکـــــەم فـــــاتم!

**

قـــەد و بـــەژن و باڵاکـــەت هـــیچ هاوتـــای نییـــە
شـــکل و بـــەرز و جـــوان و ڕێـــك وەك شـــەنگە بییـــە
بەڕاســـتی وێنـــەو شـــیوەت و چەشـــنی پەرییـــە
یارەکـــــەی شـــــۆخ و شـــــەنگم گیانەکـــــەم فـــــاتم!!

**

گـــــەردنی ســـــپی و لووســـــت مایـــــەی ژیانـــــە
هـــــۆی ئیلهـــــامی وێـــــژەوان، هـــــەم شـــــاعیرانە
مایـــــەی کوشـــــتن و فـــــەوتانی گشـــــت عاشـــــقانە
یارەکـــــەی شـــــۆخ و شـــــەنگم گیانەکـــــەم فـــــاتم

**

ئـــــەو جووتـــــە ســـــێوەی ســـــینەت دڵمـــــی کێشـــــاوە
لـــــە ســـــیحری خـــــاڵی گۆنـــــەت ســـــەرم ســـــوڕماوە
بـــــە تیـــــری غـــــەمزەی چـــــاوت جـــــەرگم بـــــڕاوە،
یارەکـــــەی شـــــۆخ و شـــــەنگم گیانەکـــــەم فـــــاتم!

گوڵی نێرگز

کۆیە ١٩٥٥

لـــــەگوڕەی کـــژی خۆشـــی بـــەهارا،
ســـەر دێنێتـــە دەر لـــە میـــر غـــوازارا،
گوشـــــــادو ڕووخـــــــــۆش
ناســـــك و تــــــەر پـــــۆش
دوور لـــــە ئـــازار و ئەزیـــەتی دەوران
لـەگـــەڵ هـــاو تـــوخی دەژی کامـــەران
**
گـــوڵێکی جوانـــە لـــەم چـــۆڵ و دەشـــتە،
زەمـین لـە سـایەی چـەشـنی بەهەشتە
ڕازەو و ڕەنگـــــــــــــــین
خـــــــەملێو و نەخشـــــــین
ســـەرتاپا ســـپی و زەردە نێرگســـجاڕ
بـــە وێنـــەی قـــاڵی پـڕ نـــەخش و نیگـــار!
**

لە دیدەی ئاسمان دێتە خوار ئەسرین
دەکەوێتە سەر فنجانی زێڕین
چەشنی مرواری
کاتێ دەباری
پڕشنگی زێڕی ڕۆژی لێ دەدا،
دەدرەوشێتەوە چەشنی شەو چرا!!

@kurdica

گۆرانی

کیژی ئەم دێیە

کۆیە ١٩٥٨

(ئـەڵێن جوانـە وەکـو حـوورە گـەردن سـپییـە
بـەژن ڕێك و بێ قسوورو هیچ عـەیبی نییـە)[١]

**

شۆخ و شـەنگە وەك قوڵنگـە ناسك و نـازدارە
شـــل و ملـــە، چـــاو بـەكلـــە بـەلـەنجـــەو لارە

چـــەن جوانـــە خـــانو مانـــە چەشـنی گڵووكـــە
مـایـەی ژینـە ڕوو نـەخشینە هـەر وەكو بووكـە

ئـەبرۆ ڕەشـە ڕوومـەت گـەشـە ئەگریجـە خـاوە
خـــوێن شـــیرینە دڵ پـــڕ تینـــە ئـــاواتی لاوە

(١) کاتی خۆی هونەرمەندی ناسراوی گەلە کمان مامۆستا باکووری ئەم دێڕە شیعرەی بۆ شارەزای باوکم ناردووەو داوای لێکردووە کە بۆی تەواو بکات ئەویش بەم سێ دێڕە شیعرەی تر بۆی تەواو دەکات یەکسەر مامۆستا باکووری ئاوازی بۆ دادەنێ و لە ئێزگەی کوردی بەغداد تۆماری دەکات. (ئەم زانیارییەم لە پەیوەندییەکی تەلەفۆنی لە مامۆستا باکووری دەسکەوت. کامەران کەریم شارەزا)

پەشیمانی

هەموو دەم من دڵ و گیانم لەلاتە
ژیانی خۆم لە بۆ عەشقت خەڵاتە

کە تۆم دۆڕاند گەلێ سادەو نەزان بووم
بە بێ ئەزموونی ڕۆژگاری ژیان بووم

شەوانی ژووانی دڵداریم لە بیر چوو
وەکو خەونێ لە پڕ هات و بەسەر چوو

نەفامانە دڵم گۆڕی بە بێ هۆ
کەچی ئەمڕۆ پەریشانم بە بێ تۆ

شەو و ڕۆژ پیشەمەگریان و ناڵە
گوشاری ساتێ بۆم خەون و خەیاڵە

لە داخی دووری تۆ خوێناوە جەرگم
لە ماتەم دام پەڵاس و جاوە بەرگم

بوورە! من پەشیمانم هەزار جار
لە ئەم کارەی کە کردم وەك ڕیا کار

لە بۆم دەرکەوت یەکەم دڵداری ڕاستە
بە دەر لەو پێچەوانەی هەست و خواستە!

له یاسای ئیمپریالیزم

بەغدا: هاوینی ١٩٦٣

لای ئینســـــانی بــــاوەڕ نـــــزم
لـــــە یاســـــای ئیمپریـــــالیزم!

تێکۆشــــــەری ئــــــازادی خـــــوا
دوژمنێکـــــــە، دوژمنـــــــی خـــــوا

دیـــــل و ژێـــــر دەســـــتی زۆر دارە
پشـــــتی کێڵگـــــەی قـــــەمچی و دارە!

ســـــەری نیشـــــانەی شەســـــتیرە
بـــــۆ پـــــەتی ئیعـــــدام نێچیـــــرە

بـــــەڵام ئەوانـــــــەی زۆر دارن
یـــــا نۆکـــــەری ئیســـــتیعمارن،

پایـــــەدار و کـــــار بەدەســـــتن
بـــــە ســـامانی میللـــــەت مەســـتن!!

هیوای دوا ڕۆژ

شەترە ١٩٦٣

برای هەژاری ڕەنجەڕۆ
هەرچەند ئەمڕۆ
دەستەی هێزی ڕەشی مردن
بۆ تێکدان و وێرانکردن
دەستی لەسەر
جڵەوی کاروفرمانە
حوکمڕانە!
بەڵام هەردەم دڵنیابەو
چاك بزانە
بەم زووانە
هێزی خەبات و سەرکەوتن
یەك دەگرن
وەکو بورکان
بەرپا دەکەن
گڕی شۆڕشی بێ ئەمان
دنیا دێتە جۆش و هەژان
دەستووتێنن

کوردیکا
@kurdica

تەخت و بەختی
تاوانکارانی فاشستی
زۆر بەڕاستی بنیات دەنێن
تەلاری قایم و سەختی
حوکمی یەکسانی و سەربەستی

بەشی
شیعری فێرکردن

١ ئۆپەرێتی وەرزەکانی ساڵ

٢ شانۆگەریی ڕێگەی بەختیاریی

٣ دەمە تەقێی ڕێگەی زانین

ئۆپەرێتی وەرزەکانی ساڵ

هەولێر ١٩٧٢/١١/٨

بەهار:

وەرزی بـــــــەهارم وەرزی بـــــــەهارم
وەرزی ژیـــــان و گـــــوڵ و گـــــولزارم

خـــــاوەن نـــــەورۆز و مـــــانگی گـــــوڵانم
وەرزی ئاهـــــەنگ و بـــــەزم و ســـــەیرانم

دەمـــی خـــۆش بـــەختی دۆســـت و یـــارانم
کـــــژی کوڵشـــــەن و لالـــــە زارانـــــم!!

کـــوا خۆشـــیی هـــاوین دەگـــا بـــە خۆشـــیم
پەســـتیی چـــۆن دەگـــا بـــە شـــادی نۆشـــیم؟

کـــــوانێ پـــــاییز و گـــــەڵارێزانی،
دەگـــەن بـــە نـــەورۆز لـــە خۆشـــی و جـــوانی؟

یـــــاخود زســـــتان و ســـــەهۆڵبەندانی
دەبنـــــە نیســـــانی پـــــڕ شـــــادمانی؟

ئاشـــکرا و ڕوونـــە لای دۆســـت و دوژمـــن
شـــایانی منـــە تـــاجی ســـەرکەوتن!!

هاوین:

وەرزی هاوینم، وەرزی هاوینم
من وەرزی خۆشیی میوە و هەنگوینم

وەرزی هاوینم دۆستی هەژاران
دوژمنی دەرد و شیفای بیماران

دەمی ئازووقەو خۆراکی هەرزان
بەهاو برەوی سەهەند و زۆزان!

سەردەمی گێرەی خەلەو خەرمانم
کاتی بەرهەمی باخ و بێستانم

پاکم! خۆشترین سەردەمی ساڵم
سرووەی بەهەشتە شنەی شەماڵم

بەهار:

ڕەشابات گەرمە هۆی ئێش و ئازار
هەوای من خۆشە، سارد و سازگار

سەرەتای ژینم ڕۆژی نەورۆزە
هەموو ساتێکم خۆش و پیرۆزە!!

کوردیکا @kurdica

پایز:

وەرزی پایزم، وەرزی پایزم
دڵم فێنکە لە گەرما زیزم

کاتی مشتاخی میوەی ڕەنگینم
تافی خۆش بەختی و گوشادی ژینم

دەمی کێڵان و سەردەمی شۆمە
وەرزی جوتیاریی و چاندنی تۆومە

سەرەتای وەرزی هەورو و بارانم
مزگێنی هێنی خۆشیی ژیانم

بەهار:

نەخێر تۆ وەرزی شوومی خەزانی
وەرزی نەخۆشی و گەڵاڕێزانی

زستان:

وەرزی زستانم، وەرزی زستانم
سەردەمی هەور و بەفر و بارانم

وەرزی چلوورەو سەهۆڵبەندانم
بۆیە وا سەختە ڕێی تێکۆشانم

گرتوومـــــه ڕێگـــــەی ســـــەختی نەبـــــەردی
گـــەلێك ســـەر بـــەرزم، دەژیـــم بـــە مـــەردی

کەســـــێ نـــــەچێژێ تـــــاڵیی ژیـــــانی
نـــــاچێژێ خۆشـــــیی ڕێـــــی کامـــــەرانی

هەرچەنـــــد ژیـــــانم بـــــە بـــــەفر و بایـــــە
بـــــەڵام (ناخۆشـــــیی خۆشـــــی لـــــە دوایـــــە)!

بەهار:

تـــــۆ وەرزی ســـــەرما و ئـــــێش و ئـــــازاری
دوژمنـــــــە گـــــەورەی چینـــــــی هـــــەژاری

کـــــــژی چڵپـــــــاو و بـــــــەرفر و بـــــــارانی
دۆســـــــتی دوژمـــــــن و دژی یـــــــارانی!

زستان:

بـــــا خـــــۆر بکەینـــــە ناوبژیکـــــەرمان،
بیکـــــەین بـــــە گـــــەورەو ڕێ نیشـــــاندەرمان

تـــــاکو بـــــزانین کاممـــــان جـــــوامێرە؟
کاممـــــان ســـــوود بـــــەخش و ڕەنـــــدو دلێـــــرە؟

بەهار:

کاممـــــان ڕازاوە و کاممـــــان ڕەنگینـــــە؟
کاممـــــان دڵگیـــــر و کاممـــــان شـــــیرینە؟

هاوین:

خۆرمـــــان دادوەربـــــێ خۆرمـــــان دادوەربـــــێ
خۆرمـــــان پێشـــــەوا و ڕێ نیشـــــاندەر بـــــێ

پایز:

ئـــــەی خـــــۆری ڕوونـــــاك بگـــــە هانامـــــان
ببـــــە دادپـــــرس و فـــــەرمانڕەوامان!!

هـــــەرچی تـــــۆ بڵێـــــی، ســـــەر چـــــاو و ســـــەرمان
بـــــە گـــــوێ کردنـــــت فـــــەرزە لـــــە ســـــەرمان

خۆر:

مـــــن خـــــۆرم کانگـــــەی ڕوونـــــاکی و تیـــــنم
بـــــۆ ئێـــــوە هـــــەردەم ســـــەرچاوەی ژیـــــنم

هـــــەر چوارتـــــان ڕۆڵـــــەی دڵســـــۆزی مـــــنن
تانـــــەو تـــــاریکی چـــــاوی دوژمـــــنن

مـــــن بۆیـــــە ئێـــــوەم هێناوەتـــــە دی
تـــــاکو هـــــەر یەکـــــە بەخۆشـــــی بـــــژی

هـــەر كـــەس بـــۆم بڵـــێ كـــردەوە و كـــاری
ڕەوشـــــــتی بـــــــەرز و خزمـــــــەتگوزاریی

هـــــــەتا بـــــــزانم كـــــــرداری چـــــــاكی
هیـــــواو ئامـــــانج و مەبەســـــتی پـــــاكی

بەهار:

ئـــــــەمن بـــــــەهاری نێرگـــــــز و گـــــــوڵم
بـــــــەهاری كـــــــۆتر و قـــــــومری و بولبـــــــولم

وەرزی ســـــــەیران و كـــــاتی گوشـــــــادیم
كـــاتی خـــۆش بـــەختی و جـــەژنی ئـــازادیم

هاوین:

هـــــــاوینم كـــــــژی میـــــــوەی شـــــــیرینم،
هـــــــاوینی خێـــــــر و بێـــــــر و جـــــــۆخینم!

پایز:

پـــــــایزم دۆســـــــتی چینـــــــی جوتیـــــــارم
جـــــــووت و چاندنـــــــە كـــــــردەوە و كـــــــارم

زستان:

چەنـــد جوانـــە ڕەنگـــی دیمـــەنی جـــوانم؟
دیمـــــەنی لووتكـــــەی بـــــەرزی كێـــــوانم!

بـــــــەفر و ســـــــەهۆڵی یـــــــاڵ و نـــــــزارم
دەتەقێننـــــــــــەوەكانی و ڕووبـــــــــــارم

خۆر:

لە دەوری مندا بسووڕێنەوە
بڕۆن، بەخۆشی و شادی بێنەوە

وەرزەکان:

خۆری پڕشنگدار دایکی میهرەبان
کانگەی ڕووناکی و سەرچاوەی ژیان

بمان سوڕێنەوە لەخولگەی خۆتا
لە ناو گەردووندا وێڵین بە دووتا

بمان سووڕێنەوە بەرەو ڕۆژهەڵات
بەرەو سەرچاوەی ئامانج و ئاوات

ڕوو لە کوێ بکەین ئەو جێ یە خۆشە
بێ تۆ دنیامان تاریکە بۆشە!

هەر چوارمان وەرزی تەنیا ساڵێکین
بێ جیاوازیی ڕۆڵەی ماڵێکین

هەمووان پەردەی شانۆی ژینێکین
دیمەنی جوانی سەر زەمینێکین!!

کوردیکا @kurdica

شانۆگەری ڕێگەی بەختیاری

هەولێر: ١٩٧٨/٢/١٥

دیمەنی گشتی

کێڵگەیەکی گەورەی دامێنی شارێکی کوردستانە کارگەیەکی چنینی لە نێوانی شار و کێڵگەکە دروست کراوە و قوتابخانەیەکی سەرەتایی لە نزیکیانەوەیە بۆ فێرکردنی قوتابیان و لە ناوبردنی نەخویندەواری کراوەتەوە

پەردەی یەکەم

شوێن: کێڵگەکەیە
بارام: جووتیارێکی نەخوێنەدەواری هەژارەو خەریکە بە جووت و گا کێڵگەکە دەکێڵێ.
ئایش: ژنی بارامە و خۆی و دوو منداڵی یاریدەی بارام دەدەن.
ئازاد: بەڕێوەبەری قوتابخانەکەیە.
شلێر: مامۆستایە و ئێواران نەخوێندەواری لە ناو ئافرەتان لە نێو دەبات.
فاتم، شەم، خونچە، مەنیج: چوار ئافرەتی نەخوێندەوارن

بارام: (لە بەرخۆیەوە) دەڵێ:

من جووتیارم، بە ئارەقەی نێو چەوانم

دابین دەکەم
ژیانی خاوو خێزانم

ئازاد: (دەگاتە ئاستی بارام و دەڵێ):
ماندوو نەبی خاڵۆی جووتیار
خاڵۆی زەحمەتکێشی هەژار!

بارام: یا خوا ڕۆڵە بەر خورداربی
دوور بی لە بەڵای نابەکار
ئازاد: چۆنی لەگەڵ
جووت و گاو و کارو بەرهەم

بارام: کارم زۆرە و بەرهەمم کەم
ژینم هەمووی
چەوسانەوەو ماندوو بوونە
ئەمە حاڵمە لەوەتی هەم!!
کەچی هەندێ کەس ژیانی
باش گۆڕاوە
بەختەوەرە، خوا پێداوە
چاك دەسووڕێ گوزەرانی!!

ئازاد: ئەوانەی کە خوا پێداون
یا زۆردارن!!
یا زیرەك و خوێندەوارن
لە ئیش و کاری دنیادا
ئاگادارن!!
کاروباری کشتوکاڵیان
بە ئامێر و تراکتۆرە
ماندوو بوونیان گەلێك کەمە
داهات و بەرهەمیان زۆرە!!
تۆش لەبەر نەخوێندەواری
هەر دواکەوتووی
گیرۆدەی داوی هەژاریی

بارام: خۆزگە منیش
وەك ئەو خودا پێداوانە
خوێندەوار بام
لە کارو باری دنیادا
ئاگادار بام
بەڵکوو لەم قۆرتی ژیانە
لەم تەنگانە
ڕزگار دەبووم
بەرەو ڕێگەی شادی دەچووم

ئازاد: باش بوو ڕاستی تێگەیشتی
نەزانینە مایەی گشتی
ئەم بێ هۆشی و ئەم نووستنەت
ئەم هەژاری و دواکەوتنەت
لە نێو ئەم کۆمەڵی کوردە
فەرمانی لە ناوبردنی
نەخوێندەواری جاڕ درا
بڕیار درا
چ پیاو چ ژن
دەبێ فێری خوێندن بین!

ئایش: (ژنی بارامی جووتیارە و دوو منداڵی پێیە)
گەر هەموومان
ڕووبکەینە قوتابخانە
ئەی کاسبی و فەرمانمان؟
ئەدی ژیان و گوزەرانمان؟

ئازاد: بە ڕۆژ کارو
سەر لە ئێوارانیش خوێندن
خامەتان بکەن بە چقڵی
چاوی دوژمن؟!

بارام: مامۆستا کەی دەست پێ بکەین
بە خوێندن و زانست فێربوون؟!
تا تێبگەین
ئێمەش بۆ خۆمان پێبگەین!

ئازاد: ئەمڕۆ.. سبەی
دەست پێ دەکەین
بە خوێندن و زانست فێربوون
تاکو بە ئاواتمان بگەین!!
(ئازاد، بارام، ئایش و منداڵەکانی لەبەر چاو ون دەبن)
شلێر (لە ڕێی ئاو کێشان تووشی فاتم و شەم و خونچە و مەنیج
دەبێ کە هەریەکەیان جەڕەیەکی لەسەر شانە)
ماندوو نەبن خوشکانی زین
خوشکەکانی
خەج و ستی و شەم و شیرین!
مژدەبێ ڕێگەی ژیانتان
بۆ خۆش کرا
بڕیار درا
نەخوێندەوار، چ پیاو، چ ژن
دەبێ فێرە خوێندن ببن!!

فاتم: قوتابخانە هەر بۆ لاوە
ئێمە فێربوون و خوێندمان
بۆ ئەوان خستۆتە لاوە!!

شلێر نەخێر! بیر و بۆ چوونت هەڵەیە
ژن نیوەی ئەم کۆمەڵەیە!
تا فێرە خوێندن نەبێ ژن
بڕوات نەبێ بە پێشکەوتن

شەم: گەر بۆ قۆڵ ڕووتی بێ خوێندن
نامانەوێ
نە زانست و نە پێشکەوتن!
شلێر: بۆ قۆڵ ڕووتی نییە خوێندن
هیوای گشتە
خوێندن سەرچاوەی ڕەوشتە
ڕووناکی ڕێگەی ژیانە
پێشکەوتن ئاواتی بەرزی
هەموومانە!!

خونچە: گەر بچینە قوتابخانە
ئەی ئەم کۆرپە ساوایانە؟
کێ منداڵمان بۆ بەخێوکا
لانکمان بۆ ڕابژێنێ

کێ نان بکا؟ کێ ئاو بێنێ؟!
کێ مەشکەمان بۆ بژێنێ؟!

شێر: قوتابخانە
تەنیا سەر لە ئێوارانە
دوای کاروبارو فرمانە
ڕێ لە فرمانتان ناگرێ
لە پێش کاری کابانیتان
نابتە کۆسپ بابتە گرێ!

مەنیج: مامۆستا گیان
ئامۆژگاری و وتەکانت
زۆر بە نرخن
گەلێ جوانن
هەموویان ڕاست و دروستن
ڕێگە خۆشکەری ژیانن
بە وتەی زۆر شیرین و خۆش
تێت گەیاندین سوودی خوێندن
سوودی زانین و پێشکەوتن
ئێساکەش کەی
دەست پێبکەین

بە خوێندن و زانست فێربوون
تا لە کارو باری دنیا
باش تێبگەین

شلێر: ئەمڕۆ، سبەی بەم زووانە
دەست بە کاری خوێندن دەکەین
تا بگۆڕێ ڕیگەی چەوتی
ئەم ژیانە
پڕ لە ئەرك و تێکۆشانە!!

(پەردە دادەدرێتەوە)

پەردەی دووەم

شوێن: ناو کارگەیە.
کات: کاتی حەسانەوەی کارێکارانە.
کەسەکان: بەڕێوەبەری کارگە، خەریکی نووسینە.
پیرۆت: کرێکارێکی نەخوێندەوواری پەرپووتی هەژارە.
زارا: کرێکارێکی ئافرەتی خوێندەوارە.
کاوە: کرێکارێکی خوێندەوار و پسپۆڕی ئامێرە.
عەولا: کرێکارێکی نەخوێندەواری کەم تەرخەمە.
سۆران: کرێکارێکی خوێندەوارە و دڵسۆزی کارو فرمانەکەی خۆیەتی.
نەوزاد: نوێنەری سەندیکای کرێکارانە.

پیرۆت: (لەبەر خۆیەوە دەڵێ)

چەند ساڵە من کرێکارم

هەروا پەڕپووت و هەژارم

کاری خەڵکی وا لە پێشە

ژینی منیش ئازار و ئەشکەنجەو ئێشە!

(ئنجا دێە بەردەم بەڕێوەبەرو دەڵێ:)

ئاغام میرم! گەورەی ژیرم

ژیری بەڕاو و تەگبیرم

بەڕێوەبەر: (لەگەڵ نووسین خەریکە و بێ دەنگ دەبێ

پیرۆت: میرم کەمێك سەر هەڵبڕە!

ڕێگەم بدە لە دوای سەلام

پێشکێشت بکەم سکاڵام

بەڕێوەبەر: فەرموو بێژە، من براتم

نەمیرم و نە ئاغاتم!

خزمەتگوزاری ئێوەمە

ڕۆڵەی دڵسۆزی وڵاتم!

پیرۆت: دەڵێن: دەوری یەکسانییە

سەردەمی کامەرانییە!

ژینی مرۆڤ لە گۆڕانە

کەچی ژینی منی هەژار
هەر وەکو جاری جارانە!!

عەولا: (سەر لە بنا گوێی چەند کرێکارێك دەنێ و بە لە پێ دەستیشی
جوولەی لێوی لە بەڕێوەبەر دەشارێتەوە)
خوا زەمانە لە سەرەتاوە
بەردی گەورەو
بەردی بچووکی داناوە!
کێ دەڵێ ئەمڕۆ سەردەمی
یەکسانییە؟
ڕۆژی هەوڵ و تێکۆشان و
ژیانی کامەرانییە؟!

بەڕێوەبەر: (ڕوو لە پیرۆت و کرێکارەکان دەکات و دەڵێ:)
ئێوە باری گوزەرانتان
باش گۆڕاوە
کەی وەکو جاری جارانن
ئەمڕۆ هەموو کارتان هەیە
ڕۆڵەی ژیان و فرمانن
لێژنەی سەندیکاتان هەیە
دەوڵەت مافتان دەپارێزێ
لەبەردەم یاسا یەکسانن!!

@kurdica

سۆران: (لە نزیك عەولا وەستاوە، ڕوو دەكاتە كرێكارەكانی دەورو
پشتی و پێیان دەڵێ:)
مرۆڤ با خۆی لە هەق نەكا
ژیانی ئەمڕۆ و ژیانی ئەوسا
باش گۆڕاوە
جیاوازیی ئەم دوو ژیانە
وەك ئاسمان و ڕێسمانە!

پیرۆت: من پیاوم و زارا ژنە
كەچی مووچەی
سێ ئەوەندی مووچەی منە
كاوەش وەكو من كارگەرە
بۆچی من بەرپووت و برسیم
ئەویش تێرو بەختەوەرە؟!

بەڕێوەبەر: بەڵێ ڕاستە لەم جیهانە
نەك هەر ژیان
هەموو شتێ لە گۆڕانە
زاراو كاوە
نەزان و نەخوێندەوار بوون
ڕوویان كردە قوتابخانە

خوێندەواری و زانین فێربوون
بۆیە کاریان پاك و پوختە
لە هەموو کارێکی کارگەدا
شارەزانە
بەرهەمیان تا بڵێی جوانە!!

عەلا: (سەر لە بنا گوێی چەند کرێکارێك دەنێ و پێیان دەڵێ:)
قوتابخانە! خوێندەواری
کاری باش و بەرهەمی جوان
ئەمانە (هەر قسەی ڕووتن
ناچنە گیرفان!)
هەموو درۆن
دەکەونە بەر گوێ و زوو دەڕۆن!!

کاوە: کارگەرێکی چوست و
چالاك و دلێرم
وەستای پسپۆڕی ئامێرم
دڵسۆزی کارو فرمانم
ڕۆڵەی خەبات و ژیانم

عەولا: (بە کرێکارەکانی دەورو پشتی دەڵێ)
دڵسۆزیی چی؟ فرمانی چی؟!

تێکۆشان و ژیانی چی؟
پیاو ئەوەیە (بەڕی خۆی لە ئاو دەربێنێ)
بۆ کار هیچ خۆی نەشێوێنێ!
ڕۆژ بەڕی کا
بێ ماندوو بوون نان پەیاکا!
سەر بۆ یاسا دانەنوێنێ!!

زارا: ئافرەتێکی خوێندەوارو ڕۆشنبیرم
لە کارو فرمانی کارگە
شارەزا و هۆشیارو ژیرم
شان بە شانی براکانم
بە کرداری باش و بەرهەم
خزمەت دەکەم
ڕۆڵەکانی نیشتمانم!!

سۆران: (پشتگیریی وتەکانی زارا دەکات و دەڵێ:)
بەڵێ ڕاستن
وتەکانت گەلێ تەواو و دروستن
(شێر کە لە بێشە هاتە دەر
چ نێر و چ مێ)
هەر جی بە جێ
ئازایەتی خۆی دەنوێنێ

کاری پێویستی سەر شانی
دێنیتە جێ
زارا ئەمڕۆ خوێندەوار و
ڕۆشنبیرە
بۆیە وا هۆشیار و ژیرە!!
بەڕێوەبەر: (ڕوو دەکاتە پیرۆت و پێی دەڵێ)
کەچی تۆ نەخوێندەواری
بۆیە دووری
لە خێر و خۆشی زانیاریی!!
کارت ناڕێك
بەرهەمت کەم
مووچەشت لە قەدەر بەرهەم
کەمە بۆیە تۆ هەژاری
گرفتاری
ژینی سەخت و ناهەمەواری
کرێی کەم و زۆر خێزانی
تۆیان خستۆتە ئەندێشەی
نیگەرانی!!

پیرۆت: گەلێك سوپاس
من زۆر چاك لە خۆم گەیشتم
نەخوێندەوارییە ئەمڕۆ
شکاندوویە شان و پشتم!
ئەم دەردەی نەخوێندەواریم

بۆتە سەرچاوەی هەژاریم

سۆران: (بە کرێکارەکانی دەورو پشتی دەڵێ:)
زۆر ڕاست دەکەی
هەژاری و نەخوێندەواری
دوو دەردی کوشندەی گەلن
مایەی دوا کەوتنی کۆمەڵن!!
بەڕێوەبەر: ئافەرین باش تێگەیشتی
نەخوێندەوارییە ئەمڕۆ
مایەی گشتی
ئەو هەموو بەڵاو دەردانەی
باڵیان کێشاوە بەسەرمان
بوونەتە مایەی هەژاری و
دەردی سەرمان!
پیرۆت: لەم تەمەنەم
دەبێ چۆن ببێ ڕزگاریم
لەم دەردەی نەخوێندەواریم؟
نوینەری سەندیکا: (بە ژوور دەکەوێ و دەڵێ:)
مژدە مژدە
مزگێنی لەم گەلی کوردە
لە هەموو لایێ جاڕ درا
بڕیار درا
ئەوانەی نەخوێندەوارن
چ پیاو چ ژن

@kurdica

دەبێ فێرە خوێندن ببن
(پیرۆت و کرێکارە نەخوێندەوارەکان):
کەی بچین بۆ قوتابخانە
تا بگۆڕین
باری چەوتی ئەم ژیانە؟!
نوێنەری سەندیکا:
ئەمرۆ سبەی بەم زووانە
دەست دەکرێ بە نەهێشتنی
نەفامی و نەخوێندەواری
ڕزگار دەبین لە نەزانی و
دواکەوتن و دەردەداری!!
کرێکارە نەخوێندەوارەکان:
پەیمان بێ هەموومان بچین
بۆ خویندنگا
بۆ فێربوونی خوێندەواری و
زانستەکان بگرین ڕێگا
نەهێڵین نەخوێندەواری
خۆش کەین ڕێگەی
پیشکەوتن و بەختیاری

پەردە دادەدرێتەوە

پەردەی سێیەم

شوێن: حەوشی قوتابخانەیە، ئاهەنگی تەواوبوونی خویندنی کرێکار و جوتیار و ئافرەتە نەخوێندەوارەکان دەگێڕدرێ.

کات: سەر لە ئێوارەی ڕۆژێکی سەرەتایی هاوینە.

کەسەکان: لە مامۆستایان: ئازاد، شلێر،

لە کارگەران: عولا، پیرۆت.

لە جووتیاران: بارام.

لە ژنەکان: فاتم، شەم.

ئازاد: نەمان هێشت نەخویندەواری
ڕزگارتان بوو لە دواکەوتن
لە ژینی پەست و بێزاری
ئەمڕۆ دەژین
بەسەر بڵندنی و هۆشیاری!

شلێر: خویندوار بە دەستەڵاتە
ڕۆڵەی بەکاری وڵاتە
نەوەی خۆشەویستی گەلە
هیوی دوا ڕۆژی کۆمەڵە!

ئازاد: لە بەند و کۆتی نەفامی
ئەمڕۆ سەربەست و ڕزگارە
لە کاروباری دنیادا

زۆر شارەزا و ئاگادارە!

عەولا: پایەداربن مامۆستایان

ئێوەن بۆ ئیمە ڕابەری
ڕێگەی ژیان
ڕزگارتان کردین لە کۆتی
نەفامی و نەخوێندەواری
پیشانتان داین ڕێگەی ڕاستی
سەرفیرازی و بەختیاری

بارامی جوتیار:

من جووتیارم
ڕۆڵەی ڕەنج و ئیش و کارم
دوینی نەفام و نەزان بووم
ئەمڕۆ خویندەوار و ژیرم
وریا و بەڕاو و تەگبیرم
ئامێری جووت و هەوجارم
تراکتۆرە
بۆیە بەرهەمی کێڵگە کەم
پوخت و زۆرە!!

شلێر:

هەر تیشك و وزەی زانینە
مایەی گۆڕانی ئەم ژینە!

فاتم:

من تاكو نەخوێندەوار بووم
بێ سەواد و كۆڵەوار بووم!
كەچی لە سایەی مامۆستا
ئێستاكە من خوێندەوارم
لە بەند و داوی نەفامی
ئەمڕۆ سەربەست و ڕزگارم

پیرۆت: كارگەرێكی خویندەوارم
لە گشت كارێكی كارگەدا
من شارەزا و ئاگادارم

بارام: نەمام ناشتن، تۆ و چاندنم
بە ڕێگەی ڕاستی زانینە
بۆیە بەرو بوومم زۆرە
كێڵگەكەم هەردەم، سەوز و شینە
بەرهەمم جوان و ڕەنگینە

عەولا: خوێندەوارم
بۆیە هۆشیار و بەكارم
هەموو ئیشم بە نەخشەیە
لەسەر بنچینەی زانستە
بۆیە بەرهەمی كارگەكەم
جوان و نایاب و دروستە!

بارام: من درویێنەم بە ئامێرە
بۆ کوتانی گەنم و جۆکەم
پێم ناوێ جەنجەڕ و گێرە
ئەم دەسکەوتەش
بەری کۆشش و خوێندنە
خوێندن پەیژەی سەرکەوتنە
شەم: ئافرەتێکی خوێندەوارم
کابانێکی دەست ڕەنگینی
زۆر پاك و پوخت و پەیارم
ڕووناکبیرم
بۆیە من هۆشیار و ژیرم
مامۆستا ئازاد: پیاو و ئافرەتی خوێندەوار
دوو کۆڵەکەی
بە هێزی جەستەی کۆمەڵن
تان و پۆی پتەوی گەلن
تا پێش نەکەون پیاو و ژن
ناگەینە لووتکەی سەرکەوتن
کۆرس (بریتی یە لە ئازاد و شلێر، عەولا و پیرۆت، بارام و فاتم و شەم)
زانین تیشکی ڕووناکییە
سەرچاوەی خۆشی و پاکییە

پەیژەی سەرکەوتنی گەلە،
مایەی سەر بەرزیی کۆمەڵە

ئاسۆی ڕووناکی هیوایە
پڕشنگی بیرو بڕوایە

هێزی کردار و بەرهەمە،
هۆی شادی و لابەری خەمە

با بگرین ریّی بەختیاری
ڕێگەی فێربوون و هوشیاریی

بگرین ڕێی زانین و خوێندن
دەگەینە، لووتکەی سەرکەوتن

پەردە دادەرێتەوە

کـــــــۆتـــــــایـــــــی

٣

دەمە تەقێی ڕێگەی زانین

باوك: كوڕی شیرینی بە نرخم،
جگەر گۆشەم ڕۆڵە بەرخم
زووكە بڕۆ بەرەو خوێندن
بۆ فێربوون و بۆ سەركەوتن
كور: بەڵێ گەورەم، بابە گیانە
گرتوومە ڕێی قوتابخانە
باوك: وانەكانت باش تێبگە
بۆ ئەم میللەتە پێبگە
كوڕ: هەر خەریكی تێكۆشانم
باش تێدەگەم وانەكانم
باوك: گوێ ڕایەڵی مامۆستابە
زیرەكێكی بێ هاوتابە
كوڕ: باوكە دوێنێش مامۆستامان
بە واتە و ئامۆژگاریی جوان

سوودی زانستی فێركردین
ئەم وتەی پێ لەبەر كردین

ئەوەی بگرێ ڕێگەی زانین
هەر دەگاتە ئامانجی ژین

کێشەی ژیان و مردن

کۆچی دوایی دلاوەر(*)

هەولێر ١٩٧٠/١٢/١٥

پڕشـــنگی ئاســـۆی ئاســـمانی کـــوردان
ئەســـتێرە گەشـــەی هیـــوای کوردســـتان

زانـــــای توانـــــای دانـــــای بلیمـــــەت
مـــــەلای بـــــەڕێزو بـــــەرز و بـــــە قیمـــــەت

تێکۆشـــــەرێکی بـــــە بیـــــرو بـــــڕوا
ئاشـــتیخوازێکی ڕاســـت و بـــێ هاوتـــا

پێشـــــکەوتنخواز و ئـــــازادی پـــــەروەر
لـــــە تەنگانـــــەدا ئـــــازا و دلاوەر!

ســـاڵی هـــەزار و نـــۆ ســـەد و حـــەفتا
کەوتـــە ڕێ بـــەرەو بارەگـــای خـــودا

بـــۆ بەهەشـــت فـــڕی ڕەوانـــی پـــاکی
بۆمـــان مایـــەوە کـــردەوەی چـــاکی!!

(*) نازنـاوی شـاعیریی مـەلا محەمـەدی مـەلا برایمـی عـەوڵانی ئیمـامی مزگـەوتی حـەتك بـوو لـە شـاری کۆیـە، لـە ڕۆژی ١٩٧٠/١٢/١٣دا لـە نەخۆشخانەی کەرکووك لە ئەجامی دەردێکی کوشندە کۆچی دوایی کرد و تەرمەکەی برایەوە کۆیەو نێژرا

به بۆنەی کۆچی دوایی وەزیرو پێشمەرگەی کورد

کاک نافیز جەلال حەوێزی

کۆیه ١٩٧٢

وەزیری خزمەتگوزار و
پێشمەرگەی کورد
ئەوەی گیانی
بۆ ئاشتی و بۆ سەرفیرازی
میلەتەکەی خۆی بەخت کرد!
شەهیدی ڕێگەی خەباتە
نابێ بڵێین ڕۆیشت و مرد!!
چونکە نامرێ
ئەوەی مەرد و قارەمان و بێ
ئەوەی لە ناو دڵ وگیانی
هەزاران بێ
نامرێ ئەوەی خۆشەویستی
لێ قەوماو و هەژاران بێ
نامرێ ئەوەی ئاشتیخواز و

دوژمنی شەڕ پەرستان بێ
نامرێ ئەوەی
شەهیدی ڕێگەی ئازادیی
کوردستان بێ
تا هەتایە هەر زیندووەو
جاویدانە
خوێنی گەشی بۆ گەلی کورد
شەفەقی ئاسۆی ژیانە!!
مەشخەڵی بەرز و ڕووناکی
ڕێگەی تاری تێکۆشانە
گیانی پاکی
ڕەوشت و کردەوەی چاکی
بیرو باوەڕی ڕووناکی
دەڕوێن لە ناو خوێن و هەست و
سۆز بیرمان
لە ناو مێشك و
لە ناو دڵی گەنج و پیرمان

نەمرە و نامرێ
پیشمەرگەی خۆ بە ختکەرمان
دەبا بمرێ دێوی مردن
لە ترسنۆکی و لە شەرمان
ئەمڕۆ هەموو ئازا و مەردێ
هەموو کوردێ
لە ناو دڵ و تۆی جگەری
بە دڵسۆزیی هەڵدەکەنێ
نەخشەی پیرۆزی پەیکەری!!

بۆ کۆچی دوایی

(ئەگرین)ی کوڕی کاک ئەحمەدی دارەتوو[١]

هەولێر - شوباتی ١٩٧٧

گەر بە گریان بێ هاتنەوەی (ئەگرین)
هەتاکو مابین ئیمە بۆی ئەگرین

بەڵام ئەو ڕاستییەی کەوا دەیزانین
لەم دنیایەدا هەموو میوانین

ئەوەی میوان بێ ڕۆژێ دێ دەڕوا
پاشای خوونکار بێ یا نەخۆ گەدا!

لە بەردەم مردن هەموو مل کەچین
ڕزگارمان نابێ بۆکوێ دەربچین

ئەوەی کە پیرە یا نەخۆ گەنجە
بە کوشتن بچێ یا بە شیرپەنجە

مردن هەر یەکەو نەمان بۆ لەشە
نامرێ ئەو کەسەی کردەوەی گەشە!!

ڕەوشتی پاك و کردەوەی ((ئەگرین))
بردیان بۆ بەهەشت پێی ناوێ بگرین

---

(١) کاکە ئەگرینی جوانەمەرگ لە ١٩٥٦/٧/١ لەدایك بووەو لە ١٩٧٧/١/١٧ کۆچی دوایی کردووە.

کوردیکا @kurdica

بۆ سەر کێلی مەزاری ئازیزان

بۆ کێلی گۆڕی سووداد چاوشلی
کە بە بۆمبای فڕۆکەی ئێران خاوو
خێزانەکەی لەناو چوون

لــــە پــڕ بــێ ئاگـــا، بـــە بۆمبـــای دوژمـــن
بـــووین بـــە خـــۆراکی، ئـــەژدەهای مـــردن

بـە زینـدووەتی چـاو زینـدە بـە چـاڵ بـووین
بـێ سـووچ و خـــەتا وێرانـــە مـــاڵ بـــووین

یـــاخوا ئـــەو کەســـەی کـــە شـــەڕی دەوێ
لـــــە مـــــن خراپتـــــر کۆســـــتی بکـــــەوێ،

خـــۆی و منـــداڵی و ژنـــی بـــە جـــارێ
بۆمبـــا و غـــەزەبـــی خوایـــان لـــێ بـــارێ!!

بۆ كێلی گۆڕی (دانا)

(دانــا) لاویـك بــوو تــا حــەز بكــەی مــەرد
خــۆ بەختكــەر بــوو لــە كــۆڕی نەبــەرد
شــوورەی پــۆڵا بــوو بەرامبــەر دوژمــن
نــەژیا بــۆ مــردن، لــە ڕێــی میللــەت مــرد!!

بۆ كێلی گۆڕی سەلامی مەلا محەمەدی مەلا عەلی باداوەیی مزگەوتی منارە

كۆیە ١٩٦٧/٧/٥

ســەلام بــۆ گــەلی كــورد تێــت دەكۆشــی
لــە دنیــا نەتــدی ســاتێكی خۆشــی،

بــەڵام ئەمڕۆكــە لــە نــاو بەهەشــتا،
لەگــەل شــەهیدان، شــادیی دەنۆشــی!!

بۆ کێلی گۆڕی بەهزادی(*)خوشکەزام

کۆیە ١٩٦٨

ئێـــوە قـــەت مـــەڵێن بـــەهزاد مـــردووە
تـــەنیا بـــە دیمـــەن لێمـــان ون بـــووە

چۆتـــــە ســـــەردانی مـــام و بـــاپیری
چونکـــــە دڵپاکـــــە و حەڵاڵـــــە شـــیری

لــە چـواردەی مـارتی ساڵی شەست و هەشت
پەپوولـــەی گیـــانی فـــڕی بـــۆ بەهەشـــت!

(*) بەهزاد کوڕی (حەکیمە)ی خوشکم بوو لە تەمەنی ١٧ ساڵیدا بە نەخۆشی دڵ کۆچی دوایی کرد.

بۆ كۆچی دوایی ئازاد سەدرەدینی بەرزنجی

١٩٩٠/١٢/٢٦

دەبێ خۆشی چیت تۆ بە دنیا بێ
ئەگەر تاڵاوی مەرگی لە دوا بێ
چەند ساڵێك بژی یا نەخۆ سەد ساڵ
ڕۆژێك دێ ڕۆژی ژینت ئاوا بێ!

بەڵام ئەوانەی كە جەنگاوەرن
لە ڕێ وڵات و گەل تێكۆشەرن
مردنیان ژینە و هەردەم لە یادن
چونكە دلێرو خۆ بەختكەرن!!

بۆیە قەد مەڵێن: ئازاد مردووە
تەنیا لەلاتان كۆچی كردووە
چونكە شەهیدی خاكی وڵاتە
لەناو دڵماندا، هەردەم زیندووە!

کارەساتێکی گەورە

بۆ کێلەکانی سەر گۆڕی (شێروان تەلعەت) و (مژدە)ی هاوسەری و (کاوە)و (لاوە)ی کورانیان و کۆرپەلەیەکی ناو زگی دایکی و چوار خزمیان دانراوە کە لە دوای نیوە ڕۆی ٣١ی ئاداری ١٩٩١ (ڕۆژی کۆڕەوەکە ك.ك. شارەزا) بە بۆمبای فڕۆکەیەکی جەنگی بەعس لە گەڕەکی (سێتاقان)ی هەولێر شەهید کران.

هەولێر ١٩٩١/٧/٨

(١)

شێـــــــروان

(شـــێروان)ی لاو و (مـــژدە)ی هاوســـەری
ژیـــان ســـەردەمێ بـــە بەختـــەوەری

دوو ئەســتێرە بـــوون لـــە ئاســمانی ژیـن
لـــە ناکـاو کشـان، شـادی بـوو بـە شـین

(کـــاوە) و (لاوە) یـــان توند گرتـــە بـاوەش
چـوون بـەرەو بەهەشـت بـە دڵێکـی گـەش

هـــەموو بـێ تـــاوان، ســـەر بـــەرز و شـــادن
لـــە بـــەردەم یـــەزدان، گـــەردن ئـــازادن

کوشـــتەی فڕۆکـــەو بۆمبـــای گـــڵاون
گوناهیـــان نییـــە و زۆر لـــێ کـــراون

شـــەهیدی گـــەلن، شـــەهیدی وڵات
چوونـە نـاو بەهەشـت، گـەیین بـە ئـاوات

کوردیکا
@kurdica

(٢)

مـــــژده

(مــژده) ژنیــك بــوو، لــه رۆژی دەعــوا
بەرامبــەر دوژمــن بــوو بــه شــێری خــوا،

ســنگی قــەڵغانی گوللــه و بۆمبــا بــوو
مــەرگ و کــوژرانی لــەلا وەك بــا بــوو

کــاتێ شــەهید بــوو، دڵنیــا و شــاد بــوو
لــه بارەگــای خــوا، گــەردن ئــازاد بــوو

خــۆی و کۆرپەلــەی جــەرگ و هــەناوی
پێکــەوه مــردن، هــەر لــه پێنــاوی

میللــەتی کــورد و خــاکی کوردســتان
تــا سەربەســت بــژین لەســەر ڕووی جیهــان

(٣)

کـــاوه

کــاوەی ئێســك ســووك نۆبــەرەی شــێروان
زوو کەوتــه ڕیــزی قافڵــەی شــەهیدان

ئەوەنــده نــەژیا تــێ بگــا لــه ژیــن
بــووه بــه فرشــتەی بەهەشــتی بــەرین

(٤)

لاوە

(لاوە)ی بچکۆڵـــەی هـــیچ خۆشـــی نـــەدیو
زۆر زوو کـــۆچی کـــرد بـــۆ دنیـــای ئـــەو دیـــو

چـــــووە باوەشـــــی دایکـــــی شـــــیرینی
کەوتـــــە بەهەشـــــت و خۆشـــــی مژینـــــی

بێچـــــوە شـــــەهیدی میللـــــەتی کـــــوردە
مایـــــەی شـــــانازیی درشـــــت و وردە!

(٥)

لـــەیـــلا

لـــەیلا شـــۆخێك بـــوو لـــە بـــاخی دنیـــا
ئـــەمڕۆ حـــۆری یـــە لـــە بەهەشـــتی خـــوا

چونکـــــە شـــــەهیدە، شـــــەهیدی وەتـــــەن
پێـــی نـــاوێ گریـــەو شـــینی بـــۆ بکـــەن

(٦)

دیمەن

(دیمـــــەن) قوربـــــانی خـــــاکی وڵات بـــــوو
پایـــــەی شـــــەهیدی بۆیـــــە خـــــەڵات بـــــوو

دوێنـــی گوڵێـــك بـــوو لـــەم کێـــو و دەشـــتە
ئـــەمڕۆ بولبـــولی بـــاخی بەهەشـــتە!!

(٧)

چیمـــــەن

جــاران دەیــان گــوت: (کــوڕ بــەرخی نێــرە)
کـــەچی ئەمڕۆکـــە، کچـــی کـــورد شـــێرە!!

کچـــی وەك (چیمـــەن) ســـنگی ئەمڕۆکـــە
بۆتـــە قـــەڵغانی بۆمبـــای فڕۆکـــە!

هـــەر ئامادەیـــە، بـــە دڵ و بـــە گیـــان
شـــەهید بــێ لــە ڕێـی، خــاکی کوردســتان!

(٨)

ڕەهێڵ

ئـــەمڕۆ ڕەهێڵـــی فرمێســـك دەڕێـــژین
لاشـــەی خوینـــاوی (ڕەهێـــل) دەنێـــژین

بـــەڵام پێـــی نـــاوێ بـــۆی بکـــەین ڕۆ ڕۆ
کـــۆتری نـــاو بـــاغی بەهەشـــتە ئـــەمڕۆ!!

بۆ کێلی گۆڕی جەلال حەوێز حەوێزی

١٩٧٥/٥/٣٠

مامۆستای وەکو جەلال حەوێزی
تا دنیا مابێ، دەمێنێ ڕێزی

پیاوی زانست و، پیاوی کردەوە،
لە هەردوو دنیا گۆی خۆی بردەوە

ساڵی حەفتاو پێنج سی مانگی ئایار
لەسەر ئارەزووی خوای پەروەردگا

بۆ بەهەشت فڕی ڕەوانی پاکی
بۆمان مایەوە ڕەوشتی چاکی!

بۆ کێلی شەهید محەمەد سەرسپی کە لە زیندانی بەعس شەهیدکرا

١٩٩١/٧/٢٨

ئەی چاو بگریە، فرمێسکی ئاڵت، بە خوڕ بڕێژە
لاشەی خوێنینی ئەم قارەمانە خێرا بنێژە

نەوەکو دوژمن کەللەی بە نرخی زوو بکا بە گۆ
لە مەیدانی جەنگ، بیداتە بەرشەق بە بێ شەرم و شۆ

زامی دەروونمان ببتە ناسۆری پڕ لە سفت و سۆ
پتر ببرژێ، زیاتر هەڵقرچێ جەرگی من و تۆ

بۆ کێلی گۆڕی شەهید (زانا)ی مەحموود هەمزە

١٩٩١/٧/٢٧

(زانا) مەردیك بوو، ئازا و جەنگاوەر، لە تافی جوانی
بۆ میللەتی کورد، خاکی کوردستان، بوو بە قوربانی

فیداکارانە، بە خوین نەخشاندنی، تابلۆی ژیانی
تا ئێمە بژین، بەسەر بڵندی و، بە کامەرانی!!

بۆ لاوانەی فاروقی کوڕی حەوێزی حاجی ئەحمەدی کۆیی کە لە دوورە وڵات کۆچی دوایی کرد

بیری فاروق بۆ زانین داگیرسا بوو
قوتابیەکی دوکتۆرای فەرەنسا بوو

ئاشقێکی زانین بوو هەتاکو مرد
ناو بانگێکی گەورە و چاکی بۆ خۆی برد

ئاشقێك بوو، ڕۆڵەی شارەکەی کۆیە
لێمان ڕۆیی بۆیە دڵمان بەسۆیە

گۆڕستانی شاری هەولێری دێرین
میوانێکی ئازیزت بۆ دەنێرین

ڕێزی بگرە هەر ئەمڕۆ لێت میوانە
سبەی جێگەی بەهەشتی دڵدارانە!

@kurdica

بۆ کێلی گۆڕی (قادر)ی نەوەی (ئەبو بەکر)

کە بە دەستی باوکی لە ١٩٩١/٨/١٦ دا کوژرا

١٩٩١/١٠/٢٨

دایــــە مــــن ڕۆیــــیم، بــــۆم مەکــــەن شــــیوەن
بــــە خۆشــــی دنیــــا قــــەت بــــاوەڕ مەکــــەن!!

شــــادیی ژیانمــــان هــــەر خــــەم و ژانــــە،
ئــــەنجامی ژینمــــان مــــەرگ و نەمانــــە!

بــــە دڵنیــــایی دەرچــــووم لــــە دنیــــا
گــــەردن ئــــازادم لــــە بارەگــــای خــــوا

داخــــێکم بــــۆ تــــە گرێــــی کفنەکــــەم،
تــــا ڕۆژی حەشــــر لــــە یــــادی ناکــــەم!!

ئــــەو باوکــــەی دوێنــــێ کــــە پەیــــدای کــــردم
ئــــەمڕۆ بــــە ناهــــەق لــــە نــــاوی بــــردم!

بۆ کێلی گۆڕی شەهید (هاوڕێ)ی
کوڕی محەمەد عەلی دزەیی

١٩٩١/٣/٣١

لاوان من ڕۆییم، هیوای کورد ئێوەن
من بەهەشتیمە بۆم مەکەن شیوەن

چونکە شەهیدم خوێنینە بەرگم،
شەستیری دوژمن داویە لە جەرگم

بووم بە قوربانی، ئەم گەلی کوردە
ڕێگای شەهادەت، ڕێی ئازا و مەردە

من دۆست و هاوڕێی هەموو مەردێکم
من فیداکاری گشت نەبەردێکم!!

بۆ کێلی گۆڕی کەمالی سەید تاهیری کاکەیی

کە لە ساڵی ١٩٩٢ دا بە ناهەق کوژراوە

١٩٩٢/٦/٥

گیـــانی بـــێ خـــەتای کـــەمالی لاو چـــاك
بـــە گوللـــەی چـــەکی دوژمنـــی نـــا پـــاك

وەك گـــوڵ هـــەڵوەری لـــە باغچـــەی ژیـــان
چـــــووە باوەشـــــی خـــــاکی کوردســـــتان!

ئومێـــــدەوارین (کـــــاروان)ی کـــــوڕی
جـــەرگی دوژمنـــی بـــاوکی هەڵـــدڕی!

بۆ کێلی گۆڕی (دارا)

(دارا) کوڕێك بوو، تـابڵێی ئـازا و ژیـر و وریـا بـوو
پێشمەرگەی کورد و خۆ بەختکەری هەردەو چیابوو

پەپوولـەی گیـانی لـە مـاچ کردنـی گوڵیکێوو دەشت
کە تێر بوو فڕی، بۆ ناو گوڵزاری ڕازاوەی بەهەشت

تـا بـەکامی دڵ، بـۆ خـۆی هـەڵمژێ هەڵاڵـەی گـوڵان
لـەو جێیـە پاکـە بـژی ژینێکـی خـۆش و جاویـدان!

بۆ مەرگی خوناو(*)

١٩٩٥/٥/٢٦

ئـــەمڕۆ بـــاغی کـــورد ســـیس و ژاکـــاوە
بـــێ گەشـــو گـــوڵی و بـــە بـــێ خونـــاوە

بولبـــول بەرامبـــەر گـــوڵی هـــەڵوەریو
دڵـــی زامـــدارە و جـــەرگی خوێنـــاوە!

ئەســـتێرەی هیـــوای خۆشـــی دوا ڕۆژمـــان
لـــە پـــڕ ئـــاوا بـــوو، کەوتـــە پـــەناوە!!

چـــرای ئـــاواتی ژینـــی شـــادیمان،
لەگەرمـــەی گەشـــیی لێمـــان کـــوژاوە

هـــەرچی دەیگـــری لـــە دۆســـت و یـــاران
پەســـت و خـــەمناك و لێـــو هـــەڵقرچاوە

(*) خوناو: کچە ئەندازیاری کورد، کچی مامۆستا خالید مەعجووم بە هەڵە بە گوللەی براکەی کوژرا

هـــەر دایـــك و باوكـــە جـــەرگیان ســـووتاوە
هـــــەر بـــــراو خوشـــــكە پشـــــتیان شـــــكاوە

كارەســـــــاتێكە و كۆســـــــتی گەورەیـــــــە
كـــــۆچی ئـــــازیزە و مـــــەرگی خونـــــاوە!!

بۆیـــــە دیاریمـــــان بـــــۆ گیـــــانی پـــــاكی
هـــــەر ئـــــاخ و داخ و فرمێســـــكی چـــــاوە!

بۆ کێلی (ڕابەر)ی مستەفا ڕابەر

١٩٩١

(ڕابـــــەر) پێشـــــڕەوی کـــــاروانی ژیـــــن بـــــوو
ئـــــەمڕۆ بـــــە ناهـــــەق وا گـــــۆڕ نشـــــین بـــــوو

خونچـــــە گوڵێـــــك بـــــوو لـــــە باخچـــــەی ژیـــــان
دوژمـــــن گـــــوڵ غونچـــــەی گیـــــانی هـــــەڵوەران

بـــــوو بـــــە قوربـــــانی خـــــاکی پیـــــرۆزی
مایـــــەی شـــــانازیی نەتـــــەوە و هـــــۆزی!!

چوارینەکانی شارەزا

ژینی دنیا

١٩٩١/٧/٣٠

تـــۆ خۆشـــیی چیـــت بـــێ بـــە ژینـــی دنیـــا
گـــەر ســـاتێك لـــە خـــۆت نـــەبێ دڵنیـــا
لـــە پـــڕ بـــێ ئاگـــا گیانـــت دەربچـــێ
ببیـــە لاشـــەیەك لـــە گـــۆڕی تـــەنیا !!

ژیـــانـم

١٩٩١/٧/٣١

ژیـــانم دنیـــای پـــڕ کارەســـاتە
تەلیســـمی ڕێگـــەی هـــات و نەهاتـــە
هـــەموو ســـاتێکی تەمـــەنی کـــورتم
خـــەم و خەفەتـــە و خۆشـــییم لـــێ قاتـــە!

دنیای ژیانمان

١٩٩١/٨/١

دنیـــــای ژیانمـــــان کارواســــــنەرایە،
پــــڕ هـــات و بـــات و هـــەراو هوریایـــە
دەســــتەیەك دێـــت و دەســــتەیەك دەڕوا
هـــــەمووی دووچـــاری دەرد و بەڵایـــــە!

ژیان و مردن

زۆر کـــەس لــــە کاروبـــاری (ژیـــان) دا
هۆشـــیار و ژیـــرن، زۆر شـــارەزا نـــــە

کـــەچی کـــام زانـــای بیگـــری لــــە دنیـــا،
بەرامبـــەر (مـــردن) گێـــژ و نەزانـــــە!!

هەمەڕەنگ

@kurdica

سروودی ئاڵای میللەت

هەولێر ١٩٧٢/٢/٩

میللـــەت کـــە هاتـــە مەیـــدانی ژیـــان
بەرزەکاتـــــەوە ئـــــاڵای تێکۆشـــــان

ئـــــاڵای ئـــازادیی و بـــــەرزیی وڵاتـــــی
دروشـــمی ڕێگـــەی هـــەوڵ و خـــەباتی

ئـــەی ئـــاڵای میللـــەت هـــۆی شـــانازیمان
نیشـــانەی شـــادی و ســـەرفیرازیمان

ڕێ نیشـــاندەری ڕێگـــەی ڕاســـتیمان
ســـایەو ســـێبەری ڕۆژی ئاشـــتیمان

هێـــزی شـــۆڕش و فیـــداکاریمان
تیشـــکی ڕوونـــاکی ڕێـــی ڕزگاریمـــان

پـــەیمان بـــێ پـــەیمان تـــا ڕۆژی مـــردن
هـــەرگیز نەوەســـتین لـــە کۆشـــش کـــردن

لـــەکاتی جـــەنگ و شۆڕشـــی میللـــەت
ســـاتی خـــەباتی خـــوێنین و هەڵمـــەت

لـــە بـــەردەم دوژمـــن ببـــین بـــە پـــۆڵا
مـــردین کفنمـــان بکـــەن بـــە ئـــاڵا!!

سروودی نەوەجەوانان

هەولێر ١٩٧٢

ئێمـــــــە تیپـــــــی نەوجـــــــەوانین
بێچــــــوە شـــــێری نیشـــــــتمانین
مــــــەردو ئـــــازا و پاڵـــــــەوانین،
پشـــــــتیوانی بــــــێ کەســــــــانین

**

ئێمــــــە ڕۆڵــــەی ریـــــی خـــــەباتین
نــــــەو نــــــەمامانی وڵاتــــــــین
ئێمــــــە بــــــۆ چینــــــی هـــــەژاران
تیشـــــکی ڕوونـــــاکی نـــــەجاتین

**

ئێمـــــــە ڕۆڵـــــــەی قارەمــــــــانین
پاســـــــــەوانی کوردســــــــــتانین
بــــــۆ گیـــــانی دوژمنانمـــــــان،
تانـــــك و تــــۆپی بـــێ ئـــــەمانین!!

سروودی ئێمە کوردین

هەولێر ١٩٨٠/٣/٣

ئێمـــــە کـــــوردین بێچـــوە شـــێرین،
نەتـــــەوەی کـــــاوەی دلێـــــرین

نـــــەوەی تـــــازەی کوردســـــتانین
پێشـــــڕەوی ڕێـــــی تێکۆشـــــانین

گەنجینـــــەو ســـــامانی گـــــەلین
هیـــــوای دوا ڕۆژی کۆمـــــەڵین

شـــــوورای قـــــایمی وڵاتـــــین،
جـــــەنگاوەری ڕێـــــی خـــــەباتین

پاســـــەوانی بـــــاخی ژینـــــین
بـــــۆ ســـــەر کـــــەوتن هێـــــز و تینـــــین

بـــــە زانســـــت و خوێنـــــدەواری
دەردێنـــــین ڕیشـــــەی هـــــەژاریی

بـــــۆ دنیـــــای شـــــادی دەروازەیـــــن
بنیاتنـــــەری ژینـــــی تـــــازەین!!

ڕۆڵـــــەی کـــــاوە و کـــــەی خوســـــرەوین
نـــــەوەی تـــــازەین و پێشـــــڕەوین

سروودی ڕاپەڕین(*)

هەولێر ۱۹۹۳/۳/۱۱

ئــــەمڕۆ ڕۆژی ڕاپەڕینـــــە، ســــەردەمی ئازادییــــە،
ڕۆژی مــەرد و قارەمانــە، کــەر نــەڤالّی شــادییە!!

ئەمڕۆ پێشمەرگە بە جارێ، بەرگی شادی کردە بەر،
دوژمنی فاشی لە خاکی پاکی خۆی دەرکردە دەر!!

بۆیە کوردستانی ڕەنگین هەر وەکو باخی بەهەشت
جوان و خەملّیوە بە جارێ کێو و باخ و دۆڵ و دەشت

سەد شوکر هۆشیارە پێشمەرگەی دلێر و قارەمان
نایەڵێ چی دیکە دوژمن، پێ بنێتە نیشتمان

هەر بژی بەیداخی بەرزیی خاکی پاکی کوردستان
هەر بژی کوردی دلێر و حوکمی یاسا و پەرلەمان

(*) لە یادی دوو ساڵەی ڕاپەڕینی کوردستان گوتراوە.

@kurdica

هاتنەوە

هەولێر ١٩٨٣/٨/٢٠

شـــەوی بـــووكێنی و مـــانگی هـــەنگوین،
چەنــد درەنــگ هــاتن، چەنــدە زوو ڕۆیــین؟
نیازمـــان وابـــوو لـــە دنیـــای شـــادی
خۆشـــترین ســـاتمان، پێکـــەوە بـــژین!

پــە پوولــەی بــێ وەی گــوڵزاری دەشــت بــین
فرشـــتەی پـــاکی بـــاخی بەهەشـــت بـــین
کـــەچی چـــەپۆکی گـــەردوونی چەبگـــەرد،
تـــۆی لـــێ ڕفانـــدم لـــە یـــەکی کـــردین

مــن لــە بەنــدی غــەم، تــۆ لــە ئەسـیریی
دەبـــێ بچێـــژین پەســـت و دڵگیریـــی
لەبـــەر دووریـــی تـــۆ خـــۆراکم غەمـــە
لـــەلام نـــەماوە هۆشـــیاریی و ژیریـــی

لە دیار کۆرپەکەت دڵ پڕ گرینم
شەو تا بەیانی لە زارو شینم،
بە ڕۆژ و بە شەو هەر چاوەڕوانم
گەر بە خەویش بێ جارێك بتبینم!!

هەتا پێت بڵێم: ڕۆڵە جوانەکەت
جگەر گۆشەکەی نەرم و نیانەکەت
زمانی پژاو بە دایەو بابە،
کۆرپەی بە نازی دڵ و گیانەکەم!

چەند جار ڕۆژی ڕوون چاوی هەڵدێنێ
سوپای تاریکی شەو دەبەزێنێ
هەر چاوەڕوانم تاکو ئەو ساتە،
مژدەی هاتنەوەی تۆم بۆ بهێنێ!

بۆ کیژۆڵە گریاوەکە

هەولێر ١٩٨٢/٩/٢٧

ئەی کیژۆڵە دڵنەرمەکە
ئەی نازدارە خوین گەرمەکە

تازە غونچەی گوڵی ژیان
هیوای گەشی
دوا ڕۆژی ڕوونی کوردستان

هەر چەند ژینت
دەریایەکی خوین و خەمە
ئاسۆی شادیت
ڕەش دا گەڕاوی ماتەمە
نابێ قەت ورە بەر بدەی
خەم و تاڵی هەموو دنیا
لەسەر دڵی خۆت باربکەی

دەبێ بەرامبەر کارەسات
خۆ ڕاگربی
بۆ گیانی ناپاکی دوژمن
بڵیسە و گڕێ ئاگر بی
بە باوەڕێکی زۆر بەتین
دەبێ ڕێگەی خەبات بگری
لە بەر کۆسپی ڕێی تێکۆشان
ڕۆندك نەڕێژی قەت نەگری

گریان نیشانەی بەزینە
دەروازەی نائومێدی یە
مایەی خەم و پەستیی ژینە!!

بە گریان و فرمێسك ڕشتن
زنجیر و بەندی ژیانت
ئەستوور تر، گرانتر دەبێ
زام و ناسۆری دەروونت
بە ژانتر، وێرانتر دەبێ!!

ئەی کیژۆڵە گریاوەکە
دڵ ناسکە داماوەکە
بەسیە گریان
هەستە ڕابە
بگرە ڕێی ڕاستی تێکۆشان
یاخی ببە
لەم ژیانە و لەم جیهانەت
تێکۆشان و یاخی بوونت
بەرەو ئامانجی گەل چوونت
ڕێگەی ڕاستیی سەرکەوتنە
مایەی خۆشی و پێشکەوتنە
گریانت تاریکە شەوی
پڕ کارەسای ژیانە
خەندەو قاقای پێکەنینت
ڕووناکی ئاسۆگەی گەشی
ڕێی خەبات و تێکۆشانە!!

@kurdica

گۆرانی بەنازی

هەولێر ١٩٧٦/١/١٧

بەنازی کچێ بە نازی
تۆ چاو شەهێن و بازی
چەند جوان و شۆخ و شەنگی
چەند دڵگیر و دڵخوازی؟!

**

تۆ کام شۆخی کام زەری؟
یا کام وێنە و پەیکەری؟
ڤینۆسی خوای جوانی؟
تۆ ئینسانی یا پەری؟

**

گەردن بە خاڵی کەونی
هەرچ بڵێم تۆ ئەونی
پەری جوانی ئەڤینی؟
یانە خەیاڵ و خەونی؟!

**

خەونی خۆشی لاوێنیم
خۆشەویستی و خاوێنیم،
هیواو ئاواتی دڵم،
گوڵی گەشی زاوێنیم!!

چەوتیی ڕۆژگار

هەولێر ١٩٨٤/٦/٢٥

کــا شــیعر؟ کــوا ســۆزی پــڕ هێــز و وزە؟
کـــوا ئـــەدەب؟ ڕۆژی درۆی حیـــز و دزە!

کــوانێ ڕاســتی؟ هەربــەناوە ئــەم وشــە!
مامڵــــەتی بـــازاڕی هـــەق سســـت و کـــزە

ئاشــی بــێ هــۆش و نــەزان کەوتۆتــە گــەڕ
بـــاش دەهـــاڕێ دانـــی شـــادی بـــێ مــزە

ســـەردەمێکی پــڕ لـــە ئـــازار و خەمـــە،
کــوا لەســـەر لێـــو مـــاوە تارمـــایی بـــزە؟

کـــێ دەڵـــێ شـــادی لەســـەر ئـــەم خاکـــەما
دڵ ســـوتا، جـــەرگیش ئـــەوا کەوتـــە کـــزە

بۆیـــە ناچـــارم شـــەڕابی خـــەم دەخـــۆم،
دڵ دەبـــرژێ وەك کـــەباب بۆتـــە مـــەزە!!

خزمەتگوزار و بەدکردار

هەولێر ١٩٩١/٧/٣١

هـــەزار ســـاڵ بژیـــت لـــەم دنیـــای دوونـــە
ئـــەنجامی ژینـــت مەرگـــە، تێچوونـــە!

بـــێ ئاگـــا دەبـــێ، بـــێ ئاگـــاش دەمـــرێ
بـــێ دەســـتەڵاتی لـــەم چەنـــد و چوونـــە

ڕەوشـــتی پاکـــت، کـــردەوەی چاکـــت
باشـــترین ســـەرمایەن لـــەم هاتوچوونـــە

خزمـــــــەتگوزاری میللـــــــــەت و وڵات
ڕۆژگـــاری ژینـــی گوشـــاد و ڕوونـــە

بـــەڵام بـــەدکردار لـــە نـــاو کۆمەڵـــدا
بەشـــی ڕیســـوایی و شـــەرمەزار بوونـــە

جیـــاوازیی نێـــوان هـــەردووکیان وەکـــو
جیـــاوازیی نێـــوان بـــوون و نەبوونـــە!!

بۆ کوڕە نۆبەرەی بازرانی کوڕم

١٩٨٨/٢/٣

لێـــــزان

خۆشەویســــــــتمان لێزانـــــــــــە
خـــــــۆراکی دڵ و گیانـــــــــــە!

جگـــــــەر گۆشـــــەی بارزانـــــــە
نۆبــــــەری پـــــەری خانـــــــە

پرچـــــــــــی زەردی زێڕینـــــــــــە
چـــــاوی پیـــــرۆزەی شـــــینە،

ڕەنگـــــــی ســــــپی بــــــە تامــــــە
بــــــالآی تـــــــازە نەمامــــــــە

مـــــــاچی کـــــــولمی شـــــــیرینە
دەڵێـــــــــــی ڕاوی هەنگوینـــــــــــە

هـــــــەتا بڵێـــــــــی جوانـــــــــە
خۆشەویســــــــــتی هەموانـــــــــە

ســــــبەی ڕۆڵـــــەی نەبــــــەردە
هیـــــــوای دوا ڕۆژی کــــــــوردە!

قوتابی ژیر

بۆ پێزانی کوڕی سۆران
پایزی ٢٠٠٨

رۆڵەی شاری هەولێرم
ژیر و وریاو دلێرم

قوتابی پۆلی چوارم
ئازاو چوست و هوشیارم

وانەی خۆم لەبەر دەکەم
کۆششی لەسەر دەکەم

زانینمان ڕوناکی یە
نەزانین تاریکییە

مامۆستا ڕابەرمانە
گیان و چاو و سەرمانە

هەموومان خۆشمان دەوێ
بە ئاواتین سەرکەوێ

@kurdica

لەدایک بوونی ڕازان(١)

هەولێر ٢٠٠٨/٧/٧

پار ڕازان ڕۆیی ئەمڕۆ هاتەوە
ئێەی خستە ناو خۆشی و هاتەوە

خەم چەندە زۆربێ شادی لەدوایە
گەیشتنە ئامانج گەشترین هیوایە

هیوای دوا ڕۆژی وڵات و هۆزە
دوای سەختی سەرما جەژنی نەورۆزە

نەورزی باو ك دایك و خزمانە
ڕۆژی گوشادی (جوان) و (سۆران)ە

لێمان نەستێنێ ئەم کۆرپە جوانە
دیاریی خودایە بۆ خێرییە خانە

نەوەی شارەزای ڕێگەی ژیانە
ڕوناکی چاوی فریشتەخانە

(١) ڕازان کچێکی نەشمیلانەی (سۆران)ی کوڕم بوو لە تەمەنی سێ ساڵیدا گوڵی ژیانی هەڵوەری دوای ساڵێکی تر کچێکی تریان بوو هەمان ناویان لێنایەوە.

خۆشەویستەکەی پوورە پەخشانە
دڵی ئالان و جەرگی ئایشانە

خاڵۆزای تەلار
ئامۆزای هێلین

خۆشەویستەکەی سۆلین ولاڤین
پوورە شیلان و خاتوو پەریخان

زۆر پێ دڵشاد بوون
ڕووخۆش و خەندان

ئەمڕۆکە ڕۆژی شادی هەموانە
لەدایک بوونی (ڕازان)ی جوانە

هەولێر ٢٠٠٨/٧/٧

ژینـــــۆ(*)

هەولێر ١٩٨٨

کچـــــــــی ژیرمـــــــان ژینۆیـــــــــە
بـــــۆن خۆشـــــە وەك لیمۆیـــــــە
شـــــــــیرینە وەك گەزۆیـــــــــە
چـــــاوی نێرگـــــــزی کاڵـــــــە
کـــــــولمی گوڵاڵـــــــەی ئاڵـــــــە!!

**

پرچـــــــی ڕەشـــــــە ڕەیحانـــــــە
لێـــــــوی ئـــــــاوی ژیانـــــــە
شـــــۆخ و شـــــــەنگ و جوانـــــــە
بۆیـــــــە هیوامـــــــان پێیـــــــە
نامـــــــەی دووا ڕۆژی پێیـــــــە!!

**

ژینۆمـــــــان پـــــــۆلی ســـــــێیە
چەنـــــــدە بـــــــەڕێ و جێیـــــــە!
پـــــێم نـــــاڵێن کچـــــی کێیـــــە؟
کچـــــــی ئەلوەنـــــــد و کۆیـــــــە
بیـــــــر گەشـــــــە وەك ئاســـــــۆیە!

(*) بۆ ژینۆی کچی جەوهەری کاکەی مەلا ئەسعەدی جەلیزادە گوتراوە کە لە تەمەنی ٨ ساڵان بووە.

کۆیه

شاری ئەدەب و هونەر و ڕاپەڕین

هەولێر ١٩٩٠/١/١٥

کۆیـــەی خـــەبات و شـــاری ڕاپـــەڕین
شـــاری قوربـــانی و شۆڕشـــی خـــوێنین

شـــاری قاصـــید[١] و حـــاجی[٢]و ئـەختـــەرە[٣]
ســـەرچاوەی علـــیم و شـــیعر و هونـــەرە

خوێنـدنگای کـەیفی[٤]و جێـی شـێخ رەزایـە[٥]
شـــارەکەی جـــەلی زادەی[١] زانایـــە

---

(١) قاصـید: نازنـاوی شـاعیری بـەکراغای حەوێزییـە کـە لـەنێوانی سـاڵانی ١٧٨٥-١٨٥٣ دا لە کۆیە دا ژیاوە.

(٢) حاجی: حاجی قادری کۆیی (١٨١٧ -١٨٩٧).

(٣) ئەختـەر: نازنـاوی شـاعیریی ئـەمین ئاغـای کـوڕی حـاجی بـەکراغای حەوێزییە (١٨٣٩-١٨٨٨).

(٤) کـەیفی: مەبەستی لـە شـاعیری کـورد فـەتحوڵڵای جـوانڕۆیی ناسـراو بـە کەیفی یە (١٨١٥-١٨٨٣).

(٥) شێخ ڕەزا: مەبەستی لە شاعیری ناسراوی کورد شێخ ڕەزای تاڵـەبانی یـە کە ماوەیەکی زۆر لە کۆیەدا خوێندوویەتی (١٨٣٤ -١٩١٣).

شـــــارى حـــــــەماغاو(٢) جەميلاغايـــــــە(٣)،
هەوارگــــەى مـــــەلاى گـــــەورەى(٤) دانايـــــە

شـــارى حوســـەينى(٥)و ســـامى(٦) و مەنفيـــە(٧)
چاوگـــــەى ئيلهـــــامى شـــيعرى صـــــافيە(٨)

---

(١) جەلى زادە: مەبەست لە حاجى مەلا عەبدوڵڵاى جەلى زادەيە كە زاناو شاعيرێكى بە تواناى كورد بووە (١٨٣٤ – ١٩٥٨).
(٢) حەماغا: مەبەسـەتى لـە حـەماغاى كوڕى مـەحموود اغايى غەفوورييە، (١٨٣٩ – ١٩٢٠).هاوچەرخى ئـەمين ئاغـاى ئەختـەر بـووەو لـە سـاڵانى (١٩١٨ – ١٩٢٠) حاكمى ئيدارى كۆيە بووە.
(٣) جەميلاغا: مەبەستى لـە جـەميل ئاغـاى كـوڕى حـاجى ئەسـعەداغاى حەوێزييە كـە لـە (١٩١٨ – ١٩٢١) جێگرى حـاكمى ئيـدارى كۆيـە و حـاكمى ئەو شارە بووە و (١٩٢١ – ١٩٣٢) قائيمقام بووە.
(٤) مەلاى گەورە: مەلا محەمەدى كوڕى حاجى مەلا عەبدوڵڵاى جەلى زادەيە كە ناسراو بووە بە (مەلاى گەورە)(١٨٧٦ – ١٩٤٣).
(٥) حوسەينى: مەبەستى لە سەيد ئەحمەدى كوڕى شێخ كەريمى بەرزنجى يە كە ناسراوە بووە بە حوسەينى شاعير.
(٦) سامى: مەبەستى سامى عەودالـە كـە نـاوى تـەواوى مـەلا حوسێنى بابـە ڕەسوول بووە و لە نێوانى ساڵانى (١٩١٠ – ١٩٨٥) دا ژياوە.
(٧) مەنفى: مەبەستى شاعير مەلا ڕەسوولى مەلا مەحموودى بێتووشى يە، كە لە نێوانى ساڵانى (١٨٥٠ – ١٩٢١) لە كۆيە دا ژياوە.
(٨) صافى: نازناوى شاعيرى غەزەلى كورد، شێخ مستەفاى شێخ عەبدوڵڵاى هيرانى يە، (١٨٧٦ – ١٩٤١).

@kurdica

مەڵبەندی عاصی[١] و زەکی[٢] و ڕۆستەمە[٣]
دوور لە ناکۆکی و خەفەت و خەمە

شارەکەی عەونی[٤] و مەیلی[٥] و دڵدارە[٦]
جێی دلاوەر[٧] و راجی[٨] و دڵزارە[٩]

---

(١) عاصی: نازناوی شاعیری کورد مەلا مستەفای مەلا ڕەسوڵە کە لە نێوان ساڵانی (١٨٨٧- ١٩٧٥) دا ژیاوە.
(٢) زەکی: مەبەستی لە محەمەد زەکی ئەحمەدی هەناری یە کە لە نێوانی ساڵانی (١٩٠٩ – ١٩٦٧)دا ژیاوە.
(٣) ڕۆستەم: نازناوی شاعیریی محەمەد نافیع عەبدولفەتاحی حەوێزی یە لە ساڵانی (١٩١٣ - ١٩٩٩) دا ژیاوە.
(٤) عەونی: نازناوی شاعیریی عوسمان حەبیبە و لە ساڵانی (١٩١٤ – ١٩٩٢) دا ژیاوە.
(٥) مەیلی: مەبەستی لە مەلا سابیری مەلا حەبیبە و نازناوی شاعیریی (مەیلی) بووە.
(٦) دڵدار: مەبەست لە شاعیریی ناوداری کورد یونس ڕەئووف مەلا مەحموودی خادیم سوجادیە (١٩١٨- ١٩٤٨).
(٧) دلاوەر: نازناوی شاعیری لێ هاتووی کورد مەلا محەمەدی مەلا برایمی عەولائالانی یە (١٩٠٩-١٩٧٠).
(٨) راجی: نازناوی شاعیریی مەلا عەبدورەحمانی کوڕی (برایم)ی جافی میکاییلیە کە ژیانی فەقێیەتی لە کۆیە بەسەر بردووە.
(٩) دڵزار: ئەحمە مستەفای حەوێزی شاعیری ناسراوی کوردە و لە ساڵی ١٩٢٠ دا لە کۆیە لە دایك بووە تاکو ئەمڕۆ لە ژیاندا ماوە.

شـــاری مســـکین[١] و شـــێرکۆ[٢] و ئـــەنوەرە[٣]
جێگـــەی خۆشـــناو[٤] وردی[٥] ڕەنجـــدەرە

شـــاری شـــارەزا[٦] و ئاشـــنا[٧] و غـــەمبارە[٨]
جێگـــەی بـــرژاو[٩] و پشـــکۆ[١] و جۆبـــارە![٢]

---

(١) مسکین: نازناوی شاعیریی محەمەد حەمدی سەرتاش بووە کە لە سالانی (١٩٢٠-١٩٤١) لەکۆیە ژیاوە.
(٢) شێرکۆ: نازناوی کامیل بەهجەت حەوێزی شاعیر بووە کە لە ساڵی ١٩٢٠ دا لە دایك بووە لە ١٩٤٥ دا کۆچی دوایی کردووە.
(٣) ئەنوەر: مەبەست لە شێخ ئەنوەری سەید ئەحمەدی بەرزنجی یە کە لە ساڵی ١٩١٩ لە کۆیە لەدایك بووە و ئێستا لە هەولێر دەژی.
(٤) خۆشناو: مەبەست لە عوسمان مستەفا خۆشناو کە لە ساڵی ١٩٢٦ دا لە کۆیە لە دایك بووە و ئێستا لە هەولێر دەژیز
(٥) وردی: مەبەستی لە شاعیر و فۆلکلۆرستی کورد محەمەد تۆفیق وردی یە کە لە ١٩٢٤ دا لە کۆیە بووە لە ١٩٧٥ دا لە بەغدا کۆچی دوایی کردوە.

(٦) شارەزا: (کەریم مستەفا محەمەد حەوێزی)یە، لە ساڵی ١٩٢٨ دا لە کۆیە لە دایکبووە و ئێستا لە هەولێر دەژی.
(٧) ئاشنا: نازناوی شاعیری لاو جەباری مەلا کەریمە کە لە ساڵی ١٩٣ دا لە کۆیە لە دایك بووە و لە ساڵی ...... دا لە ڕانیە کوژراوە.
(٨) غەمبار: مەبەست لە شاعیر کەمال حوسین غەمبارە کە لە ساڵی ١٩٣٧ دا لە کۆیە لە دایك بووە و ئێستا لە هەولێر دەژی.
(٩) برژاو: نازناوی شاعیریی سەید ئیبراهیمی سەید سەعیدە لە ساڵی ١٩٢٦ دا لە کۆیە لە دایك بووە و هەر لەو شارەشدا لە ساڵی ١٩٩٨ دا کۆچی دوایی کردووە.

شـــيعرى دلێـــر[٣] و مەجيـــد ئاســـنگەر[٤]
بەرنامەنـــە بـــۆ كـــوردى تێكۆشـــەر

شـــيعرى ئـــازاد[٥] و قوبـــاد[٦] و بيمـــار[٧]
گـــوڵى بـــژاردەن لـــە باخچـــەى بـــەهار

**

(١) پشكۆ: نازناوى عوسمانى عومەرى مام يەحيايە و سەردەمێكيش نازناوى (ئاگر)ى بۆ خۆى دادەنا، لە ساڵى ١٩٣١ لە كۆيە لە دايك بووەو لە ٢٠٠ دا لە شارى هەولێر كۆچى دوايى كردووە.
(٢) جۆبار: نازناوى شاعير جەلال سەعيدە لە ساڵى ١٩٢٩ دا لە شارى كۆيە لە دايك بووەو ئێستاش لەو شارەدا دەژى.
(٣) دلێر: نازناوى شاعيرى ناسراوى كورد و مەقامبێژ، خاليدى واحيد موختارە ل ساڵى ١٩٣٣ دا لەكۆيە لە دايكبووەو ئێستاكە لە سلێمانى دەژى.
(٤) مەجيد ئاسنگەر: مەبەستى ل شاعيرى كورد مەجيد ئەحمەد ئەسنگەرە، لە ساڵى ١٩٣٢ دا لە كۆيە لە دايكبووەو ئێستا لە لە شارى هەولێر دادەنيشێ.
(٥) ئازاد: مەبەستى لە ئازاد ئەحمەد دڵزارە، لە ساڵى ١٩٤٧دا لە كۆيە لە دايك بووەو ئێستا لە هەولێر دادەنيشێ.
(٦) قوباد: مەبەستى لە قوبادى ئيسماعيلى مەلانوورى جەليزادەيە كە ناودارە بە (قوبادى جەليزادە) و شاعيرێكى نوێكارى كوردە (١٩٥٤) لە دايك بووە.
(٧) بيمار: مەبەست لە عەبدولرەزاق بيمارە و شاعيرێكى توێكارى بە توانای كوردە، لە ساڵى ١٩٣٦ دا لە كۆيە لە دايكبووە.

جێی شایی نەورۆز لە تاتووکانە[١]
ژوانگەی دڵداران کانیێ بسکانە[٢]

چیای باواجی و هەیبەسوڵتانی[٣]
سەیرانگاکانی شیوی ڕەزانی

ڕەزی پلووسك و ئۆمەر خوچانی
هەرمۆتەی خۆش و باغی ئاشانی[٤]

شایەدی دەدەن ئەم شارە جوانە
بەهەشتی خوایە لەم کوردستانە

شاری هونەر و گۆرانی خۆشە
جێی هونەرمەند و نەغمەی بە جۆشە

---

(١) تاتووکان: شوێنی ئاهەنگی نەورۆز بووە لەکۆیە و کەتۆتە لای ڕۆژئاوای شارەکە.

(٢) کانیێ بسکان: کانیەکی سازگارە کەوتووەتە ڕۆژهەڵاتی کۆیە لە بەری لای چەپی ڕووبارەکەی.

(٣) باواجی و هەیبەسوڵتان: دوو چیای بەرزن لەلای ڕۆژئاوا و باکووری ڕۆژهەڵات دەوری شاری کۆیەیان داوە.

(٤) ڕەزی بلووسك و ئۆمەرخوچان و هەرمۆتە و باخی ئاشان: چوار سەیرانگەی دڵگیری شاری کۆیەن.

شـاری مـەڕبین[١] و عەبـەو[٢] حەنیلـە،[٣]
نـاو بانگیـان بـەرزە وەکـو قەندیلـە!

مەقامـەکانی سـێوەی[٤] هونەرمەنـد
خـۆراکی گیـانین بـۆ مـرۆی هۆشـمەند

دەنگـی مەلاسعەد[٥]، خـۆش بـەختی دەڕوانـد
کـاتێ وەك بولبـول کـە تێـی دەچریکانـد

تایـەر[١] و نەغمـەی (شـیرین بـەهارە)
خـەڵاتی خـودای پـەروەردگارە!!

(١) مەربین: مەبەستی لە مەقامبێژی هونەرمەند مەربێنی قەشە شابیلە کە لە ساڵی ١٨٤٥ لە کۆیە لە دایك بووە و لە ١٨٩٥ دا هەر لەو شارەدا کۆچی دوایی کردووە و هاوچەرخی ئەمین ئاغای ئەختەر بووە.

(٢) عەبە: مەبەست لە مەقامزانی بەتوانا عەبەی چایەچی یە.

(٣) حەنیل: ناوی حەننا تۆما بووە و بە (حەنیلە خرِە) ناسراوە مەقامزانێکی لێ هاتووی کورد بووە و ماموٚستای سێوە بووە.

(٤) سێوە: مەبەستی لە سێوەی کوڕی یەڵدە بووە کە گەورەترین مەقامبێژی بەهرەداری کورد بوون (١٨٩١ – ١٩٦٣).

(٥) مەلا ئەسعد: مەبەستی لە مەلا ئەسعەدی مەقامزانی بەهرەدارە کە لە ١٨٩٠ لە کۆیە لە دایك بووە و ١٩٥٨ دا کۆچی دوایی کردووە.

@kurdica

بەستەی باکووری[٢] و تیپی باواجی[٣]
شادییان خستۆتە شارەکەی حاجی

نەغمەی کەمانی زاهیر محەمەد[٤]
لەگەڵ ئاوازی نای سەردار ئەحمەد[٥]

شارەکەی کۆیان کردە خوێندنگا
لە بۆ فێربوونی فەننی مۆسیقا

**

---

(١) تایەر: مەبەستی لە گۆرانبێژی هونەرمەندی کورد (تایەر تۆفیق)ە کە لە ساڵی ١٩٢٢ لە کۆیە لە دایك بووە و لە ساڵی ١٩٨٧ دا کۆچی دوایی کردووە.

(٢) باکووری: (ئەندریۆس ئیسرائیل خەممۆ)ی مۆسیقازان و گۆرانی بێژی ناودارە لە ١٩٢٨ لەکۆیە لە دایك بووە و ئێستا لە هەولێرە.

(٣) تیپی باواجی: تیپێکی مۆسیقایە، یەکەم جار وەك تیپێکی قوتابخانەی ناوەندی کوڕانی کۆیە لەلایەن باکووری یەوە دامەزراو لە دوایی دا پێشکەوت و ناوبانگی هونەری دەرکرد.

(٤) زاهیر محەمەد: یەکێکەلە مۆسیقازان و ئاواز دانەرەکانی کورد و لەسەر دەستی باکووری فێرە مۆسیقا بووە و لە دوایی دا لە حەفتاکانی سەدەی ڕابردوو دا بۆتە سەرۆکی تیپی باواجی کۆیە.

(٥) سەردار ئەحمەد: یەکێك بوو لە نای ژەنە ناودارەکانی کورد لەسەر دەستی باکووری فێری مۆسیقا بووە، ئێستا یەکێکە لە مۆسیقارە دیارەکانی کورد.

ئــــــافرەتی کۆیـــــە نــــــاودار و دیـــــارن
زیرەکــــو هۆشــــیار، ئــــازا و بــــەکارن

حـــــەکیم و زانــــــاو شــــێری ژیــــانن
نەنکــــە ســــوراحی[1] و حەزینــــە خــــانن[2]

نەجیبــــە خــــانی[3] زیـــــرەك و دانــــا
گــــوڵی مـــەجلیس بـــوو لـــە نــــاو ژنانــا

ئامینــــە خــــانی حــــاجی حــــەماغا[4]،
شــــێرە ژنێــــك بــــوو بــــە جــــەرگ و ئــــازا

---

(١) نەنکــە ســوراحی: کچــی حــاجی بــەکراغای حــەوێزی یــە و نــەنکی شاعیرە (مەبەست کەریم شارەزایە ك.ك.شارەزا) ئافرەتێکی شاعیر و دەستی پزیشکی میللی بووە لە ساڵی ١٨٤٦ لە دایك بووە و لە ساڵی ١٩١٤ دا کۆچی دوایی کردووە.
(٢) حەزینە: نازناوی شاعیریی (خاتوو زەینەبی شێخ کەریمی بەرزنجی)یە و هاوسەری حاجی مەلا عەبدوڵڵای جەلیزادە بووە لە ساڵی ١٨٦١ دا لە کۆیە لە دایك بووەو لە ساڵی ١٩١٨ دا کۆچی دوایی کردووە.
(٣) نەجیبە خان کچی مەلامحەمەدی کۆیی (مەلای گەورە) بوو، یەکەمین ئافرەتی کورد بووە لە قوتابخانەی کوڕانی خوێندووە، لە ساڵی ١٩١٧ دا لە دایك بووە و لە ١٩٩٩ دا لە هەولێر کۆچی دوایی کردووە.
(٤) ئامینە خانی کچی حاجی حەماغا هاوسەری بەکر عەبدولکەریم حەوێزی بووە، ئافرەتێکی تێکۆشەر بووە، (١٩٣٠-١٩٧٥).

عەییشـــە گڵووکـــەی[١] مـــەردی بـــێ هاوتـــا
وەکـــو شـــێر لـــە ڕووی جـــەللادی وەســـتا

خـــــاتوو فرشـــــتەی[٢] دانـــــای رۆشـــــنبیر
لـــــە ڕێگـــــەی خـــــەبات بـــــەڕاو تـــــەگبیر

لەتێکۆشـــــــانا بەدەســـــــــت و بـــــــــردە
نموونـــــەی دیـــــاری ئـــــافرەتی کـــــوردە

لـــــە حەقیقـــــەتی ئـــــەم زانیارییانـــــە
بۆمـــــان دەرکـــــەوت ئـــــەم شـــــارە جوانـــــە

کۆیـــــە هەوارگـــــەی خۆشـــــیی ژیانـــــە
شـــــاری ئـــــەدەب و جێـــــی تێکۆشـــــانە!!

(١) عەیشە گڵووکە: دایکی تێکۆشەر محەمەد حەللاق بوو نهێنی حزبەکەی نەدرکاند و ڕژێمی بەعس لە سێدارەی دا، لە سالێ ١٩٢٨ لەکۆیە لەدایك بووە و لە ١٩٨٨ دا لە سێداردراوە.
(٢) فریشتە: نازناوی شاعیریی و بزووتنەوەی نیشتمانی بوو" شاعیر و ڕۆشنبیرەو لە ساڵی ١٩٢٦ دا لە کۆیە لە دایك بووە و تا ئێستا لە ژیاندا ماوە و لە شاری هەولێر دەژی، ناوی تەواوی خەدیجە مستەفا حەوێزی یە.

مانگرتووەکان(*)

هەولێر ١٣/١٢/١٩٩١

مانگرتووەکان
ئەی مەشخەڵە گڕگرتووەکان
قاڵ بووی خەبات و تێکۆشان
ئەی دلێرە نەبەزەکانی
ڕێی ژیان!!
**
مانگرتووەکان
مانگرتنتان ڕێی ڕاستە بۆ
سەرکەوتنتان
مانگرتنتان
وزەیەکی پۆڵایییە
بۆ بڕینی ڕێگەی سەختی
پێشکەوتنتان
**
مانگرتوەکان
ئێوەن شەبەقی خوێناوی
ئاسۆی بەیانیی هەژاران

(*) بەبۆنەی مانگرتنە سەرتاسەرییەکەی کۆتایی ساڵی ١٩٩١ گوتراوە. (ك. ك. شارەزا)

ئێوەن شیفاو
دەرمانی دەردی بێ چاران
ئێوەن شادی و
بزەی سەر لێوی غەمباران!!
ئێوەن مایەی
مەرگ و نەمانی زۆرداران
**
مانگرتووەکان
ئەی مەشخەڵە گڕگرتوەکان
ئێوەن ڕووناکی ڕێی تاری
کاروانی کوردی تێکۆشەر
ئێوەن هێزی
دەست و بازووی
پێشمەرگەی ئازای کۆڵنەدەر!!
**
مانگرتووەکان
پشتیوانی هەژاران و
بێ بەرگە سەرما بردووەکان

@kurdica

ئێوەن هێزی تۆڵە سێنی
شەهیدەکانی
هەڵەبجەو ئەنفالەکان
ڕزگارکەری
زەحمەتکێشە ژین تاڵەکان
پشتیوانی
ڕەش و ڕووت و ڕەجاڵەکان!!
**
مانگرتووەکان
ئێوە سەد جار
لە نەیارە هەڵاتووەکان
ئازاترن !
ئێوە لە گشت تێکۆشەرێك
کارا ترن
ئێوەن پێشمەرگەی کوردستان
لە جەللادانی دکتاتۆر
مەزنترن، باڵاترن
ئێوەن کلیلی دەروازەی
بەهەشتی پاشە ڕۆژی کورد

ئێوەن شۆڕشگێڕی نەبەرد
جێی شانازیی درشت و ورد !!
**
مانگرتووەکان
دلێرە هێرش بەرەکان
درەختی بەرزی ورەتان
ڕەگ و ڕیشەی
لەخاك و خوین چۆتە خوارێ
هەڵناکێشرێ
بەدەست و مەچەکی پیسی
هیچ زۆردارێ!!
**
مانگرتووەکان
ئێوەن بڵیسەی ئازادی
بۆ یەخسیر و بۆ گرتووەکان
ئالاکەتان
ئالای ئازادی و ژیانە
لە ئالای نزمی فاشییەکان

شەكاوەتر، بەرزترە!
باخی ژینتان
لە لێڕەواری دوژمنان
ڕازاوەتر، تەرزترە!!
**

مانگرتووەکان
قارەمانە سەرکەوتووەکان
ئێوە هەردەم
کێوێکی سەخت و سەرکەشن
بەهیچ هێزێك ڕاناقەنێن
ئەوەند چەسپاو و قایمن
بە هەزار موشەك و بۆمبا
ناجوولێن و هەڵناتەکێن
ئەوەند ڕەق و خۆ ڕاگرن
تا هەتایە لە ناو ناچن
هەردەمێنن
مەرگ دەمرێ ئێوە نامرن
ئێوە لە مەرگ قایمترن!
**

مانگرتووەکان
مەردە هەمیشە زیندووەکان
ئێوە هەردەم
لە ناو ویژدانی مێژوودا
جاویدانن!!
فرشتەی باغی بەهەشتی
نیشتمانن
بەڕاستی ڕۆڵەی بەجەرگی
گەلی کوردی قارەمانن
جێی شانازیی
ئازادیخوازانی دنیا و
کوردستانن!!

لە پەراوێزی
شەڕی براکوژی دا

کارەساتی دایکێک

هەولێر ١٩٩٤/٥/٢٤

**

من دایکێکی
کڵۆڵی بێ پشت و پەنام
ساڵە هایە دەر بەدەرم
بێ کەس و بێ ڕێگەو جێگام!!
ئافرەتێکی خانەدانم
دەست ڕەنگینێکی کابانم
نەك بۆ ماڵی خۆم بۆ غەیرە
کەنیزەکم
بۆ خزمەتی نە یاران و ماڵە گەورە!
لە دایکبووی سەردەمی زووم
کچی شۆخ و شەنگی مێژووم
هەر پیر دەبم و گەنج دەبمەوە
دەبمەوە بووکی یەك شەوە!!
لە پاش حەووا
لە پێش کچی تورك و عەجەم
لە پێش خەنسا
بە حەڵاڵی شووم کردووە
هاوسەری خۆم خۆش ویستووە

جارەها زگم کردووە

کۆرپەی جوانم لە کۆش ناوە

بەناز بەخێوم کردووە

بەڵام هەر جارە دوژمنێك

هەر زوو لە ناوی بردوووە!

ڕەواندز و سلێمانی

قەڵادزێ و

هەڵەبجەکەی کیمیاباران

جێگای تاوانی دوژمنن

گۆڕستانی بە کۆمەڵی

جەرگی منن!!

**

لە دوای هەڵدانەوەی پەردەی

ئەم دراما و مەرگەساتە

دڵتەزێنە

پاش ئەو هەموو ڕەنجەڕۆیی و

کارەساتە بەر تویێنە

ئاهوورە مەزدای میهرەبان

خوای خێر و ڕووناکی و ژیان

بۆ دووا جار

ئاوڕێکی پڕ بەزەیی لێ دامەوە

بەرەو سەرچاوەی جاحێڵی

گەڕامەوە!!

دوای زەبوونی

دوای ئەشکەنجەو ژان و ژوار و

شەونخوونی

کۆرپەیەکی یەگجار شیرینی

پێ بەخشیم

بوو بە مایەی کامەرانی و خێر و خۆشیم

گوتم: ئۆخەی!

وا ئەمجارەش کۆرپەی نازم

گرتە باوەش

بۆیە بە ڕوح دەیپارێزم

ناهێڵم دوژمنی دڵ ڕەش

بیخنکێنن!

دیسان جەرگم بووستێنن!!

**

کەچی ئەمجارەدوژمن نا

کەس و کارم

پاش تەگبیر و مشوور گێڕان

پەیتا پەیتا هاتنە سەردان

کۆرپە ناسکە خنجیلەکەم

کچە جوانە نەشمیلەکەم!

یەکیان بەرگی سەوزی هێنا

کوردیکا
@kurdica

بیکاتە بەر
یەکیان زەردی بەسەردا دا
یەکیان سووری کردە تارا
زۆر بە کپی
ئەوانی تر شین و سپی
نەدی و بدی
کردیانە شەڕ
سەردەمێك بە تیغی زمان و
دەمێکیش بە نووکی خەنجەر
هەر کەس دەیویست بۆ خۆی ببا
یەکێك پیلی ڕادەکێشا
یەکیان قاچی
یەکێکیش سەری دەپێچا
دەیگوت: کچە مێینە یە
مێینەش نەزەر حەرامە
بۆ ئایینمان
ئەمە دەستوور و نیزامە!!
یەکێك دەیگوت: دیموکراسی
لە جیاتی خامەك و مۆزلین
دەکەمە کەوا و کراسی!!
ئەمە مۆدەی ڕۆژئاوایە
پەسەند کراوی دنیایە!

یەکێك دەیگوت:
((نەخێر دەبێ
بە ڕێگایەکی زانستی
پەروەردەی کەین
بە باوەری سۆسیالیستی!))
یەکێ ڕیش سپیش دەیفەرموو:
ئەگەر کچمان لەسەر دەستووری بێگانە
بە خێون بکەین
خیلافی شەرع و ئیمانە
دەبێ بە پێی
داب و نەریتی پێشینان
بیخەینە سەر
ڕێگەی ژیان!!
سەرنجم دا کار وا بڕوا
کەس و کارم بەشەڕە ڕەنگ
بە هێمنی
یا بە هەڕەشەو زەبر و زەنگ
کۆرپەی نازم لە ناو دەبەن
ڕەنج و گەنجم بە با دەدەن!
**
گەر ئەمجارەش
جگەر گۆشەم

وەکو جاران لە ناو بچێ
ئەزموونێکەو لەدەست دەچێ!!
جارێکی دی
ئەم خەونەمان نایەتەدی
نە من بۆم هەیە زگ بکەم
نە ئاهوورەی خوداوەندەکەم
ئاورێکی دی
لە منی هەژار دەداتەوە
خەمی دڵی غەمگینی من
دەشواتەوە!!
لەدنیاش دا هێزێك نییە
لامدا لە دەردی بێ کەسی و
دەر بەدەری
ڕزگارم کا
لە مەرگە ساتی ژیانی
ڕەنجەڕۆیی کوێرەوەری!!

پیلان و کارەسات

هەولێر ١٩٩٤/٦/١٧

**

ئەم ڕۆژگارە
چەند شوومە
چەندە چەوت و نا لەبارە؟!
بەرامبەر بە ئێمەی کڵۆڵ
چەند دژوارە؟
لە سایەیدا مردن دەڕوێ
شکوفەی زام دەپشکوێ
خەم دەبارێ
بۆیە دنیامان بە جارێ
لەماتەمە
ژینمان هەمووی خوێن و خەمە!
خانەی دڵمان تەنگو تارە
هەناسەمان ئاخ و دەردە
بولبولی ڕۆح
لە غونچەی ژیان بێزارە!
پرسەی فرشتەی ئاشتی یە
ماتەمی مەرگی ڕاستی یە!
کۆستێکی یەگجار مەزنە

شینی دۆست، شایی دوژمنە!!

**

مەرز و بوونی ئەم وڵاتە

نوقمی دەریای کارەساتە

کیوەکانمان

پۆشاکی خەمیان پۆشیوە

گوڵزارمان سیس و ژاکاوە

غونچەی شادی هەڵوەریوە

کێڵگەکانمان

ژەهراوی مەرگیان نۆشیوە

باڵندەکان لەسەر چڵ و

هێلانە بێ نازەکانیان

پەشۆکاون

بەرامبەر بەم کارەساتە

دۆش داماون

گەورەو بچووکی ئەم گەلە

خەفەتبار و پەرێشانن

گرفتاری

داوی پیلانی دوژمنن

نوقمی دەریای

خەمێکی قووڵی بێ بنن!!

**

کوردیکا
@kurdica

کارەساتێکی تا بڵێی ترسناکە
هێزی شەڕ و وێرانکردن
باڵێ شوومی
کێشاوە بەسەر ئەم خاکە!
کوردستانمان
دایکێکی ڕۆڵە کوژراوە
ماتەمگێڕێکی ڕەش پۆشە
لەنێو ئەم خەم و خەفەتە
جەرگ بڕە
جەستەیەکی بە بێ هۆشە
چونکە قەت چاوەڕوان نەبوو
لەکۆتایی سەدەی بیستەم
لەجیاتی بێ کارەسات و
بێ دەرد و خەم بۆ خۆی بژی
تووشی دەردێکی گران بێ
دەردی شەڕی براکوژی!!
**
قسەی خۆش و ستایشی
ببێ بە نەفرەت و جوێن
خۆراکی ڕۆژانەی کوردمان
ببێ بە خوێن!
ڕۆڵەکانی نێو سەنگەری

مەردایەتی

پێشمەرگەی ڕێی کوردایەتی

وا زووو بە زوو

بە پیلانی ئەهریمەنی

بەدو بەد خوو

دەستیان بە خوێنی یەك سوورکەن

حاشاو نکووڵ

لە خەباتی ڕێگەی دوور کەن

**

ئەم دایکە دڵ میهرەبانە

خاکی پاکی کوردستانە

جگەر سۆز و

پارێزگاری هەموومانە

نایەوێ کورد

چی تر بۆ ئامانجی دوژمن

ببێ بە پرد

نایەوێ ڕۆڵەی شیرینی

چی دی لە زەڵکاوی پیسی

ئەم کارەساتە دا بژی

بۆیە هەردەم نەفرەت دەکا

لە ڕەوشتی ئەهریمەن و

لەخۆ کوژی!

چاوەڕوانی گۆدۆ یەکە
ڕۆڵەکانی ئەم وڵاتە
ڕزگار بکات
لەم پیلان و کارەساتە
ئەویش ئەو خەباتگێڕەیە
تێ بکۆشێ بە گیان و دڵ
بۆ تەبایی و برایەتی
حیزبایەتی تەسك بکات
بە قوربانی کوردایەتی!!

پیلانی دوێنێ و ئەمڕۆ

هەولێر ١٩٩٤/٦/٢٣

گەر بپرسن لێم ئێوە چین؟
دەڵێم: ئێمە
گیانێکی شەکەت و شڕین
لە شو لارێکی بێ هێز و
سارد و سڕین
دڵێکی پڕ لە کۆڤان و
خەمی چڕین!
لەکاری دنیا تێ ناگەین
بە دەیان ساڵ
ئێمە جارێك ڕادەپەڕێن!!
**
ساڵە هایە
بۆ خۆمان نەء، بۆ دوژمنان
دەرگای وڵاتمان والایە!
بۆیە هەردەم
گیرۆدەی داوی خوای شەڕ و
دوژمنانین
قۆچی قوربانیی پیلانین!

**

نەك هەر ئەمڕۆ

لە ڕابردوو

بە درێژایی ڕێبازی کاروانی مێژوو

هەر کەسێ لەم خاکە هەستا

بۆ ئازادی ئەم وڵاتە

بەرامبەر بە دوژمن وەستا

خەڵکی نەفام و چڵکاو خۆر

خیانەتیان لەگەڵدا کرد

کەوتنە نێو داوی پیلان و

خۆیان بە جارێ ڕیسوا کرد

چوونە پاڵ هێزی بێگانەو

بۆی بوون بە پرد

تاوانێکی گەورەیان کرد

سەرکردەی خۆیان لە ناو برد!!

**

جاران باری دوژمنیشمان

دەخستە سەر ئەستۆی خۆمان

نەخشەو پیلانی بێگانەش

دەبوون بە تاوانی خۆمان

هۆی ڕووخانی دەوڵەتێکمان

هەر بە ناحەق

@kurdica

دەخستە ئەستۆی مەلایەك
یا فەتوایەك!!
کەچی پیلانی ئەمڕۆمان
یەگجار سەخت و سامناکترە
پیلانگێڕ زۆر گوناهبار و
نا پاکترە!!
**
جاران دوژمنی بێگانە
پیلانگێڕ بوو
کەچی ئەمڕۆ ئێمە خۆمان
نەخشەکێش و پیلانگێڕین!!
بۆ ڕیسوا کردنی میللەت
قارەمانی ئازا و شێرین
بزانین یاخود نەزانین
بەم کارە پیس و چەپەڵە
نۆکەرێکی خزمەتگوزاری سوڵتانین!!
کارەساتمان زۆر گەورەیە
کوشتارێکە خۆ کوژییە
زام و گوللە
کوژراو و پیاوکوژ خۆمانین!!
**
لە ناو خۆماندا نا کۆکین

نەفرەت لە یەکتری دەکەین
هەوێنی هەزار داستان و
سەرچاوەی سەدان چیرۆکین
لە هیچ شتێ ناگەینە یەك
دوو ڕەنگین لە ئاڵایەکدا
کەچی نابێ بە تەبایی
لەگەڵ یەکدا
وەکو پێویست
دەست لەملان بین
وەك دوو ئاشقی خۆشەویست!!
**
ئێمە دارێکی گەندەڵین
کرمی مەرگ و
کلکی تەور لە خۆمانە
بە دەستی خۆمان تێ دەچین!
پیلان گورگێکی برسی یە
دەم و کەڵبەی
لە نیو جەرگ و هەناومانە
بەڵام فێرین
لەگەڵ هەر کارەساتێکدا
بڵێین: نۆکەری بێگانە
پەنجەی پیسی لە گەڕ دایە و

لە نێومانە
ئەمە کاری
دەستەی تابووری پێنجەمەو
پیلانی داگیر کەرانە!
کەچی خۆمان پێ نازانین
سەرچاوەی گشت کارەسات و
کانگەی بەڵا
هەر خۆمانین!!
لەگەڵ یەکتر
بە ناو دۆستین، هاوپەیمانین
هەموو یەك دڵ و یەك گیانین
بەڵام ئەفسووس
هەڵوێستی ڕاستەقینەمان
پێچەوانەی گوفتارمانە!!
هەرچی دەیکەین
دژی قەول و بڕیارمانە!!
کامەی دەڵێین:
برای دڵسۆزی هاوخوێن و
هاو زمانە
دوژمنێکی یەگجار گەورەی
بێ ئەمانە!!
سەری دەناڵێ بۆ کوشتن

چاوەڕوانی دەکا مردن
ئامادەین ورگی هەڵدڕین
دەستی ببڕین
پەنجەکانی بسووتێنین
بێ باکانە
دەماری گیانی هەڵبڕین!
دوای کوشتار و مەرگەساتیش
سروودی سەرکەوتن بچڕین!!
بڵێین: ((هەر ئێمەین سەرکەوتوو
جەنگاوەری ئازای نەبەرد
ئێمەین قارەمانی مێژوو!))
بەڵام دوای چی؟
کە دەست بڕا
پەنجەکانی بوون بە سووتوو
تازە بڵێین:
((با دەست لە ناو دەست کەین هەموو کوردین هەموو !!))

ڕێگر و داگیر کەر

هەولێر ١٩٩٤/٧/١٤

**

گەر ڕێگرێك
پاتالێك یان چەند پوولێكمان
لێ بستێنێ،
یا زۆردارێك
كەمیك چیلەی باخ و ڕەزمان
ببەزێنێ،
بستی خاكمان
بە خورتی لەدەست دەربێنێ
هەموو دەبینە مووشەك و
لە ڕوویان دەتەقینەوە
دەستەی ڕێگر و زۆرداران
لە ناو دەبەین
ماڵی خۆمان دێنینەوە!!

**

بەڵام ئەگەر
دوژمنیك بێ و بەپای پیلان
بۆ مەبەستی گڵاوی خۆی
داگیر بكات

@kurdica

وڵاتی باب و باپیران
سەروەریمان لە دەست بدات
کێو و دەشت و شارەکانمان
بکا بە جەرگەی کارەسات
کۆت و زنجیری دیلیمان
بخاتە مل
ماڵ و منداڵ ئەنفال بکات
چۆن ئێمەی ڕۆڵەی دڵسۆزی
کوڕی خەبات و ڕاپەڕین
لە پێناوی ڕزگاربوون و
سەروەریی خاکی نیشتمان
نابین بە گڕ و هالاوی
بۆمبای ئەتۆمی بێ ئەمان
لەناو نابەین
هێزی سوپای داگیرکەران؟
ناسووتێنین
تەخت و تاراجی دوژمنان؟!

بنیات نانەوە

هەولێر ١٩٩٤/٧/١٦

**

ئێمە ڕۆڵەی کارەسات و
دەردو بەڵاین
لەگەڵ یەکدا
هەردەم ناکۆك و نا تەباین
دوژمنە گەورەی یەکترین
کەچی دۆستی
میللەتانی هەموو دنیاین
نازانین چۆن کاری خۆمان
هەڵسووڕێنین
کەچی لەکاری خەڵکی دا
نەخشە کێشێکی بێ هاوتاین

**

خەباتگێڕین
پێشمەرگەی ڕاست و دڵسۆزی
ڕێگای خێرین
لە پێناوی هەق و راستی
تێدەکۆشین
ساڵەهایە

تاڵاوی ئێش و ئەشکەنجە و
خەم دەنۆشین!!
بەڵام ئەفسووس
تێکۆشانی زۆربەی زۆرمان
بەرگی ڕیایە و دەیپۆشین
خەریکی عەیبی یەکترین
ئەوەی کەراست و دروستە
دایدەپۆشین!!
**

شۆڕشگێڕین
لە مەیدانی پێشکەوتن و گۆڕانکاریی
جەنگاوەرێکی دلێرین
دەمانەوێ هەموو شتێ
زوو بگۆڕین
کەچی هەرگیز نامانەوێ
داگیرکەرانی نیشتمان
خوێنمژان و چەوسێنەران
لە ناو بچن بە یەگجاری
میللەتی رووت و برسیمان
بنیات بنێ
ژینی شادی و بەختیاری!!
**

ئاشتیخوازین
دوژمنی کوشتار و جەنگین
لەکاروانی تەبایی و چاکە خوازی دا
هاوڕێبازین
بەڵام هەردەم
یاری بە ئاگری شەڕ دەکەین
ئاژاوەچین!!
هەموو دنیا
سەریان لە ئێمە سوڕماوە
نازانن چین!
بە ناو هەموو دۆست و برای هاوپەیمانین
ڕێگای چەوتی و ڕق و کینە
پێ نازانین
کەچی گۆشتی یەکتر دەخۆین
دۆستی مەرگین
دوژمنی ژین
هەر خەریکی فیتنەو شەڕی
براکوژین!!
**
نوێخوازین
دابو نەریتی باپیران
پێ شێل دەکەین

لە گشت داب و نەریتی خۆمان
نارازین!!
کەچی بەکارو کردەوە
پاشکەوتەو کۆنە پەرستین
ڕێگا لە پێشکەوتن دەگرین
دوژمنە گەورەی سەر بەستین!!
دڵسۆز و خزمەتگوزاران
ڕیسوا دەکەین
بەدکردار و نەیارانیش
دەپەرستین!!
**
بۆیە ئەمڕۆ
ئێمەی فەوتاو
ئێمەی شێواو
لە مەیدانی خەباتی پڕ
لە چاو و ڕاو
بوونمان تامەزرۆی گۆڕانە
گیانمان تێنووی
دارشتنەو و بنیات نانە
بنیات نانێکی پتەوی
بیرو باوەڕ
بنیاتنانی خەباتگێڕی

@kurdica

خۆ بەختکەرە
لە نۆژەن بنیاتنانەوەی
ئینسانی کورد
لەسەر بنچینەی پتەوی
ڕەوشت و خووی بەرز و بەهێز
وەك کێوی قەندیل و هەڵگورد
وەکو شوورای پۆڵاو ئاسن
بوەستێ بەرامبەر دوژمن
ڕزگار بکات
خاکی پیرۆزی نیشتمان
بنیات بنێ
بۆ گەلی کوردی قارەمان
کۆمەڵگای داد و یەکسانی
ژینی خۆشی و سەرفیرازیی و
کامەرانی!!

پانۆڕامای برا کوژی

هەولێر ١٩٩٥/١/٥

**

که مندالْ بووم

مامۆستاکەم فێری کردم

((ڕۆڵەی خاکی کوردستانم

ئەمن کوردم))

لەو کاتەوە هەموو ڕۆژێ

سەیری نەخشەی دنیام دەکرد

سەرنجم دەدا گشت لایەك

تەماشای ئاسیام دەکرد!

بەو هیوایەی نیشتمانێك

بەدی بکەم

کوردستانی لێ نووسرابێ

کیانێکی سنووردار بێ

لە دەوڵەتانی دنیا بێ

بەڵام ئەفسوس

لە سەر نەخشەی هەموو جیهان

نەمدی قەوارەی کوردستان!!

**

که گەورە بووم

پتر لە خوێندن تێ هەڵچووم
تێگەیشتم ساڵەهایە
لەم دنیایە
ئێمەی کورد بۆ سەر بەخۆیی
تێدەکۆشین
تالاوی ئێش و ئەشکەنجەو
خەم دەنۆشین
بەرگی مەرگ و پۆشاکی ماتەم
دەپۆشین!
هەردەم دوژمنی ژێر دەستین
پەپوولەی گوڵی ئازادی و
پەروانەی گڕی سەربەستین
کەچی هەرگیز تێ نەگەییم
بۆچی ئێمە نابین بە شت
وا بەم جۆرە
پاشکەوتەو زەبوون و پەستین؟!
**
پاش دەیان ساڵ
خەباتی سەخت و بەرخودان
دوای ئەنفال و کیمیاباران
خەونیکمان دی
ئاسۆی هیوامان ڕووناك بوو

خەونەکەشمان زوو هاتە دی!
لە دوژمنانمان ڕاپەڕین
ڕامان ماڵین
بە دەست و برد
داگیر کەری کوردستانمان
شار بەدەر کرد!
بووین بە خاوەن دەستەڵات و حوکمڕانی
بەو هیوایەی ئیتر بژین
بە ئازادی و کامەرانی!!
**
پەرلەمانمان هەڵبژارد و
وەزارەتمان پێکەوەنا
فیدرالیمان کردە دەستوور
ئۆتۆنۆمیمان فڕێ دا
چاوەڕوان بووین ئاسوودە بین
هەموو بژین وەکو برا
کەچی بووینە هێزی گەورەو
هێزی پچووك
گەورەمان بچووکی قووت دا
زلهێزەکان
پلەو پایەی حکوومەتیان
دابەش کرد پەنجا بە پەنجا

بەرژەوەندی حیزبایەتی
دەستی نایە بێنە قاقای
کوردایەتی
کەسێ نەبوو گوێ بداتە
گوزەران و
برسیەتی چینی هەژاران
لەلای هەندێ مافی مرۆڤ
بیرو باوەڕ بوونە دۆلار
چوونە گیرفان
لەسەر پارەی باج و خەراج
چارەنووسی کوردستانیان
لە دەلاَلخانەی مێژوودا
کردە هەڕاج
لە هەر لایە
بوو بە پێشبڕکێی چەکداریی و
لەشکر کێشی و بە یەکدادان
بوو بە شەڕی براکوژی
مان و نەمان!!
وایان زانی ئەم کارەیان
زۆر ڕەوایە
شەڕێ حەقەو
شۆڕشی بیرو بڕوایە!

وەك دوژمنی بابە کوشتە
یەکیان قڕ کرد
خوێنی گەشی یەکیان فڕ کرد!!
**
پاش ئەو هەموو
یەخەگیری و کارەساتە
دوای ئەو خوێن و مەرگەساتە
پانۆرامای براکوژی
بۆی سەلماندین: لەبەر چی کورد
سەدان ساڵە تێدەکۆشێ
کەچی هیچی بە هیچ نەکرد!!

خامەو گوللە

هەولێر ١٩٩٥/١/١٦

**

لەو ڕۆژەوە کە ئیمە هەین
مامڵەت لەگەڵ
هەست و سۆز و وشە دەکەین
بەرو بوومی نووکی خامەو
نویشکی زەین
وتەی جوان و شیعری ناسك
پێشکەش بەهۆش و ئەندێشە و
سۆز و ویژدانی گەل دەکەین
ورە بەزریی و خۆ ڕاگریی
ڕێی تێکۆشان
پیشانی میللەتمان دەدەین
ئاشتیخوازین
نەفرەت لە شەڕ و شەڕ خوازیی و
گوللە دەکەین
مافی مرۆڤ دەپارێزین
بۆ هەق خۆمان بە کوشت دەدەین
کورد پەروەرین
ڕۆڵەی راستی کوردستانین

دوژمنانی
ڕووەو چاڵی مردن دەبەین!!
بار و بارگەی سەرکەوتنمان
بەرەو لووتکەی کێوی ئاوات
بەسەر دەخەین!
**
زۆرمان گوت و
جگە لە دەستەی دڵسۆزان
کەس نەبوو گوێمان لێ بگرێ
گەلێك خەمی خەستمان هەڵڕشت
هەستمان نەکرد
گوێ بە ناڵەی دڵمان بدرێ
گەوهەری ئامۆژگاریمان
لە بازاری ئەقڵ و دانش
خستە مەزاد
کەسێ نەبوو لێمان بکڕێ
زۆرمان نووسی
چاوی کار بەدەستیك نەبوو

بیخوێنێتەوە و
کەڵك و سوودی لێ وەرگرێ
ڕێگەی ڕاستیی ئاسایشمان
خستە بەردەم شەڕ خوازەکان
یەکێك نەبوو بێتە سەر ڕێ
کەچی بۆ شەڕی خۆ کوژی
هەر جێ بە جێ
کەوتنە سەر پێ!
**
چونکە لەم قۆناغەی ئەمڕۆ
شاعیر، نووسەر، ڕۆژنامەنووس
لای دەستەی شەڕ
بێ ڕووەتن
بێ دوا ڕۆژ و بێ چارەنووس
بێ نرخ و سووك
بێ بەهاتر
لە فیشەکی گوللەی چرووك
**

چەکبازەکان
دەستەی شەڕ و شەڕخوازەکان
لایان وایە
بۆ چارەی سەرجەم گرفت و
کێشەی ژیان
تەنیا گوللە کاریگەرە
هەر کەسێکی چەك بەدەستە
شۆڕشگێڕی تێکۆشەرە
ئەو سەروەرە
لێکدانەوەی هۆش و ئەقڵ
هەوڵو ڕەنجێکی بێ بەرە!!
**
لایان وایە بەشەڕ و چەك
هەموو شتێ دەبڕێتەوە
دەرگەی شادی و خۆشی ژیان
دەکرێتەوە
**
بۆیە ئەمڕۆ ئێمەی شاعیر

@kurdica

ئێمەی نووسەر
ئێمەی ڕۆڵەی
هەست و سۆز و بیرو باوەڕ
بەرامبەر بەو دژوارانە
وشەکانمان
دەکەین بە چاووگی ئاگر
بە بڵێسەی گڕی نەورۆز
ویژدانیان پێ دەسووتێنین
تاکو پێیان دەسەلمێنین
نووکی تیژی داهێنەری
خامەی شاعیر
بیری نووسەری خۆ ڕاگر
باڵاترن، کاراترن
لە کاری چەوتی شەرخواز و
گوللە و ئاگر!!

دوو جەمسەری دژ بە یەکی کێشەیەک

هەولێر ١٩٩٥/١/٢٧

**

من دوو کەسی دژ بە یەکم
لە کەسێکدا
دوو هەناسەی گەرم و ساردم
لە ناو قورگ و نەفەسێکدا
شەڕ کەرێکی ئاشتیخوازم
دەمێك پاکە
دەمێك پیسە
سەرچاوەی هۆش و ئەندێشەو
ڕاز و نیازم
ڕاست و چەوتن
بیرو باوەڕ و ڕێبازم!!

**

ئیماندارێکی دڵسۆزی
ئاهوورە مەزدای مەزنم
شاگردێکی ناهەمەواری
ئەهریمەن و
رابەرێکی ڕێی مردنم!!
لە مزگەوت و خانەقادا

خوا پەرستێکی زۆر کۆکم
لە ڕێبازی حەق ناسی دا
من شێخێکم
گەیشتوومە پایەی بەرزی فەنافیللا!
دەتوێمەوە لە نووری خوا
کەچی لە گۆشەی مەیخانە
هاونشینی سەرخۆشانم
بەدکارێکم
لەگەڵ مەینۆشان هاوپێکم!!
**
ڕۆژێك بۆ تەلاری بەرزیی
نیشتمانم
ئەندازیار و بنیاتنەرم
ڕۆژێکی دی
گێرە شێوێن و تێکدەرم!!
هەر دەزگایەك
نیشانەی شارستانی بێ
بە گورجی وێرانی دەکەم
هەر ماڵێك گەر ڕەنگین و

ڕازاوه بێ
جێ به جێ تالانی دەکەم
**
شەرم ناوێ
بەڵام هەر کاتێکی ویستم
برای هاوپشتم سەر دەبڕم
من بەم جۆره
ئازادی و یەکسانی بۆ گەل
به خوین دەکڕم
گوێ نادەمه
هیچ بانگەواز و داوایەك
من هەرگیز ناچمه بن باری
هیچ یاسایەك!!
قایلیش نابم به هیچ سەرکۆنه و
سزایەك!!
**
دەمێك سپیم
دەروون ساف و پاك و گەشم

دەمێك ڕەشم
ڕۆژێك من خاوەن ویژدانم
بەرامبەر زۆر لێكراوان
زۆر بەڕەحم و دڵۆڤانم
ڕۆژێك لە ویژدان بێ بەشم
بێ بەزەییم
دڵ ڕەقم چەشنی قورقوشم!!
**
لە شێنەیی بۆكوژرانی مێروولەیەك
دڵەی ناسكم دادەخورپێ
بەڵام لەكاتی تووڕەیی
ڕادەپەڕم بۆ خوێن ڕشتن
بە گورجی دەكەومە سەر پێ
ژیان لای من
بێ بەهایە
دەكوژم دەبڕم
بە زەییم بە كەس دانایە!!
ناشێوێم و باكم نییە

@kurdica

((فرمێسك بە چاوم دانایە!))
**
دوو دیاردەی جیاوازی
دژ بەیێکم
لە کاتێکدا لەگەڵ هێڵی
چاکەو خێردا
لە مەیدانی خزمەتگوزاریی
میللەتدا
هێڵێکی ڕاست و هاوڕێکم
لە هەمان کات
لەگەڵ دوژمنی بەدکردار
هاوپەیمانی ڕاست و ڕێکم
بۆیە ئێستا
دوو جەمسەری کێشەیێکم!
لە دوو دیمەن خۆ دەنوێنن
بە چەشنی سێبەر و هەتاو
دێنە بەرچاو!!
منی دیاردە، منی جەمسەر
وەك جادوو و سیحری جادووگەر
لە یەك کاتدا

شەڕم ! ئاشتیم
درۆ و ڕاستیم
شایی و شینم
مەرگ و ژینم
بەڕاستی من دوو جەمسەری
کێشەیەکی
یەگجار سەیر و سەر سوڕمێنم
هەتا لە ژیندا بمێنم
لە ئەنجامدانی هەر کارێك
دانامێنم!!
ڕۆژێك پارێزگاری یاسام
ڕۆژێکیش گێرە شێوێنم
ئەمەیە جەوهەری بوونم
خووی شیرییە و
تێکەڵاوە لەگەڵ خوێنم
دەمێك شادی و خێر و خۆشی
دەمێك کۆڵێك
کارەسات و دەرد و بەڵا
بۆ کورد دێنم!!

تەلاری نوێی کوردایەتی

هەولێر ١٩٩٥/٢/١

**

سالە هایە
بە بێ وچان
بە باوەڕێکی بەهێزی
پڕ لە ئیمان
خەبات دەکەین
گەلی کوردمان
لەناو حزبی
جەماوەری دا ڕێکدەخەین
لەسەر ڕێبازێکی
ڕاست و
گەلێك پتەو
بە ڕۆژ و شەو
دەرسی ئەشقی
کوردایەتی
بۆدا دەدەین
لە ڕێگەی سەختی
تێکۆشان
تالاوی ئێش و ئازار و

خەم دەچێژین
هەزاران قوربانی دەدەین
خوین دەڕێژین
گیانی خۆمان بەخت دەکەین
میللەت بەرەو
لووتکەی هیواو ئامانج دەبەین!!
**
کەچی سەد داخ
ئەوەی گوتمان
بۆ جەماوەری برسیمان
ئەوەی بە خامە نووسیمان
لە مەیدانی پیادەکردن
وەکو ویستمان وا دەر نەچوو
هەر زوو بە زوو
لەبەر هەڵەی
هەندێ کەسی بەدو بە خوو
جڵەوی کارو فەرمانمان
لە دەست دەرچوو!!
بۆ میللەتی چەوساوەی کورد

لە وێرانکاریی بەو لاوە
چمان نەکرد!!
بە کردەوەی ناشیرینی
هەندێ کەسی گێرە شێوێن
ئەوەی هەش بوو
لە پەیوەندیی
هەست و سۆز و برایەتی
دۆڕاندمان و لە کیسمان چوو!!
**
ئێمە گوتمان: حزب دەکەین
بە خوێندنگایەکی بەرزی
ڕەوشت و خوو
بە دەزگایەك دابین بکات
ژینی سەر بەرزیی بۆ هەموو
بێنێتەدی بۆ کۆمەڵانی ڕەنجدەران
بۆ سەرجەمی تێکۆشەران
هەموو ئاوات و ئارەزوو
کەچی ئێمە
بە بێ ئەوەی پێ بزانین
میللەتمان بەرەو هەڵدێری

کوردیکا @kurdica

نەمان و ڕێگەی مردن برد
هەر ڕەنجێکی کە دابوومان
بە فیڕۆ چوو
هەر بەڵێنێك کەدا بوومان
درۆ دەرچوو!
لە جیاتی کرداری ڕاست و
کاری دروست وحەق بکەین
نەتەوەی خۆمان خۆش بوێ
جێگە بە دوژمن لەق بکەین
هەستاین خۆمان
وەك مەستێکی بێ هۆش و هەست
نەفامانە
جڵەوی کارو فەرمان و چارەنووسمان
زوو دایە دەست
ئەو دراوسێ بیانییە
تازە یارانە
کردماننە گەورەو دەمڕاستی ئەمڕۆمان
لە شەڕێکی برا کوژی
وەرگی یەکترمان هەڵدرێ
بە ئەنقەست، بە دەستی خۆمان

بەو كارە پڕ مەرگە ساتە
تاوانێكی نەتەوەیی گەورەمان كرد
لە جیهاندا
ناوی پاكی كوردمان زڕاند!
**
دوای ئەو هەموو كارەساتە
دڵتەزێنەش
نابێ هەرگیز ورە بەردەین
ئارەقەی نائومێدیمان
بۆ كورد دەردەین
دەبێ ئێمە بە تەبایی و برایەتی
لە نۆژەن تێ هەڵچینەوە
لە خەباتی حزبایەتی
لەسەر زەمینەی پۆڵایی و
ستراتیژێكی زانستی و مەردایەتی
بۆ میللەتی تێكۆشەرمان
بە بیرو باوەڕی ڕاست و
ئازایەتی
دابڕێژین
بنچینەی قایم و سەختی
تەلاری نوێی كوردایەتی!!

ژیان ... ئەمڕۆ

هەولێر ١٩٩٥/٢/٥

**

ژیان ئەمڕۆ
مەرگەساتێکی سامناك و
دڵتەزێنە
لە دنیای ئێمەی چەوساوە!!
کێشەیەکی سەر سوڕمێنە
گرفتێکی زۆر ئاڵۆز و بە بڵاوە
لەبەر دەم ئێمە خوڵقاوە
**

ژیان ئەمڕۆ
خورپەی خەیاڵ و خەونێکە
جۆرە ڕایەڵ و تەونیکە
لەتان و پۆی
شەڕی ئاڵۆزیی چنراوە
بابەتێکە یەگجار سەیرە
لەسەدان توخمی دژ بەیەك
داڕێژراوە!!
**

ژیان ئەمڕۆ
ڕەنگدانەوەی سەردەمێکە
هەموو چەمکێکی شێواوە
لەم سەردەمە پەتی درۆ
گەلێك درێژ و قایمە
شیرازەی ڕاستی پچڕاوە
پێوانەی چاکە و خراپە
ئەمڕۆ بە جارێ گۆڕاوە
بنچینەی هەق لە زۆر لاوە
لە ژێر زەبری گورزی نا هەق
هەڵتەکاوە!!
**
ژیان ئەمڕۆ تێکۆشانە
ململانێی خێر و شەڕە
سەرکەوتن بۆ خێڕ خوازانە
نەفرەت بۆ بەد و بەدفەڕە
لەسەرەتا
سوودی دنیا

کەسی لۆتی و بێ عار دەیخوا
کەچی لە ئەنجامی کاردا
سەرکەوتن بۆ
ئابڕوومەند و تێکۆشەرە
زۆردار رەنجی هەژار دەمژێ
کەچی دوا ڕۆژ
بەری ڕەنجی هەوڵ و خەبات
بۆ ڕەنجدەرە!!

@kurdica

تانک و تراکتەر

هەولێر ١٩٩٥/٢/١٨

**

لە تراکتەرێکیان پرسی
بۆچی ئەمڕۆ
بۆ هەڵدڕینی ورگی خاك
وا تامەزرۆی
هێندە برسی؟!

**

لە وەڵامدا
گوتی: ((جاران من تانکێك بووم
لەبەرەی جەنگ
چەکێکی زۆر کوشندە بووم
بە زەبر و زەنگ
سەدان پیرم لە ناو برد و
هەزاران لاوی شۆخ و شەنگ
گەلێك خوینم بە ناهەق ڕشت
چەندان خەڵکی بێ تاوانم
بە کۆمەڵ کوشت!!
لاشەو خوێنی کوژراوانم
دەرخواردی ورگی نەوسنی

ئەم خاکە دان
تا بە جارێ دەشت و دەری
بوون بە مەیدانی مەحشەر و
سوور هەڵگەڕان!!
**
بۆیە ئەمڕۆ
من لە ئاستی
ئەو گوناهـ و ئەو تاوانە
لەسەر شۆڕی و شەرمەزاریم
بەرامبەر بەو شەهیدانە
لوولەی تۆپە لە عنەتییەکەم
تواندەوە و کرد بە گاسن
بەکوێرایی چاوی دوژمن
زەوی و زاری ئەم وڵاتەی
پێ دەکێڵم
کرم و چقڵی زیان بەخشی
لەناو کێڵگەدا ناهێڵم
بەرو بوومی کشتوکاڵی
بە جوانی دەهێنمە بەرهەم
بۆخۆراك و بەرگی ڕۆڵەی
ئەو شەهیدانەی کە بوونە
قوربانی گوللەی تۆپەکەم!!

وڵاتێکی بێ ناسنامە

هەولێر ١٩٩٥/٢/٢١

من خاکێکم
کێو و نەواڵی ئاگرین
وڵاتێکم
بێ ناسنامە! نام گرتە خۆ
نەخشەی زەمین
قەوارەیەکم بێ سنوور
عەردێکی زەوت کراوم
لە بازاڕی سیاسەتی
کۆن و نوێ فرۆشراوم
نیشتمانی
گەلێکی زۆر لێکراوم
من لاتێکم
لە نێو هالاوی دوزەخدا
سووتێنراوە
لاتێکیشم
هەردەم گیرۆدەو گرفتار
بە دەرد و بەڵای ڕۆژگار

خوڵقاوی دەورو کاتیکم
پڕ لە ئاشووب و ئاژاوە
لە کوورەی ئەشکەنجەو ئازار
جۆش دراوم
لە نیو بۆتەی کێشەی سەختی
هەموو عالەم قاڵ کراوم
پەردەی خەم و
دیمەنی مەرگەساتێکم
لەم جیهانە جەنجاڵە دا
کارگەی تەون و
ڕایەڵی کارەساتێکم
بە نەخشەو پیلانی پیسی
زلهێزەکان
بە زۆرداریی بەش کراوم
لە کۆنەوە
ئۆردوگای هێزی دوژمن و
ڕێگەی سوپای بێگانەمە
بۆ تیر و گوللەی دوژمنان

من ئامانج و نیشانەمە!!
کیشوەرێکم پێشێل کراو
نموونەی زۆر لێ کراوی
بە دەیان دەورو سەردەمم
دیل و ژێر دەستی عارەب و
زەلیلی تورك و عەجەمم!
لە ڕابوردووم
لە ڕۆژانی گەشی مێژووم
ڕۆڵەکانم لە نەینەوا
شەڕکەری ئازاو جەسوور بوون
تیرەنداز و گورز وەشێن
ڕووخێنی حوکمی ئاشوور بوون
لە هەولێر،
هۆلاکو بەزێن!
لە فەلەستین
ڕزگارکەری شاری قودس و
هێزی خاچ پەرستان شکێن
**
لەم سەدەیەش

@kurdica

نیشتمانی ڕاپەڕینی
شێخ مەحموودی قارەمانم
جێی هەڵمەت و پەلاماری
شۆڕشگێڕانی بارزانم
مەیدان و کۆڕی نەبەردی
ئاگری داغ و ئەرارات و
شۆڕشی شێخی پیرانم
وڵاتی قازیی نەمر و
جێ سەنگەری شۆڕشەکەی
ئەیلوول و مانگی گوڵانم
مەتەریزی فیداکاریی
شۆڕشی نوێی کوردستانم!!
**

ئێستاکەش من
نیشتمانێکی وێرانی
میللەتی ئەنفالکراوم
کێڵگەی مین و تێ ئێن تیمە
خاوەن هەزاران شەهید و
هەتیوی ڕووت و برسیمە

تاقیگەی چەکی کۆکوژ و
وڵاتی کیمیابارانم!!
شانۆی گەلێك مەرگەساتم
مەیدانی مەرگ و نەمانم
جەرگەی شۆڕشی خوێناوی و
تێکۆشان و خەباتێکم
بۆ سەر بەرزیی و بەختیاریی
ڕۆڵەکانم
قیبلەی هیواو ئاواتێکم
زێد و لانەی شۆڕشگێڕ و
دلێرانم
کەچی هێشتا
وڵاتێکی بێ ناسنامەی
نێو جیهانم
بێ دروشم و بێ ئاڵامە
لە ڕێکخراوی دەوڵەتاندا
بێ ناونیشان و جێگامە!!

زامی دڵی کورد

هەولێر ١٩٩٥/٢/٢٥

من زامێکم گەلێك وێران
گەلێك بەژان
بەگجار سەخت و پڕ سفت و وسۆم
لە دڵی کورد
گەر لەجەستەی
هەر گەلێکی تر بوومایە
بێ شك دەمرد!!
زامی شەڕی براکوژی و
ماڵوێرانی
شەڕی دژی
کوردایەتی و شارستانی!!
بۆیە وا زامێکی قووڵم
بە قەد قووڵایی گۆلی وان
بە قەد دەریاچەی دوکان و
دەربەندیخان
بە قەد خەفەتی نیو دڵی
بێوەژنی هەژار و دایکی
شەهیدان

بە قەد خەمی
زەحمەتکێشی لانەوازی
برسی و بێ نان!!
**
من زامێکم گەلیك وێران
هەر وەکو گوند و دێهاتی
ئەنفال کراوی کوردستان
وك شێخ وەسانی شەهید و
هەڵەبجەکەی کیمیاباران
چەشنی کۆڵێتی ڕووخاوی
ڕاگوێزراو و لێ قەوماوان
بە خوڕ وەك ڕووباری دۆڵی
کپ و پووڵی نێو چیاکان
وەکو سەیلاوی قەد شاخ و
لێزمەی باران
خوێنی هەموو شەهیدانی
ڕێی ڕزگاریی نیشتمانی
لێ دەچۆڕێ
هەموو گوناهی خەڵق و خوای
ئەم میللەتەی پێ دەشۆرێ

هەر چەند قەوارەم مەزن و
شەباقەم گەلێك وێران بێ
ئێش و ژانم زۆر گران بێ،
بەڵام چونکە زامی دڵێ
گەورەی کوردم
خۆ ڕاگرم
پتەوم وەك پۆڵاو بەردم
قیبلەی ئاواتم ناگۆڕێ
ڕەنجی خەباتی چەند ساڵەم
بە فیڕۆ ناچێ و نا دۆڕێ!!
**

بۆیە ئەمڕۆ بە هیوامە
خەباتگێڕی
ڕاستەقینەی نەتەوەکەم
بە دڵسۆزیی هەوڵ بدەن
بە وەستایی
بە دەرمانی چارەساز و
بە هەتوانی برایەتی و
بە یەکگرتن و تەبایی
بە مەعلانی و شارەزایی

@kurdica

سارێژم کەن
شەڕی پیسی برا کوژی
تا هەتایە لە ناو ببەن
تاکومیللەت
بەتەبایی و ئاسوودەیی
لە نیشتمانێکی ئازاد دا
کامەران و تێر و تەژی
سەر فیراز و سەربەست بژی!!

هەست و دڵی کورد

هەولێر ١٩٩٥/٢/٢٦

**

من چاوێکم
بە ناو پێڵوومدا ڕۆچووم
یەگجار بێ هێز و کزبووم
ماندووم بە قەد
بیرو ئەندێشەی شاعیران
بە قەد بازووی
چینی چەوساوەی ڕەنجدەران
بە ئێش و ژان
وەك ژیانی پڕ ئەشکەنجەی
بە لەنگاز و تێکۆشەران
چاوێکی کول پڕ گرێ و گاڵ
بە بێ چارە و داوو دەرمان
پڕ بەزەیی و پڕ لە گریان
بە لێشاوی فرمێسکی ئاڵ
گوناهەکانی خۆم نەبن
تاوانی گشت گوناهبار و
لە خوا عاسی پێ دەشۆرێ
باری ژیانی خۆم نەبێ

هەموو شتێ چاك دەبێت و
لەبەر نیگای من دەگۆڕێ!
**
گوێچکەیەکم
بۆ بیستنی خێر و خۆشی
خوا پێداوان
یا هەواڵی دڵتەزێنی
کارەساتی شەڕ و تاوان
گەلێك سووك و زۆر بەهەستم
کەچی بۆ خێر و خۆشیی خۆم
زۆر گرانم گەلێك تەپم
هیچ نابیستم
بە درێژایی ماوەی عومرم
هە تاکو ئەو ڕۆژەی دەمرم
تەنیا هەواڵی جگەر بڕ
بۆم دێن بە گوڕ
لە پەردەی من دێنە ژوور و
وەریان دەگرم!!
**

من دڵێکم
بە خورپەی خەم جۆش دراوم
گەلێك سەیرم
لەسەر خۆش ویستنی غەیرە
ڕاهێنراوم
بۆ خۆم نا، بۆ خەڵکانی تر
دنیای خۆشەویستی ڕاستی
ئەم ژیانەم
بە هەشتێکی
فراوانی ئەم جیهانەم
من شادی بۆ عالەم دەکڕم
ورگی دێوی خەم و تاڵی
خەڵکی دەدڕم
کەچی بۆ خۆم
کانگەی خەم و خەفەتێکم
دەماری شادی خۆم دەبڕم!
ئەگەر ساتێك خۆشی و شادیم تێ بگەڕێ
بەلادا دێم
یەکسەر دەمرم!!

ئێمە چاو و گوێچکە و دڵێ
مرۆڤێکین
پێی دەڵێن کورد
فیداکار و دلێر و گورد
بەڵام هەردەم
مات و غەمگین
دواکەوتە لە کاروانی ژین
مرۆڤێکە
بێ کەس و بێ پشتیوانە
هەموو دەورو بەری تەون و
ڕایەڵی نەخشە و پیلانە
مەکۆی دەستەی نەیارانە
خەباتگێڕە بە ڕۆژ و شەو
تێدەکۆشێ و قەت ناسرەوێ
خۆشی خۆی نا
خێر و خۆشی خەڵکی دەوێ
دابو دەزگای
حوکمڕانی بۆبێگانان
بنیات دەنێ
حوکمی دامەزراوی خۆیشی

@kurdica

لە ناو دەبا و دەرووخێنێ
بۆ میللەتان
ئاسایش و ئازادی و یەکسانی
دەوێ
کەچی بۆ خۆی
شەڕ و شۆڕی براکوژی و
شین و ماڵ وێرانی دەوێ!
بۆیە هەتا بە قەد خەڵکی
خودی خۆی و کێشەی ڕەوای
خۆی خۆش نەوێ
هەرگیز ناگاتە ئامانج و
سەرناکەوێ
بە یەکدەستی و بۆ یەك مەبەست
لە خەباتی نیشتمانی
تێ هەڵنەچێ
ئەوەی هەمیشە
لە بنەمای بوون و ژینی
بۆی نامێنێ و
لە دەست دەچێ!!

كاسه سەری مێژوو

هەولێر ١٩٩٥/٢/٢٨

**

لە پێشوازی
کاروانی خەباتی گەلان
دەستەیەك لە مێژوو نووسان
بەنیازی تۆمارکردنی
ڕووداوی نهێنی مێژوو
لە بەردەم دەروازەی ژیان
دڵ پڕ لە تاسەو ئارەزوو
لە چاوەڕوانیدا وەستان
تاکو کاروان
گەیشتە جێ
کاتێ بە بەردەمیان ڕەت بوو
بینیان بارو بارگەی هەموو
لاشەی سووری شەهیدانە
دەست و قاچ و پشت و سەری
تێکۆشەری قارەمانە
سەر قافڵەچی ئەو کاروانە
کاسە سەرێکی مێژوو بوو
شایەدێکی موعتەبەری

چەرخی نوێ و
سەدەو سەردەمێکی زوو بوو
کاتێ کە گەیشتە قۆناغ
لێیان پرسی:
((باوکی بلیمەتی مێژوو
لەسەرەتای کەوتنە گەڕی
چەرخ و دەزگات
لەگەڵ دروست بوونی مرۆڤ
سەر هەڵدانی هەوڵ و خەبات
تاکو ئەمڕۆ
هەر لە عاردو بەرد و دەریا
نێو جەرگەی ئاسمان و ئاسۆ
تۆ چیت بینی ؟
چیت بەر گوێ کەوت
لەهەواڵی ئەم دنیایە
لە خەبات و تێکۆشانی
ئەم میللەتەو خەڵك و خوایە؟
لەو کێشە و ململانێیە
کێ دۆڕاندنی و کێ بوو سەرکەوت؟

کێ کەوتە دنیای بێ دەنگی
کێ بە دەر کەوت؟))
لە وەڵامدا کاسەسەری
دنیا دیتەی فەیلەسووفی
دانای مێژوو
بە دەنگێکی هەڵبزرکاو
ئەمەی فەرموو:
((ئەم دنیا
گەلێ سپڵەو بێ وەفایە
بەزەیی بەکەس دانایە!
سەد ساڵ تۆ خزمەتی بکەی
تێبکۆشی و
گەلێ قوربانی بۆ بدەی
بە بێ سوود و و بێ بەهایە
ئەنجامی ژین و خەباتت
شەهید بوونە
یا فەوتان و لە ناوچوونە
لەمەیدانی تێکۆشانی
چین و دەستەی میللەتانی

ئەم جیهانە فراوانە
گەلێك ڕووداوی خوێناوی و
هەزاران کارەساتم دی
چەند شۆڕش و ڕاپەڕین و
چەند شەڕ و مەرگەساتم دی!!
بەڵام هیچیان
بە قەدەر شۆڕشی کوردان
لاشەو گیان هەڵوەرێن نەبوو
هیچ ڕووداوێکی خوێناویش
هێندە زل و
سامناك و دڵتەزێن نەبوو
چونکە زۆر جار
دەستەو چینی گەلانی تر
یەکیان دەگرت
تێدەکۆشان
بۆ سەرفیرازیی میللەت و
بۆ سەر بە خۆیی نیشتمان
ڕادەپەڕین
شۆڕشێکیان بەرپا دەکرد

کوردیکا @kurdica

داگیر کەریان دەبەزاند و
دوژمنانیان ڕیسوا دەکرد
سەردەکەوتن
لە نێو عالەم دەردەکەوتن!!
**
بەڵام تەنیا میللەتی کورد
نەمدی جارێك
هەموو هێزی
پارت و چین و دەستەیەکی
بە دڵ و بە گیان یەکتر بگرن
یا ورگی دوژمنی بەدکار
بە چەکی یەکبوون هەڵبدڕن
یا لە پێناوی ئامانجیان
بە سەر بەرزیی و مەردی بمرن
گەر وابکەن
خوێنی پاکی شەهیدانیان
هەرگیز ناڕوا
بە بێ هوودە
میللەتی کورد
گەر ئەم ڕێبازە نەگرێ
هەوڵ و خەباتی بێ سوودە!!

ململانێی حیزبایەتی

هەولێر ١٩٩٥/٢/٨

**

سەردەمێکی چەند ئالۆز ە

چەند شێواوە

ئەدگاری ژینی ئەم گەلە

هەموو شتێکی گۆڕاوە

کوردستانمان

یاریگەیەکی گەورەیە و

جێی پێشبڕکێی سیاسەتە

جێگەی تەفرەو چاو و ڕاوە

یاریەکی تازە بابەت

لە نیو کورد سەری هەڵداوە!!

گەمەی سەیری ململانێی

بیری تەسکی حزبایەتی

یاری کردن بە باوەڕ و

هەست و سۆزی کوردایەتی!!

**

هەر دەستەیەکی هەڵدەستێ

دەڵێ من حزبی پێشڕەوم

گەلێك ڕاست و زانستیە

ڕێگە و بەرنامە و پەیڕەوم
کۆمەڵەیەکی مارکسیم
ڕێکخراوی دروستی
چەوساوە و کڵۆڵ و برسیم
حزبی چینی زەحمەتکێش و
کارگەرانم
پشتیوانی ڕاستەقینەی
ڕەنجدەرانم!!))
**
هەندێ دەڵێن:
(ئێمە حزبی دیموکراتین
دژی بیر و هەڵس و کەوتی
بیرۆکراتین!
جەنگاوەری
ڕێگەی گەیشتنە ئاواتین
فیداکارین
پێشمەرگەی ئاشتی و ئازادین
بۆ میللەتمان
داهێنەری خۆشی و شادین!!))
**
هەندێکی دی، دەڵێن: ((ئێمە حزبێکی پێشکەوتنخوازین
دیموکراتیی سۆسیالیستیی

دوا مۆدێلی سەدەی بیستین!
ڕێبواری ماندوو و شەکەتی
کاروانی ڕێگەی سەربەستین
ڕیشەکێشی دوژمنانین
ڕزگارکەری کوردستانین
دێنینە دی بۆ گەلی کورد
کۆمەڵگای داد و یەکسانی
ژیانێکی پڕ لە خۆشی و
کامەرانی!!))
**
دەستەیەکی تریش دەڵێن:
((ئێمە حزبێکی ڕابەرین
دڵسۆزی خوا و پێغەمبەرین
موسڵمانین
قورئان یاسا و دەستوورمانە
ڕۆڵەی باوەڕ و ئیمانین
تێکۆشەری بە بێ ڕیاین
حزبی خوداین!!))
**
هەندیکی دی دەڵێن: ((ئێمە
میللەت و وڵات پارێزین
بۆ بەرگری

لە خاکی پاکی نیشتمان
لە سەنگەری
فیداکاری و مەتەریزین
خەبات دەکەین لە پێناوی
ئازادی و سەر بە خۆیی کورد
گیانی خۆمان بەخت دەکەین
بۆ دوژمنان نابین بە پرد !!))
**
دەستەیەکی دیکەش دەڵێن:
((نوێ خوازین،
مافی مرۆڤ دەپارێزین
دوژمنی ئاشووب و شەڕین
ئاشتیخوازین !!))
**
هەمووش دەڵێن:
((ئێمە کوردین
جەنگاوەری ئازا و مەردین
خەباتگێڕی قارەمانی
یەك مەیدان و یەك نەبەردین
لە ڕێبازی کاروانی ژین
بە تەبایی
دەبێ وەکو برا بژین !!))

@kurdica

**

کەچی هەندێ لەو حزبانە
دەستەیەکن
پڕن لە کەسی شەڕ خواز و
گێرە شێوێن
هەڵپەرست و هەڵخەڵەتێن!!
بە کرداری چەوتو درۆ
گەلی خۆیان کرد دەسخەرۆ
بوون بە ئاگر
بۆ سووتاندنی خەرمانی
گەنج و رەنجی میللەتی کورد
بوون بە دز و چەتە و ڕێگر
**

ئەمەیە شارای دروێنەی
کارەساتی ماڵوێرانی
ئاکامی گەمەی دۆڕاوی
سیاسەتیبێ ویژدانی
ئەمەیە ئەنجامی گەمەی
ململانێی بیری تەسکی
حزبایەتی
دوژمنە گەورەی باوەڕی
بەرز و پاکی کوردایەتی!!

شەڕی حزبایەتی

هەولێر ١٩٩٥/١/٢٣

**

ئاگری شەڕی
ململانێی حزبایەتی
لە کوردستانی ئازاد دا
بەربووە گیانی کوردایەتی!!
تەڕ و وشکی ئەم وڵاتەی
بە کڵپەیەك هەموو سووتاند
دەنگی دیموکراسیی کپ کرد
هەناسەی ئازادی خنکاند!!

**

بۆ وەستاندنی ئەو شەڕە
دەستەی هێزە خێرخوازەکان
لە پێناوی ئاسایشدا
بە دڵسۆزیی کەوتنە نێوان
هیزی شەڕێ زلهێزەکان

**

سەدان زاناو شێخ و مەلا
دەستەو دوعا
کەوتنە تکا

بۆ وەستاندنی خوێن ڕشتن
بۆ ڕاگرتنی خۆ کوشتن
**
پەرلەمانتاری سەوز و زەرد
بە دڵێکی ساف و بێ گەرد
بێ جیاوازیی
لە بۆ چوون لە هەڵوێستا
زوو یەکیان گرت
بۆ ئاسایش
لە ناو تەلاری پەرلەمان
بە پانایان گرت
**
نووسەرو شاعیران هەموو
بۆ بەرقەرار بوونی ئاشتی
بەرهەمی بیرو بڕوایان
داگیرساند و کرد بە سووتوو
هونەرمەند و نووسەرانیش
لە پێناوی ئاسایش و تەبایی دا
لە شاری منارە و قەڵا
بە باوەڕێکی پتەوی وەکو پۆڵا
ویستیان خۆیان بسووتێنن
کەچی هەر گوێشیان پێ نەدان

خەونی ئاشتی نەهاتەدی!

**

تا وای لێهات
لە گشت لایەکی کوردستان
لە وڵاتی نزیك و دوور
لە هەندەران
هەر لە دژی
شەڕ و کوشتاری کورد کوژی
زەنگی خەتەرناك لێدرا
پرۆتستۆی ناڕەزایی
پێشکەش کرا
هاواری تا ساوی گەرم
لە دەروونی میللەت هەستا
کەچی هێشتا شەڕ نەوەستا
تاکو دۆستە زلهێزەکان
کەوتنە نێوان
بە پێی پەیمانی واشنتۆن
شەڕی پیسی براکوژی
بن بڕ کرا
هەموو لایەك بوون بە برا!

دێ و نایە!!

١٩٩٥/١/٣٠

هەموو ڕۆژێ بەڵێن دەدا
کە شەو دێت و کەچی نایە

شای جوانانە لە دنیادا
نازدارێکی بێ هاوتایە

کوڵمی ئاڵی گوڵی گەشە
گەردنی سپی مینایە

باڵای نەمامی تازەیە
جوانترین بەژن و باڵایە

زوڵفی پەخش و پەرێشانی
گیابەند و خاو و بێزایە!

تریقەی پێکەنینەکەی
ئاوازێکی مۆسیقایە

لەوانەی عەشق و دڵداری
گەلێك زیرەك و زانایە!

خۆشم دەوێ بە قەد گیانم
بە قەدەر هەموو دنیایە

گیانم بەندە بە بوونی ئەو
دڵم لە ناو دڵی دایە

دەژیم ئەگەر بڵێن دێت و
دەمرم ئەگەر بڵێن نایە!!

هەولێر ١٩٩٥/١/٣٠

باخچەی ساوایانی

١٩٩٩/١٠/٢٨

شنۆ

باخچەی ساوایانی شنۆ
پاك و ڕووناكە وەك ئاسۆ

ئاسۆی خوێندەواری و زانین
ڕێگە و ڕێبازی ڕاستی ژین

ژینی خۆشی و بەختیاری
دوور لە ناخۆشی و خەمباری

با پەردەی خەمباری لادەین
پەستی و خەفەتمان بە با دەدەین

ڕوو بکەینە مەیدانی ژیان
دەست کەین بە هەوڵ و تێکۆشان

کوردستانمان با ئاوا کەین
میللەتی کوردمان بالا کەین

سروودی ئەنفال

هەولێر ١٩٨٨

**

هەستی شێواوم ، بۆ پەریزادەی
ئەنفال کراوم
بۆ چارە نووسی ، تارو نادیاری
هەزاران لاوم
هاوارە هاوار ، ئازیزان هاوار
وا کورد قڕانە ، بەدەستی زۆردار

بە دەستی دێوی ، بە عسی فاشستی
دۆستی بەدکاریی ، دوژمنی ڕاستی

بەڵام با دوژمن زۆر چاك بزانی
کورد نابڕێتەوە ، وا بە ئاسانی!

ڕەگی ڕژێمی فاشی دەردێنی
تۆڵەی شەهید و ئەنفال کراوان
لە تاوانکاران ، بێ شك دەستێنێ!!
وڵات دەکاتە بنکەی ئازادی
هەتا کورد بژی بەخۆشی و شادی

دوا شیعری شارەزا

بۆ گیانی پاکی (خێریە عبدالرحمن) جەلیزادەی هاوسەرم کە لە ٢٠١٣/٣/١٠ کۆچی دوایی کرد

هیچ گوڵێك نییە، لە باخی ژیان، هەتا سەر گەش بێ
ڕۆژێ دێ بە بای ئەجەل هەڵوەرێ، وەك دڵم ڕەش بێ

ئەوەی تا دوێنێ، هەوێنی شادی و مایەی ژینم بوو
ئەمڕۆ کۆچی کرد، لە جێگەی شادی، خەم و شینم بوو

ئاشق و شەیدا و هۆگری یەکبووین، وەك بولبول و گوڵ
لە لێکدابڕان، خەمێکی قووڵم هاتۆتە ناو دڵ

لە خەم و تاڵی کۆچی ناوەختی ئەم شۆخ و شەنگە
شەو و ڕۆژ دڵم پەست و غەمگین و تاریك و تەنگە!

دەنگو دووی هەردەم لە ناو گوێچکەمدا دەزرنگێتەوە
ڕۆژانی ژینی خۆشی و ناخۆشیم بیر دێنێتەوە

لە کێشەی ژیان هەردەم پاڵپشت و ڕاوێژکارم بوو
خەم ڕەوێنەوەی کێشەی خەمناکی ڕۆژگارم بوو

(خێریە)ی خێر خوازی پاك و بێگەردی ئەم ژینە تاڵە
بە مەرگی ناوەخت ئێمەی وا خستە گریان و ناڵە!!

هەولێر ٢٠١٣/٣/٢١

پرۆفایل:

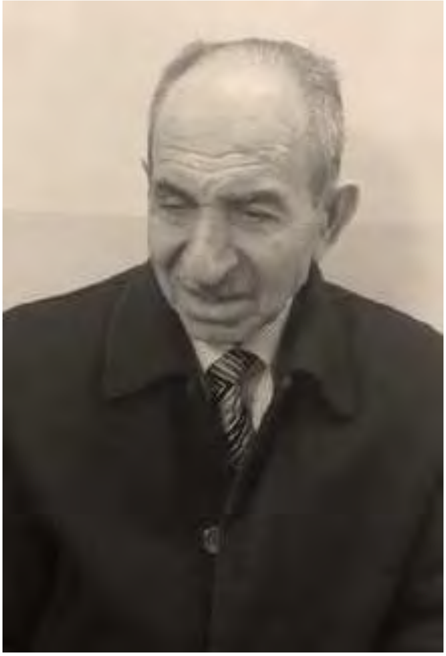

- ناوی تەواوی کەریم کوڕی مستەفا کوڕی حەماغای حەوێزی یە.
- لە ڕۆژی ١٩٢٨/٣/٤ دا لە گەڕەکی هەواو لەکۆیە، شاری ئەدەب و هونەرو خەباتی کوردایەتی لە دایکبووە.
- لە بنەماڵەیەکی زانست و ئەدەب پەروەری هۆشیار پەروەردە بووە.
- لە ساڵی ١٩٣٥ دا چۆتە بەر خوێندنی فەرمی لە قوتابخانەی سەرەتایی یەکەمی کۆیە و ئەو قۆناغەو قۆناغی خوێندنی ناوەندیی لە ساڵی ١٩٤٦دا هەر لە کۆیە تەواو کردووە.
- لەپاییزی ساڵی ١٩٤٦ دا چۆتە بەغدا لە خانەی مامۆستایانی سەرەتایی لە ئەعزەمیە وەرگیراوە و لەسەرەتای هاوینی ١٩٥٠ یشدا خوێندنی تەواو کردووە.
- لە ١٩٥٠/١٠/٩دا بە مامۆستای قوتابخانەی سەرەتایی یەکەمی کۆیە دامەزراوە و وانەکانی زمانی عەرەبی وکوردی گوتووتەوە.

@kurdica

- بەشداری یەکی کارای هەبووە لە هەردوو کۆنگرەی یەکێتی مامۆستایانی کوردستان لە شەقڵاوە لە ساڵانی (١٩٥٩ – ١٩٦٠)
- دوای ١١ ساڵ خزمەتی پەروەردە و فێرکردن لەسەر هەڵوێستی سیاسی گوێزراوەتەوە بۆ پارێزگای (زیڤار)= ناسریە و لە گوندێکی نزیك قزای شەترە کراوە بە مامۆستای زمانی عەرەبی.
- لە ١٩٦٤/١٢/٧دا تەنسیب کراوە بۆ ئامادەیی شەترە بۆ ووتنەوەی زمانی عەرەبی.
- لە پاییزی ١٩٦٦دا گوێزراوەتەوە بۆ پارێزگای هەولێر و دوو ساڵ لە مەخموور، مامۆستای قوتابخانەی قەراجی سەرەتایی بووە.
- لە پاییزی ١٩٦٨دا گوێزراوەتەوە بۆ شاری هەولێر و لە قوتابخانەی یەکەمی هەولێری نموونەیی کراوە بە مامۆستای کوردی و عەرەبی.
- لە دوای ڕێککەتنامەی ١١ی ئاداری ١٩٧٠ دا کراوە بە بەڕێوەبەری قوتابخانەی (کۆڕەك)ی سەرەتایی کوڕان لە شاری هەولێر.
- لە ١٩٧١/٨/٣١دا گوێزراوەتەوە بۆ قوتابخانەی هەڵگوردی سەرەتایی کوڕان کە خوێندن تێیدا بە عەرەبی بووە و ئەمیش بە فەرمانی بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی هەولێر خوێندنەکەی کردووە بە کوردی.

- دوای ٢٠ ساڵ مامۆستایی ١٢ ساڵیش بەڕێوەبەرایەتی قوتابخانە خۆی خانەنشین کردووە.
- لە ساڵێ ١٩٧٣ دا بە ئەندامی یاریدەدەری کۆڕی زانیاری کورد هەڵبژێردراوە.
- لە شوباتی ١٩٧٠ دا لەگەڵ دامەزراندنی یەکێتی نووسەرانی کورد بووەتە ئەندام لەو ڕێکخراوە ئەدەبیەی کورد.
- لە دەستەی دامەزرێنەری یەکێتی نووسەرانی کورد، لقی هەولێر بووە کە لە ڕۆژی ١٩٧٠/١٢/٣ دا دامەزراوەو مۆڵەتی لە پارێزگا وەرگرتووە.
- لە کۆنفرانسی یەکەمی یەکێتی نووسەرانی کورد، لقی هەولێر، بە سکرتێری دەستەی بەڕێوەبەر هەڵبژێردراوە و لە ساڵانی ١٩٧٨ تاکو ١٩٨٣ دا دوو جار بە سەرۆکی یەکێتی نووسەرانی کورد، لقی هەولێر دەرچووە.
- لەهەموو کۆنگرەو سیمینار و میهرەجانەکانی یەکێتی نووسەران بەشداری کردووە و جێی پەنجەی دیار بووە.
- لە پاییزی ١٩٩٣ دا کاری وەرگێڕی یاسا و بڕیارەکانی پەرلەمانی کوردستانی کردووە تا کۆتایی ساڵی ٢٠١٣.
- لە ٢٠١٥/٥/٢٣ لە هەولێر کۆچی دوایی کردوە و تەرمەکەی لە گۆڕستانی دەروێش خدری شاری کۆیە بەخاك سپێردراوە.

بەرهەمە چاپکراوەکانی کەریم شارەزا

- ئازادی و ژیان، دیوانی شیعر، بەغدا، ١٩٦٠.
- کۆیەو شاعیرانی (بەرگی یەکەم)، لێکۆڵینەوە، بەغدا، ١٩٦١.
- ڕێگەی دوور، دیوانی شیعر، نەجەف، ١٩٧١.
- گفتوگۆیەکی ئەدەبی هاوبەش، بەغدا، ١٩٧٣.
- ئەسیری، بە هاوبەش لەگەڵ جەبار جەباریدا، هەولێر، ١٩٧٤.
- پەندی پێشینان لە شیعری کوردیدا، بەغدا، کۆڕی زانیاری کورد، ١٩٧٦.
- لە یادی گیوی موکریانیدا، ئامادەکردن، هەولێر، ١٩٧٨.
- سێوەی هونەرمەندی کورد، لێکۆڵینەوە، بەغدا، ١٩٨٢.
- پەندی بەر وردکاری، لێکۆڵینەوە، بەغدا، ١٩٨٢.
- چەپکێك لە شیعرەکانی سامی عەودال، بەغدا، ١٩٨٣.
- نالی و زمانی ئەدەبی یەکگرتووی کوردی، لێکۆڵینەوە، بەغدا، ١٩٨٤.
- دیوانی حاجی قادری کۆیی بەهاوبەشی لەگەڵ سەردار حەمید میران، بەغدا، ١٩٨٦.
- ناودارانی جیهان، سلێمانی، ٢٠٠٧.
- ئەفسانە لە شیعری هاوچەرخی کوردیدا، هەولێر، ٢٠٠٧.

- کۆیە لە ڕەوتی شارستانیەتدا بەهاوکاری حاکم نازم حەوێزی- مەجید ئاسنگەر- مستەفا خۆشناو، هەولێر، ٢٠٠٩.
- مەلا ئەسعەدی مەقامبێژی کوردو لەگەڵ حاجی قادر، کۆیە، ٢٠١١.
- کۆیە و شاعیرانی بەرگی دووەم ٢٠١٣ (سەنتەری لێکۆڵینەوە و پەخشی کۆیە).

جگە لە بەرهەمە ئەدەبی و هونەرییە چاپککراکانیشی (٩) کتێبی قوتابخانەی قۆناغی سەرەتایی و ناوەند و ئامادەیی لەگەڵ مامۆستای پسپۆڕ داناوە یا وەرگێڕاوە و بە چاپ گەیشتووە.

کۆمەڵێك بەرهەمی دیکەیشی بە دەست نووسی ماونەتەوە و چاوەڕوانی چاپ و بڵاو کردنەوەن لەوانە:-

١ -مع أعلام الکورد (باللغة العربیة) مجلد واحد.

٢ -لەگەڵ ناودارانی کورد، (بەزمانی کوردی) مجلد واحد.

٣ -مشاهیر العالم، ناودارانی جیهان، (بە زمانی کوردی) مجلد واحد.

٤ -وێنەی شیعریی لەلای شاعیرانی کورد دا.

٥ -دیاردە دژ بە یەکەکەکان و ڕەنگدانەوەیان لە پەند و ئیدۆمی کوردیدا.

٦ -بە سەدان لێکۆڵینەوە و وتاریشی لە ڕۆژنامە و گۆڤارە کوردیەکاندا بڵاو کردۆتەوە.

چاوەڕوانی لە چاپدانی (بیرەوەریەکانی کاروانی ژیانم بن) (بنەماڵەی کەریم شارەزا)

پێڕست

پێشەکی	٥
بە بۆنەی تێپەڕبوونی ساڵێك بەسەر کۆچی دوایی کەریم شارەزای نەمردا	٨
شارەزای قەڵەم قوتابخانەیەکی کلتووری هەمەڕەنگ	١٢
چەند قسەیەك	١٧
ئازادی و ژیان	**٢١**
پێشەکی	٢٣
شــــەو	٢٩
جــــوانی	٣٢
ڕۆژهــەڵاتــن	٣٥
کــۆرپەی فــڕێدراو	٣٧
گــۆرانی نــەورۆز و بــەهــار	٤١
ســروودی لــەخــەو ڕاپــەڕە	٤٣
ئــەی شــیعر	٤٦
شیــریــن	٤٩
ئــەی دڵــەی زامــدار	٥١
نــەورۆز	٥٣
هێــزی گــەل	٥٥
ئــەی داگیــرکــەر	٥٦
یەکێتی خەبات	٦١

@kurdica

دروشمی سوپاس	٦٤
یـــادی شـــۆڕشی تـــەمووز	٦٦
تـــۆ	٧٠
دوو ڕوو	٧٢
ڕێگەی دوور	٧٥
پێشەکی - با ئەم هەڵبەستانە بخوێنینەوە	٧٧
سپێدە	٨٠
خۆزگە	٨١
دڵسۆزی	٨٣
ئەی نازەنینم	٨٤
دەچـــــم	٨٦
هەڵپەرست	٨٩
کارگەر و جووتیار	٩٢
جەژن	٩٥
نامەیەك لە شەترەوە	٩٦
شیوەنی کەمال	٩٨
لە ئەشکەوتێدا	١٠٠
پەنجەی دێوی شەڕ	١٠٤
وەڵامی دۆستێك	١٠٧
بەهارم ڕۆ	١١٢
هەر بۆ شیوەنی بەهار	١١٣

دوێنی و... ئەمڕۆ	١١٥
وتەی هەژارێك	١١٩
ڤیەتکۆنگ	١٢١
زەنگی ئاشتی	١٢٥
دەساڵی خوێناوی	١٢٨
من و تۆ	١٣٢
دەتانەویست	١٣٤
شەهیدی کورد	١٣٨
شیوەنی بیلال	١٤٠
لە ئاسۆی ئادارەوە	**١٤٣**
شۆڕشگێڕێك	١٤٥
تابلۆی هەڵبەستم	١٤٩
زۆرانبازیی	١٥٢
کچی نەورۆز	١٥٧
وامانزانی	١٦٢
دایك	١٦٥
باوەڕ ناکەم	١٦٦
ئەگەر بڵێن	١٦٧
یادگاری کۆن	**١٧٣**
سروودی شاری کۆیە	١٧٥
گۆرانیی بەهار	١٧٦

له یادی حاجی قادری کۆیی دا	١٧٨
قوڵەی ڕانیه	١٧٩
له نێو باخی بەختیاریی	١٨٠
پێنج خشتەکی له شیعرێکی قانیع (فلـــس)	١٨٢
پور سەعید	١٨٤
له ژێر پەیداخی ئازادی	١٨٥
سروودی نەورۆز	١٨٦
گۆرانی - کیژۆڵه دڵنەرمەکه	١٨٨
کچی کورد	١٩٠
سروودی نەتەوەی کاوه	١٩١
کەوی ئازادی	١٩٢
شۆڕشی ١٤ی تەمووز	١٩٤
گوڵه باخ	١٩٥
گۆرانی - یارەکەی شۆخ و شەنگم	١٩٧
گوڵی نێرگز	١٩٩
گۆرانی - کیژی ئەم دێیه	٢٠١
پەشیمانی	٢٠٢
له یاسای ئیمپریالیزم	٢٠٤
هیوای دوا ڕۆژ	٢٠٥
بەشی شیعری فێرکردن	**٢٠٧**
ئۆپەرێتی وەرزەکانی ساڵ	٢٠٩

شانۆگەری ڕێگەی بەختیاری	٢١٦
دەمە تەقێی ڕێگەی زانین	٢٣٧
کێشەی ژیان و مردن	**٢٣٩**
کۆچی دوایی دلاوەر	٢٤١
بە بۆنەی کۆچی دوایی وەزیرو پێشمەرگەی کورد کاك نافیز جەلال حەوێزی	٢٤٢
بۆ کۆچی دوایی (ئەگرین)ی کوڕی کاك ئەحمەدی دارەتوو	٢٤٥
بۆ سەر کێلی مەزاری ئازیزان	٢٤٦
بۆ کێلی گۆڕی (دانا)	٢٤٨
بۆ کێلی گۆڕی سەلامی مەلا محەمەدی مەلا عەلی باداوەیی مزگەوتی منارە	٢٤٧
بۆ کێلی گۆڕی بەهزادی خوشکەزام	٢٤٨
بۆ کۆچی دوایی ئازاد سەدرەدینی بەرزنجی	٢٤٩
کارەساتێکی گەورە (شێـــــــروان)	٢٥٠
مـــــــژدە	٢٥١
کـــــاوە	٢٥١
لاوە	٢٥٢
لـــــەیـــلا	٢٥٢
دیمەن	٢٥٢
چیمـــــــەن	٢٥٣
ڕەهێڵ	٢٥٣

بۆ کێلی گۆڕی جەلال حەوێز حەوێزی	٢٥٤
بۆ کێلی شەهید محەمەد سەرسپی کە لە زیندانی بەعس شەهیدکرا	٢٥٤
بۆ کێلی گۆڕی شەهید (زانا)ی مەحموود هەمزە	٢٥٥
بۆ لاوانەی فاروقی کوڕی حەوێزی حاجی ئەحمەدی کۆیی کە لە دووره وڵات کۆچی دوایی کرد	٢٥٥
بۆ کێلی گۆڕی (قادر)ی نەوەی (ئەبو بەکر) کە بە دەستی باوکی لە ١٩٩١/٨/١٦ دا کوژرا	٢٥٦
بۆ کێلی گۆڕی شەهید (هاوڕێ)ی کوڕی محەمەد عەلی دزەیی	٢٥٧
بۆ کێلی گۆڕی کەمالی سەید تاهیری کاکەیی کە لە ساڵی ١٩٩٢ دا بە ناهەق کوژراوە	٢٥٨
بۆ کێلی گۆڕی (دارا)	٢٥٨
بۆ مەرگی خوناو	٢٥٩
بۆ کێلی (ڕابەر)ی مستەفا ڕابەر	٢٦١
چوارینەکانی شارەزا	٢٦٢
ژینی دنیا	٢٦٢
ژیـانـم	٢٦٣
دنیای ژیانمان	٢٦٣
ژیان و مردن	٢٦٥
هەمەڕەنگ	**٢٦٥**

@kurdica

خزمەتگوزار و بەدکردار	٢٧٨
بۆ کورە نۆبەرەی بازرانی کورم (لێزان)	٢٧٩
سروودی ئاڵای میللەت	٢٦٧
سروودی نەوەجەوانان	٢٦٨
سروودی ئێمە کوردین	٢٦٩
سروودی ڕاپەڕین	٢٧٠
هاتنەوە	٢٧١
بۆ کیژۆڵە گریاوەکە	٢٧٣
گۆرانی بەنازی	٢٧٦
چەوتیی ڕۆژگار	٢٧٧
قوتابی ژیر	٢٨٠
لەدایك بوونی ڕازان	٢٨١
ژینـــــــۆ	٢٨٣
کۆیە شاری ئەدەب و هونەر و ڕاپەڕین	٢٨٤
مانگرتووەکان	٢٩٤
لە پەراوێزی شەڕی برا کوژی دا	**٣٠١**
کارەساتی دایکێك	٣٠٣
پیلان و کارەسات	٣٠٩
پیلانی دوێنێ و ئەمڕۆ	٣١٤
ڕێگر و داگیر کەر	٣٢٠
بنیات نانەوە	٣٢٢

پانۆڕامای برا کوژی	٣٢٧
خامەو گوللە	٣٣٢
دوو جەمسەری دژ بە یەکی کێشەیەك	٣٣٧
تەلاری نوێی کوردایەتی	٣٤٣
ژیان ... ئەمڕۆ	٣٤٨
تانك و تراکتەر	٣٥١
وڵاتێکی بێ ناسنامە	٣٥٣
زامی دڵی کورد	٣٥٨
هەست و دڵی کورد	٣٦٢
کاسە سەری مێژوو	٣٦٧
ململانێی حیزبایەتی	٣٧٢
شەڕی حزبایەتی	٣٧٧
دێ و نایە!!	٣٨٠
باخچەی ساوایانی شنـــۆ	٣٨٢
سروودی ئەنفال	٣٨٣
دوا شیعری شارەزا - بۆ کۆچی دوایی (خێریە عبدالرحمن) جەلیزادەی هاوسەرم.	٣٨٤
پڕۆفایلی شاعیر و نووسەر و ڕەخنەگر کەریم شارەزا	٣٨٥
بەرهەمە چاپکراوەکانی کەریم شارەزا	٣٨٨
پێڕست	٣٩٠

ئەگەر بڵێن
باوەڕ دەکەی نیشانی کورد
ڕۆژێکە دابێ و دەوست بڵا
ماڵگی دەسکرد
دەتوان لە ئەستێرەکانی ئاسمانا
بنێ و بمێنێ و بنیات بنێ
شەقام و پرد
بنێرێ بە ناو
گوڵزارەکانی گەردوونا
بمێنێ بۆمان
خۆشییەی هەزاران بیرەوەرو
دەڵێم ، ڕاستە باوەڕ دەکەم
کورد ژیندووە ، باوەڕم کرد
بەڵام هەرگیز
باوەڕ ناکەم
ئەگەر بڵێن خۆشەویستی
کوردستانە
لە دڵدا مرد !!